

Suomen työmarkkinoiden tilanne eri mittarien valossa - Liitteet

Heikki Korpela

Tämä muistio sisältää Datahuone Policy Brief 4/2026 liitteet.

Työvoimatutkimuksen yksilöaineistoon perustuvissa kuvaajissa vastauksia vastaavat henkilömäärät on pyöristetty tuhanteen ja alle 3 000 henkilöä koskevat tiedot on poistettu. Näin pienissä ryhmissä tiedot perustuisivat hyvin pieniin vastaajajoukkoihin, ja virhemarginaalit olisivat hyvin suuria. Tästä syystä eri kuvissa pienempien osaryhmien (esimerkiksi työllisten tai työttömien osajoukkojen) koot saattavat myös summutua jossain määrin eri lukuihin.

Myös tietoja, jotka koskevat alle 7 000 henkilöä, on syytä lukea varovaisuudella, koska todelliset vastaajajoukot ovat näissä tapauksissa yleensä pieniä.

Tiedoissa on käytetty yhtä poikkeusta lukuun ottamatta vain vuosittaisia tietoja, jotka ovat kuukausittaisia tarkempia, koska ne perustuvat suurempiin vastaajamääriin. Esimerkiksi elokuussa 2026 Tilastokeskuksen julkaisemien työllisten (+34 000, virhemarginaali $\pm 32\,000$) ja työttömien (-5 000, $\pm 23\,000$) määrien muutosten nollautumiseen olisi todennäköisesti vaadittu äärimmillään alle 30 henkilön vastausten muuttuminen toisiksi.¹

Myös henkilöiden ryhmittelyt voivat eri kuvissa poiketa toisistaan, mutta ryhmittelyt pyritään avaamaan kuvien selitteissä. Esimerkiksi työttömien opiskelijoiden osuus opiskelijoista riippuu siitä, tarkastellaanko kaikkia tutkinto-opiskelijoita ja heidän joukossaan työvoimatutkimuksen työttömien osuutta, vai ryhmitelläänkö työttömät erilaisiin ryhmiin, jolloin esimerkiksi työvoimakoulutuksessa olevat kirjataan "rekisteröityneiksi työttömiksi" ja eläkkeitä saavat opiskelevat työttömät kirjataan päättelyjärjestyksen mukaan työttömiksi eläkeläisiksi.

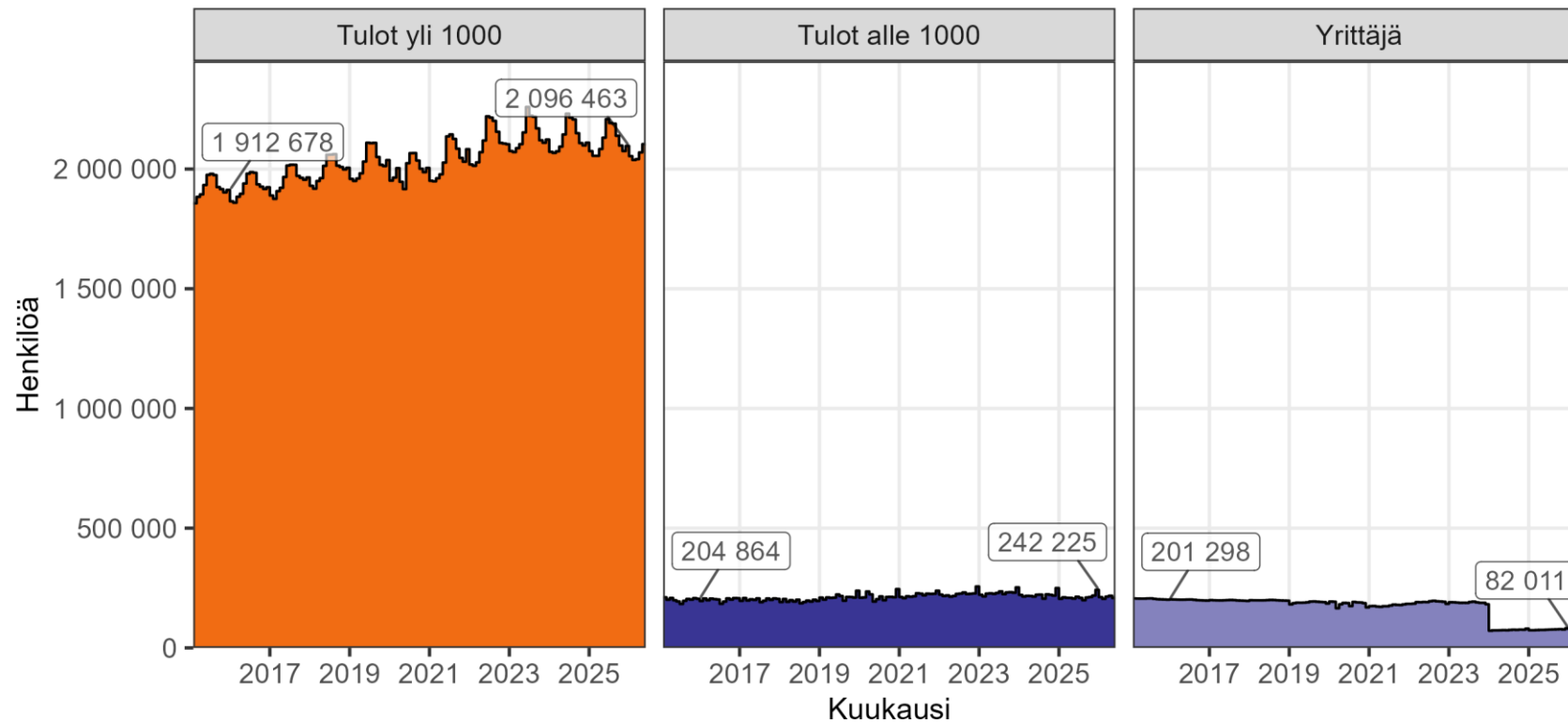
Mikäli muuta ei mainita, rekisteritiedot perustuvat Tilastokeskuksen yksilötason aineistoihin ja työvoimatutkimukseen perustuvat tiedot työvoimatutkimuksen yksilötason haastatteluaineistoon (ns. asiakasaineisto), johon on yhdistetty Tilastokeskuksen yksilötason rekisteriaineistoja.

Mikäli muuta ei mainita, kuviin merkityt määrien tai prosenttiosuuksien selitteet ovat vuosilta 2015 ja 2025.

Juho Alasalmi, Jade Heng, Tomi Kyyrä, Liisa Larja, Tuomas Matikka, Jukka Mattila, Hanna Pesola, Simo Mentula ja Roope Uusitalo ansaitsevat kiitokset muistiosta esittämistään monista hedelmällisistä kommenteista ja ehdotuksista.

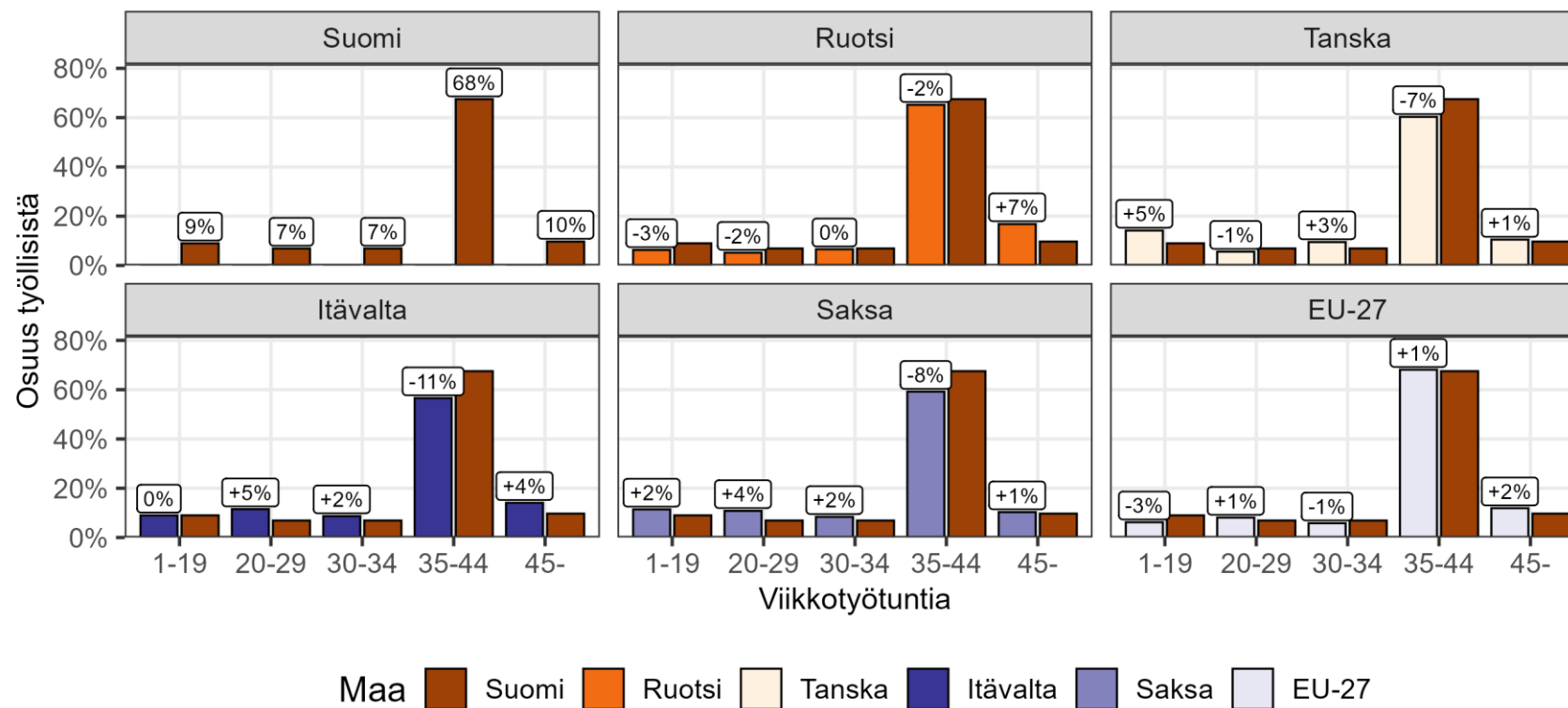
¹ Erityistä varovaisuutta tulisi noudattaa käytettäessä tuoreimpien kuukausien ns. trendilukua, koska trendiluvun laskenta perustuu osittain tulevaisuuden mallintamiseen. Samalle kuukaudelle lasketut trendiluvut voivat siis muuttua jälkikäteen. Lisätietoa: kausitasoitettu trendi ja sen käytön rajoitukset. <https://media.stat.fi/A7H6ohk0S8qafyCM4bfDaz/FhmBNx6ARQmbgcL4VG1I>

Liite A. Kuvaajat, joihin viitataan muistion tekstissä

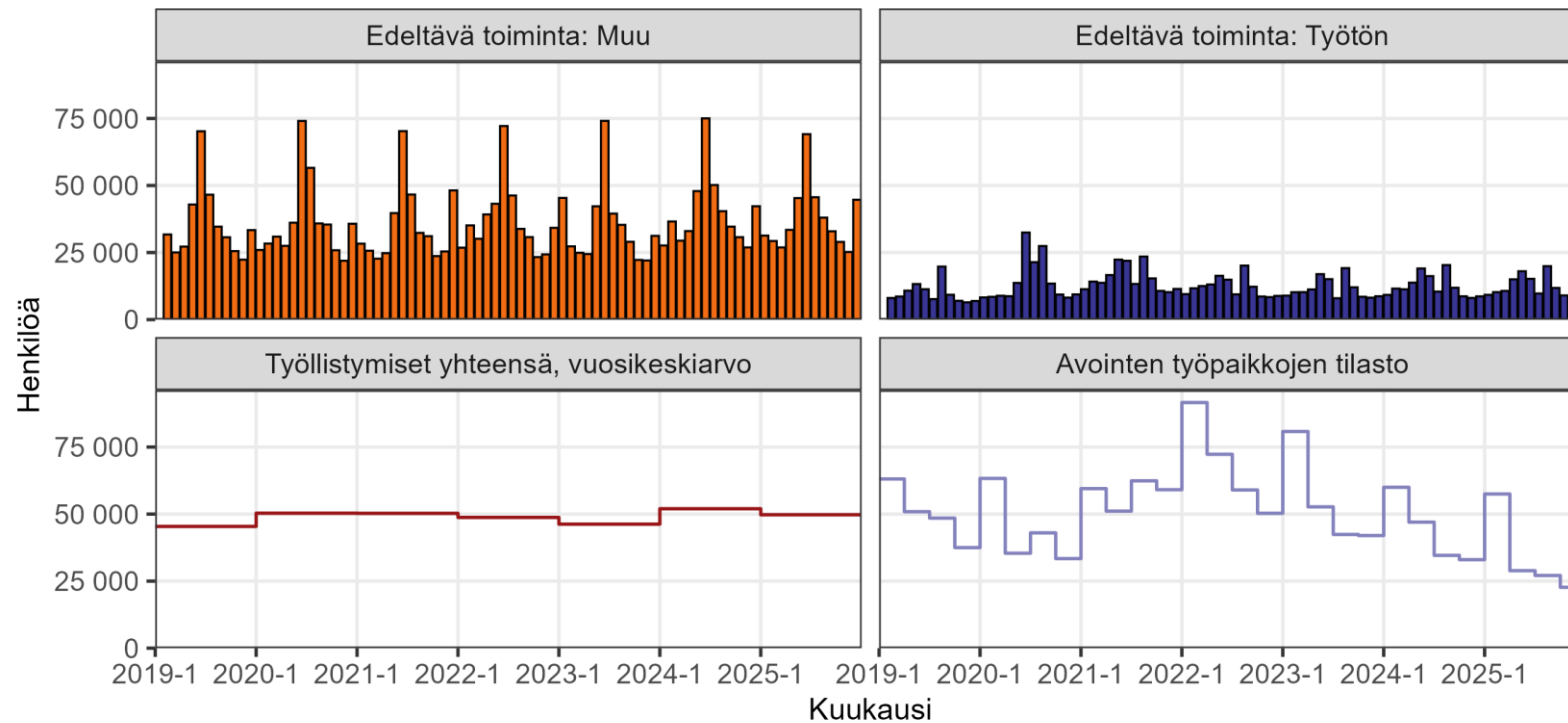
Kuva L1. Rekisteritietojen mukaan työlliset kuukausipalkan mukaan.

Yrittäjät eivät sisällä palkkaa saaneita. Vuosien 2015–2018 kuukausittaiset tulotiedot on arvioitu yhdistämällä työnantaja- ja työntekijäkohtaiset palkkatiedot työsuhteiden tietoihin. Yrittäjät on päätelty Tilastokeskuksen perusaineistoista sekä vuoteen 2023 asti toiminimi-, yhtiömies- ja tilinpäätöstiedoista.

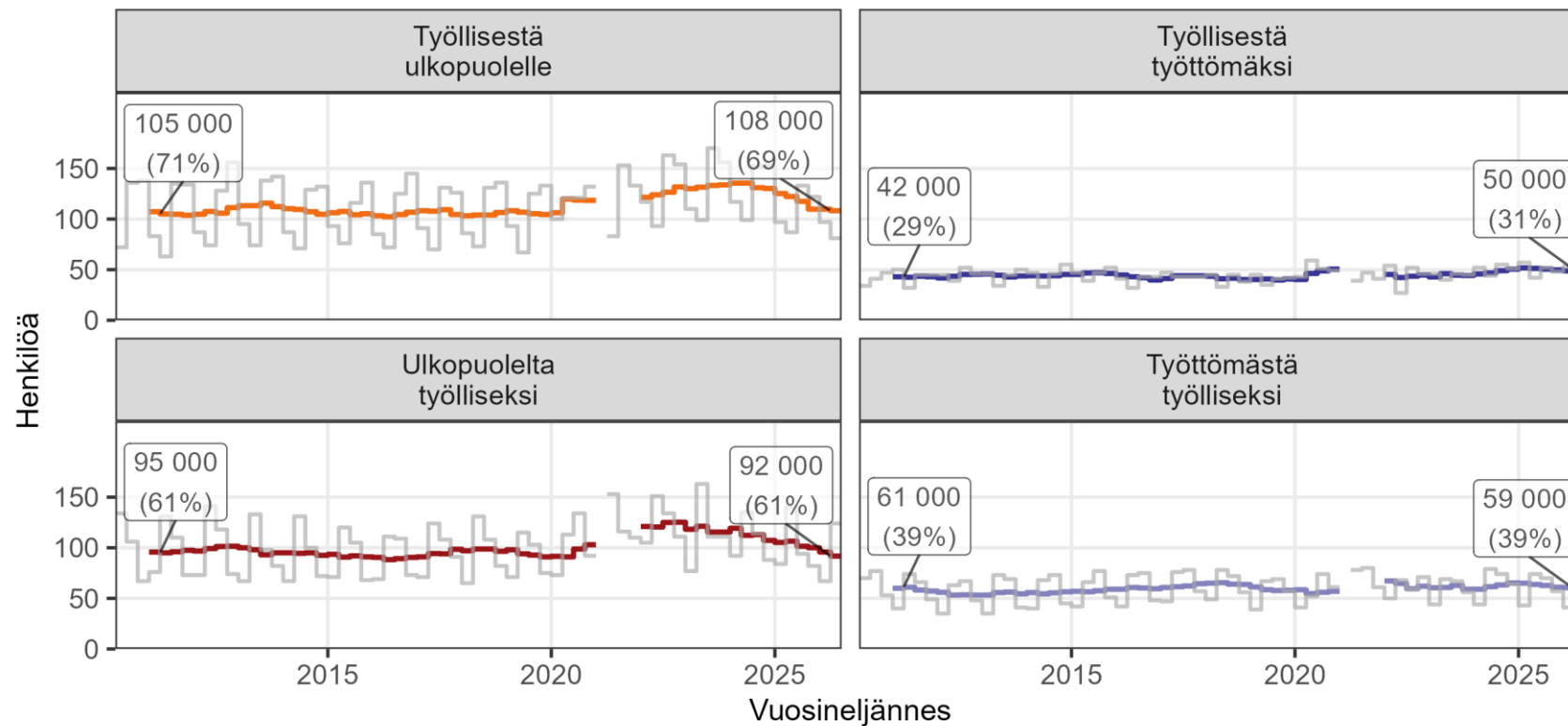
Kuva L2. Työtuntien jakauma eräissä Euroopan maissa 2025.

Työtunnit viittaavat vastaajan tyypillisiin työtunteihin, eivät vastausviikolla toteutuneisiin todellisiin työtunteihin. Muiden kuin Suomen pylväiden rinnalle on piirretty Suomen pylväs vertailuja varten. Suomen kohdalla prosenttiosuus kertoo osuuden työllisistä. Muiden kuin Suomen kohdalla prosenttiluvut viittaavat erotukseen Suomen osuuteen mitattuna prosenttiyksiköissä. Esimerkiksi Ruotsissa 2 prosenttiyksikköä harvempi työskentelee 35–44 tuntia viikossa. Lähde: Eurostat, Employed persons by usual weekly hours of work in main and second job - annual data (lfsi_hwu_a).

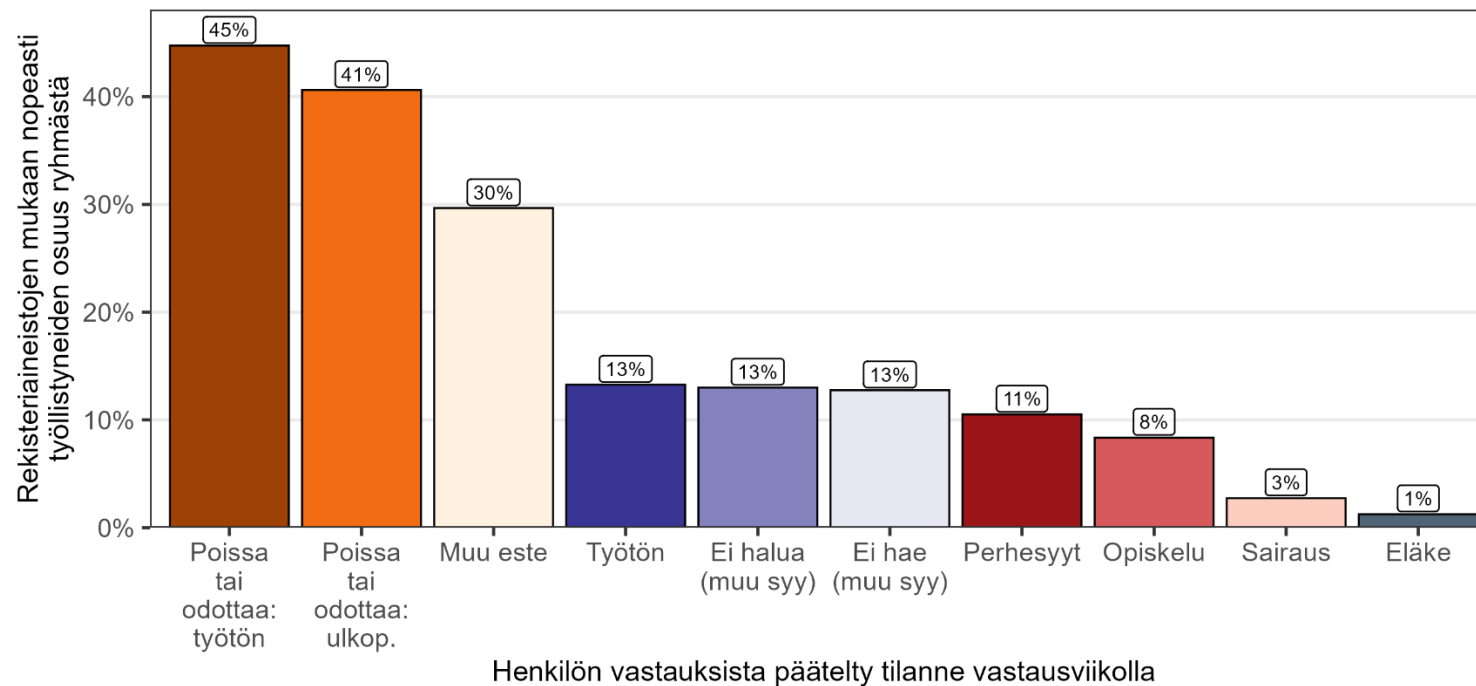
Kuva L3. Ei-työllisten työllistymiset rekisteritietojen mukaan.

Työllistyneiksi on katsottu henkilöt, jotka ovat saaneet tulorekisterin mukaan kuussa palkkaa vähintään 1 000 euroa (vuoden 2025 tasossa) uudelta työnantajalta eivätkä olleet saaneet palkkaa edellisessä kuussa. Työttömät: henkilöt, jotka saivat tulorekisterin mukaan työttömyysetuuksia tai olivat työnhakijarekisterissä työttöminä tai työttömien palveluissa. Avoimet työpaikat: Tilastokeskuksen työnantajakyselyyn perustuva Avoimet työpaikat -tilasto. Tämän lisäksi julkaistaan erillistä tilastoa työvoimahallinnon Työmarkkinatorille ilmoitetuista työpaikoista. Työvoimatutkimuksessa noin kuudennes hiljattain työllistyneistä sanoo saaneensa työpai-
kasta tiedon Työmarkkinatorin kautta, ja osuus ei ole olennaisesti suurempi rekisteröityneillä työnhakijoilla.

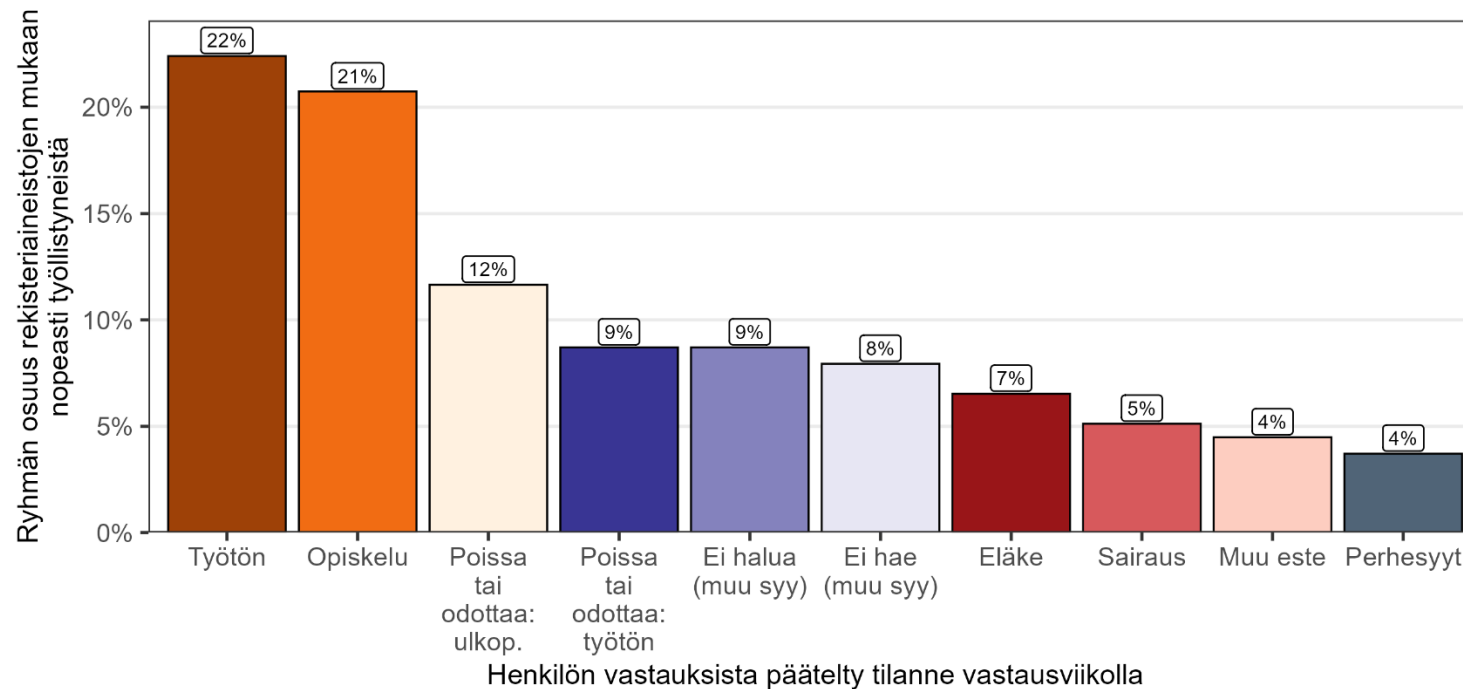
Kuva L4. Työmarkkinasiirtymät työvoimatutkimuksen mukaan.

Eurostatin menetelmällä lasketut siirtymät työllisyyteen tai työllisyydestä pois. Aikasarjassa on katkos vuonna 2021 kyselyn muutosten vuoksi. Työmarkkinasiirtymät lasketaan vain henkilöille, jotka ovat vastanneet kyselyyn peräkkäisinä vuosineljänneksinä, ja painotetaan vastaamaan koko väestöä. Harmaat ohuimmat viivat ovat vuosineljänneksittäisiä lukuja ja paksut värilliset viivat näistä laskettuja neljän vuosineljänneksen liukuvia keskiarvoja.

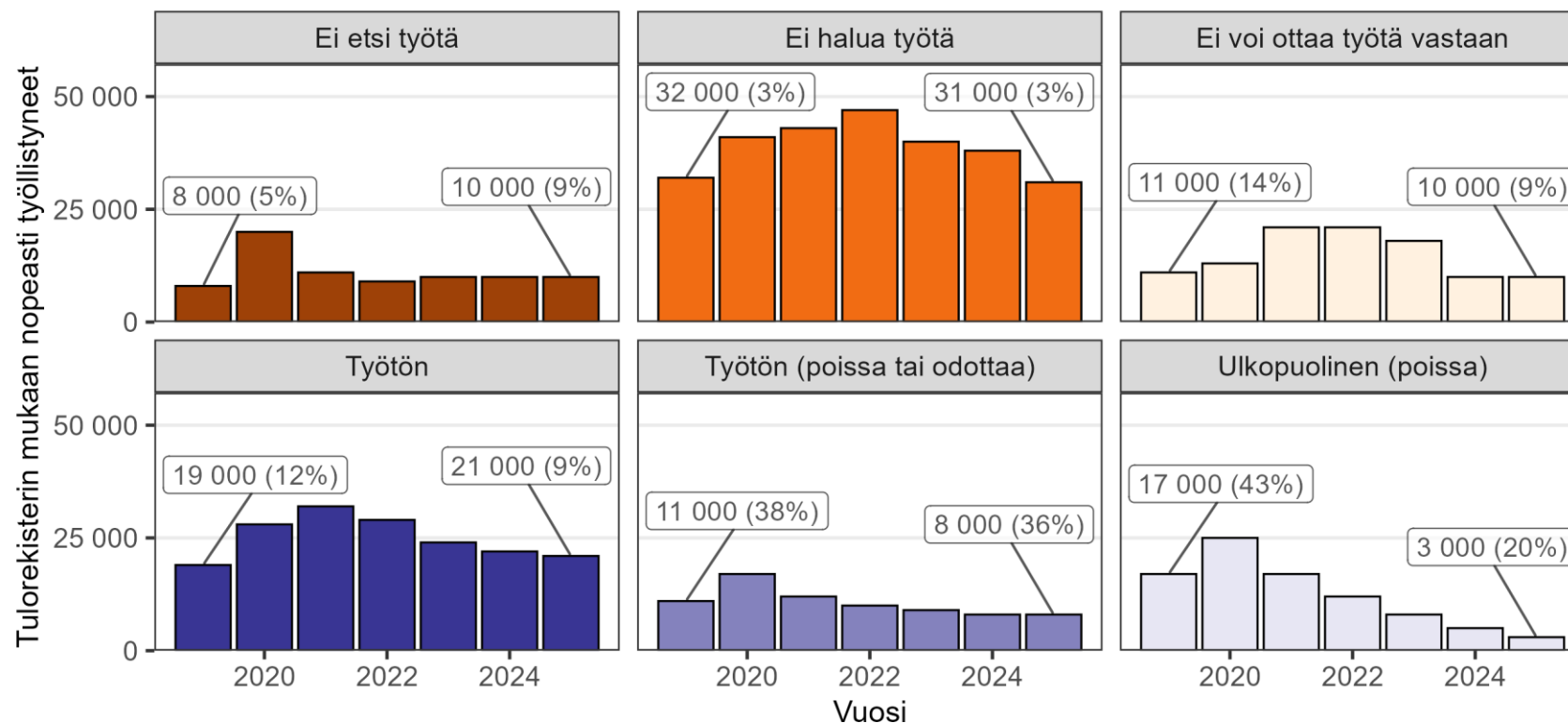
Kuva L5. Kuukauden sisällä työllistyneet, työllistyneiden osuus ryhmästä.

15–74-vuotiaiden työllistyminen, vastausajat 1/2019–11/2025. Työllistyminen: henkilöllä havaitaan vähintään 1000 euron kuukausipalkka 1 kuukauden kuluessa vastaushetkestä. Ei sisällä yrittäjätuloja. Palkka muutettu vuoden 2025 lopun tasoon ansiotasoindeksillä. Vain viides vastauskerta. Mukana työttömät ja työvoiman ulkopuoliset. Työvoiman ulkopuoliset jaettu ilmoitetun työn haluamisen, etsimisen tai vastaanottamisen esteen synn mukaan. Poissa ovat sekä työn alkua odottavat henkilöt, jotka kyselyvastauksen mukaan olivat poissa työstä tai odottivat sovitun työn alkua. Opiskelu, sairaus, eläke, perhesyyt, muu: henkilö on ilmoittanut esteeksi työn hakemiselle, työn vastaan ottamiselle tai työn haluamiselle opiskelun, sairauden, työkyvyttömyyden, eläkkeelle jäämisen tai muun synn. Työllinen: työssä vastausviikolla läsnä ollut.

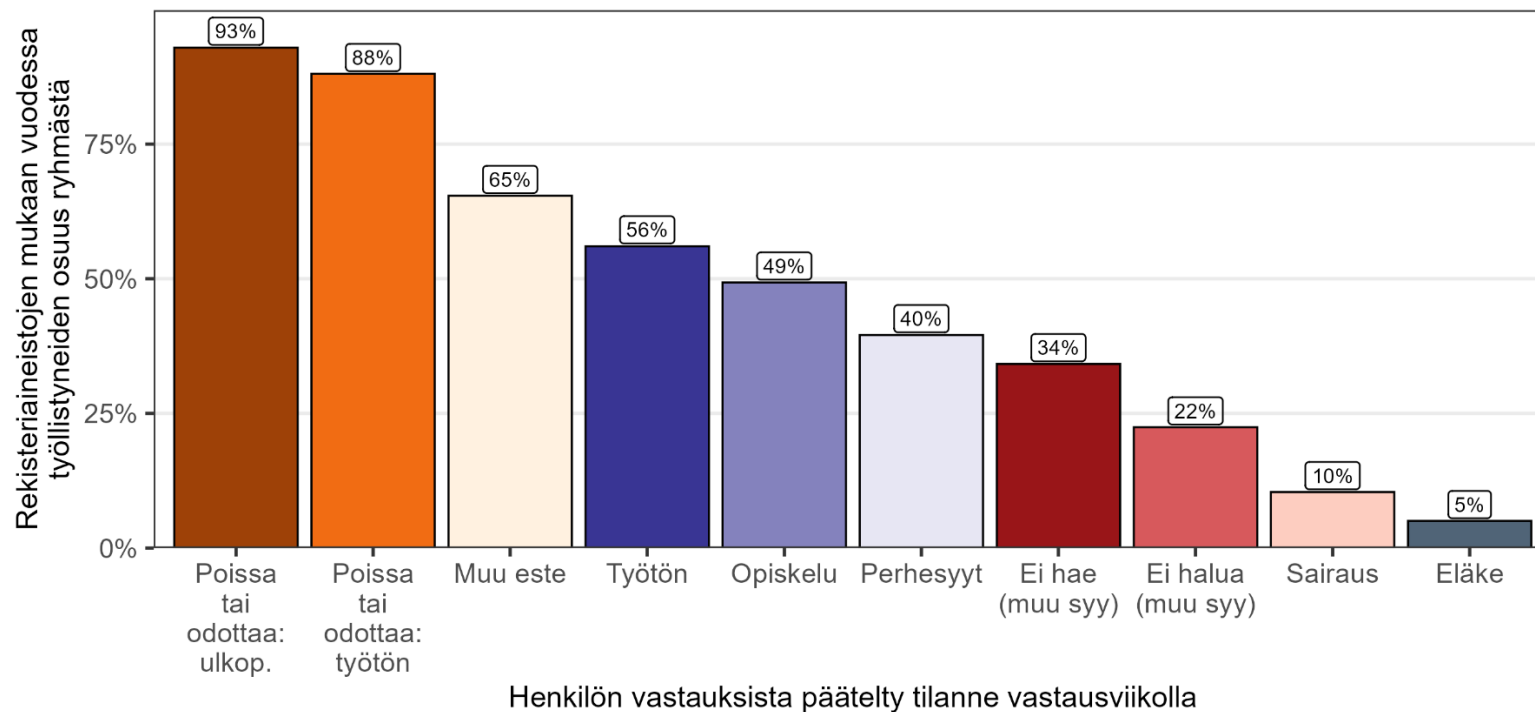
Kuva L6. Kuukauden sisällä työllistyneet, ryhmän osuus työllistyneistä.

15–74-vuotiaiden työllistyminen, vastausajat 1/2019–11/2025. Työllistyminen: henkilöllä havaitaan vähintään 1000 euron kuukausipalkka 1 kuukauden kuluessa vastaushetkestä. Ei sisällä yrittäjätuloja. Palkka muutettu vuoden 2025 lopun tasoon ansiotasoindeksillä. Vain viides vastauskerta. Mukana työttömät ja työvoiman ulkopuoliset. Työvoiman ulkopuoliset jaettu ilmoitetun työn haluamisen, etsimisen tai vastaanottamisen esteen syyn mukaan. Poissa olevat sekä työn alkua odottavat: henkilöt, jotka kyselyvastauksen mukaan olivat poissa työstä tai odottivat sovitun työn alkua. Opiskelu, sairaus, eläke, perhesyyt, muu: henkilö on ilmoittanut esteeksi työn hakemiselle, työn vastaan ottamiselle tai työn haluamiselle opiskelun, sairauden, työkyvyttömyyden, eläkkeelle jäämisen tai muun syyn. Työllinen: työssä vastausviikolla läsnä ollut.

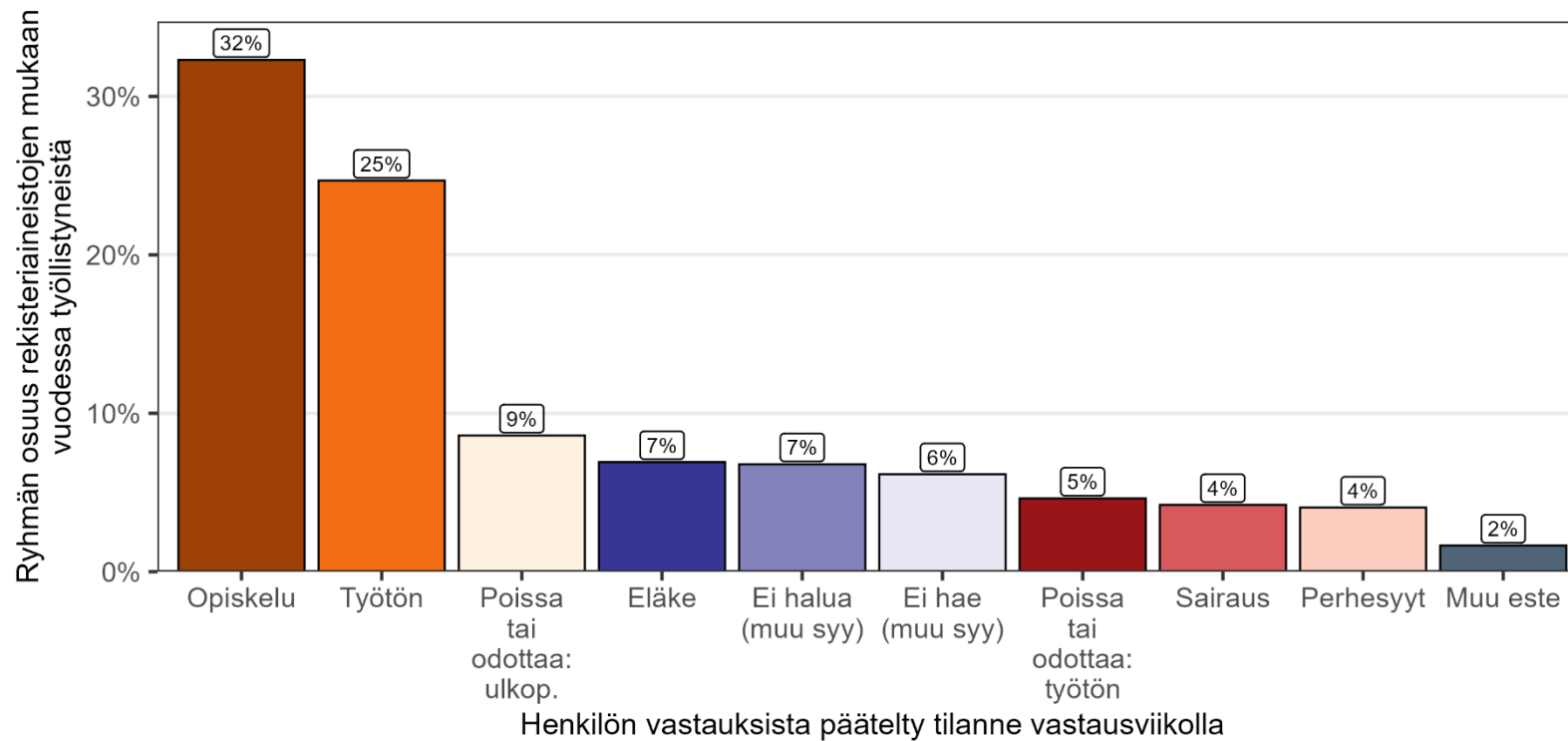
Kuva L7. Kuukauden sisällä työllistyneet, työmarkkinatilanteen mukaan.

15–74-vuotiaiden työllistyminen, vastausajat 1/2019–11/2025. Työllistyminen: henkilöllä havaitaan vähintään 1000 euron kuukausipalkka 1 kuukauden kuluessa vastaushetkestä. Prosenttiosuudet viittaavat osuuteen työmarkkinatilanteessa olleista. Ei sisällä yrittäjätuloja. Palkka muutettu vuoden 2025 lopun tasoon ansiotoindeksillä. Poissa olevat sekä työn alkua odottavat: henkilöt, jotka kyselyvastauksen mukaan olivat poissa työstä tai odottivat sovitun työn alkua. Työllinen: työssä vastausviikolla läsnä olleet.

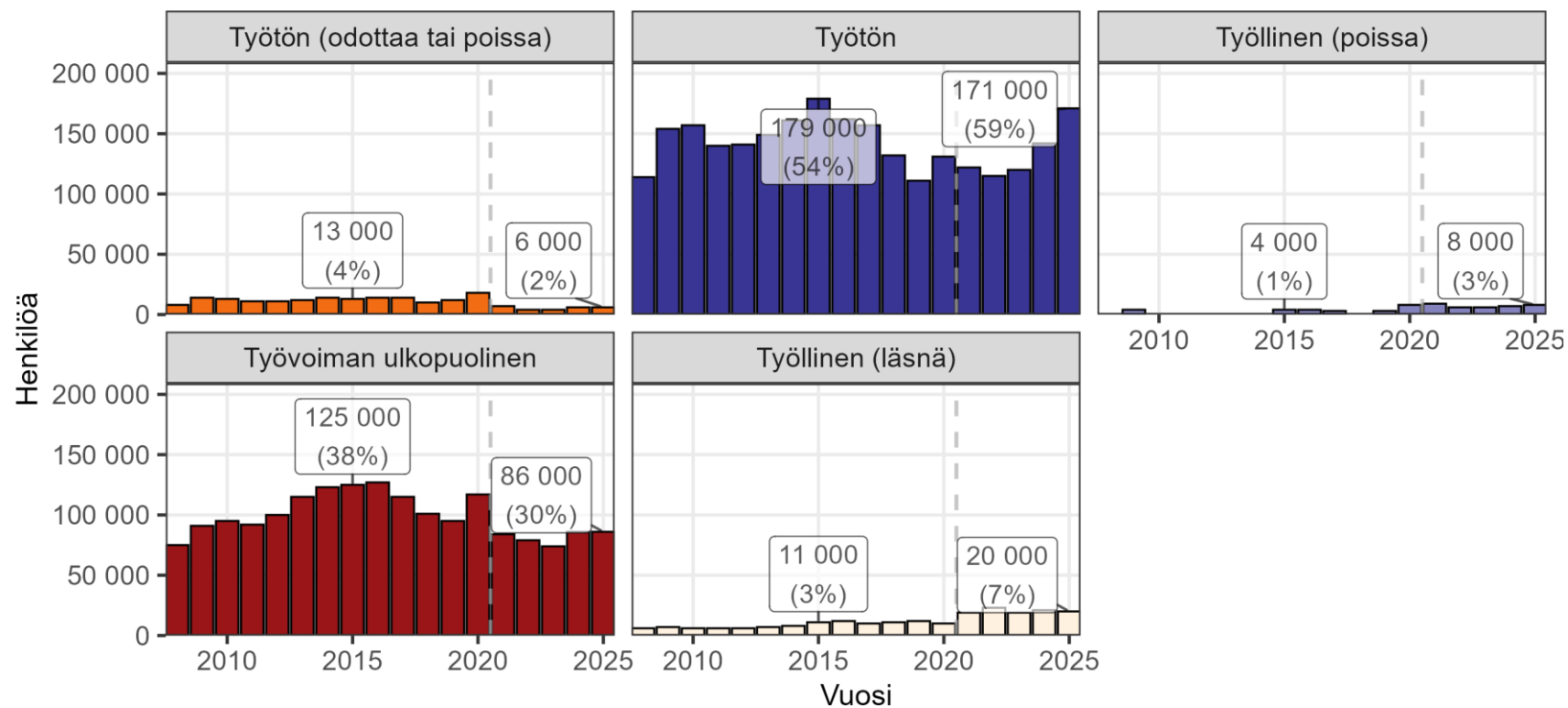
Kuva L8. Vuoden sisällä työllistyneet, työllistyneiden osuus ryhmästä.

15–74-vuotiaiden työllistyminen 1/2008–12/2024. Työllistyminen: henkilöllä havaitaan työsuhde tai palkkatuloja tai palkkioita 12 kuukauden kuluessa vastaushetkestä. Palkan määrää ei rajoitettu. Ei sisällä yrittäjätuloja. Vain viides vastaukset. Mukana työttömät ja työvoiman ulkopuoliset. Työvoiman ulkopuoliset jaettu ilmoitetun työn haluamisen, etsimisen tai vastaanottamisen esteen syyn mukaan. Poissa olevat sekä työn alkua odottavat: henkilöt, jotka kyselyvastauksen mukaan olivat poissa työstä tai odottivat sovitun työn alkua. Opiskelu, sairaus, eläke, perhesyyt, muu: henkilö on ilmoittanut esteeksi työn hakemiselle, työn vastaanottamiselle tai työn haluamiselle opiskelun, sairauden, työkyvyttömyyden, eläkkeelle jäämisen tai muun syyn. Työllinen: työssä vastausviikolla läsnä olleet.

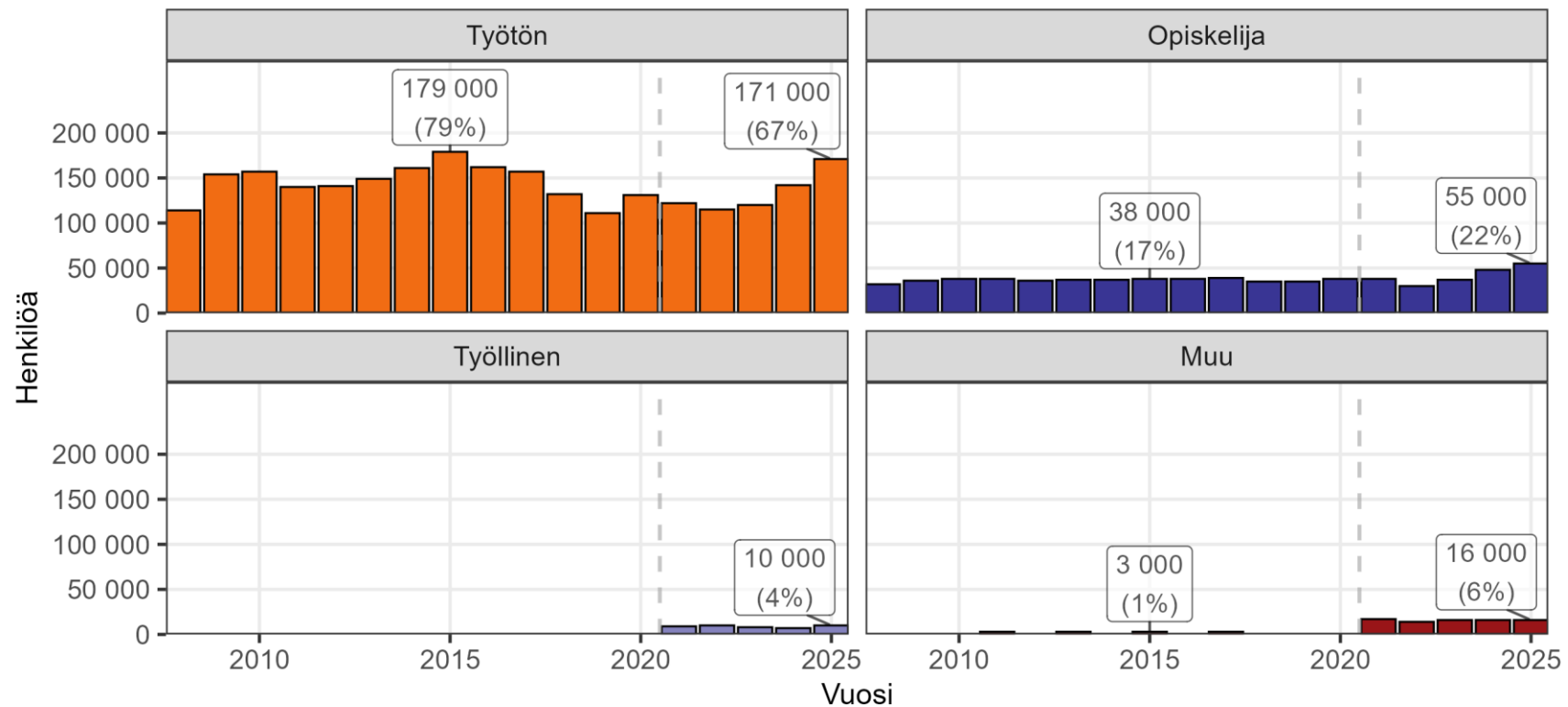
Kuva L9. Vuoden sisällä työllistyneet, ryhmän osuus työllistyneistä.

15–74-vuotiaiden työllistyminen 1/2008–12/2024. Työllistyminen: henkilöllä havaitaan työsuhde tai palkkatuloja tai palkkioita 12 kuukauden kuluessa vastaushetkestä. Palkan määrää ei rajoitettu. Ei sisällä yrittäjätuloja. Vain viides vastaukerta. Mukana työttömät ja työvoiman ulkopuoliset. Työvoiman ulkopuoliset jaettu ilmoitetun työn haluamisen, etsimisen tai vastaanottamisen esteen syyn mukaan. Poissa olevat sekä työn alkua odottavat: henkilöt, jotka kyselyvastauksen mukaan olivat poissa työstä tai odottivat sovitun työn alkua. Opiskelu, sairaus, eläke, perhesyyt, muu: henkilö on ilmoittanut esteeksi työn hakemiselle, työn vastaanottamiselle tai työn haluamiselle opiskelun, sairauden, työkyvyttömyyden, eläkkeelle jäämisen tai muun syyn. Työllinen: työssä vastausviikolla läsnä olleet.

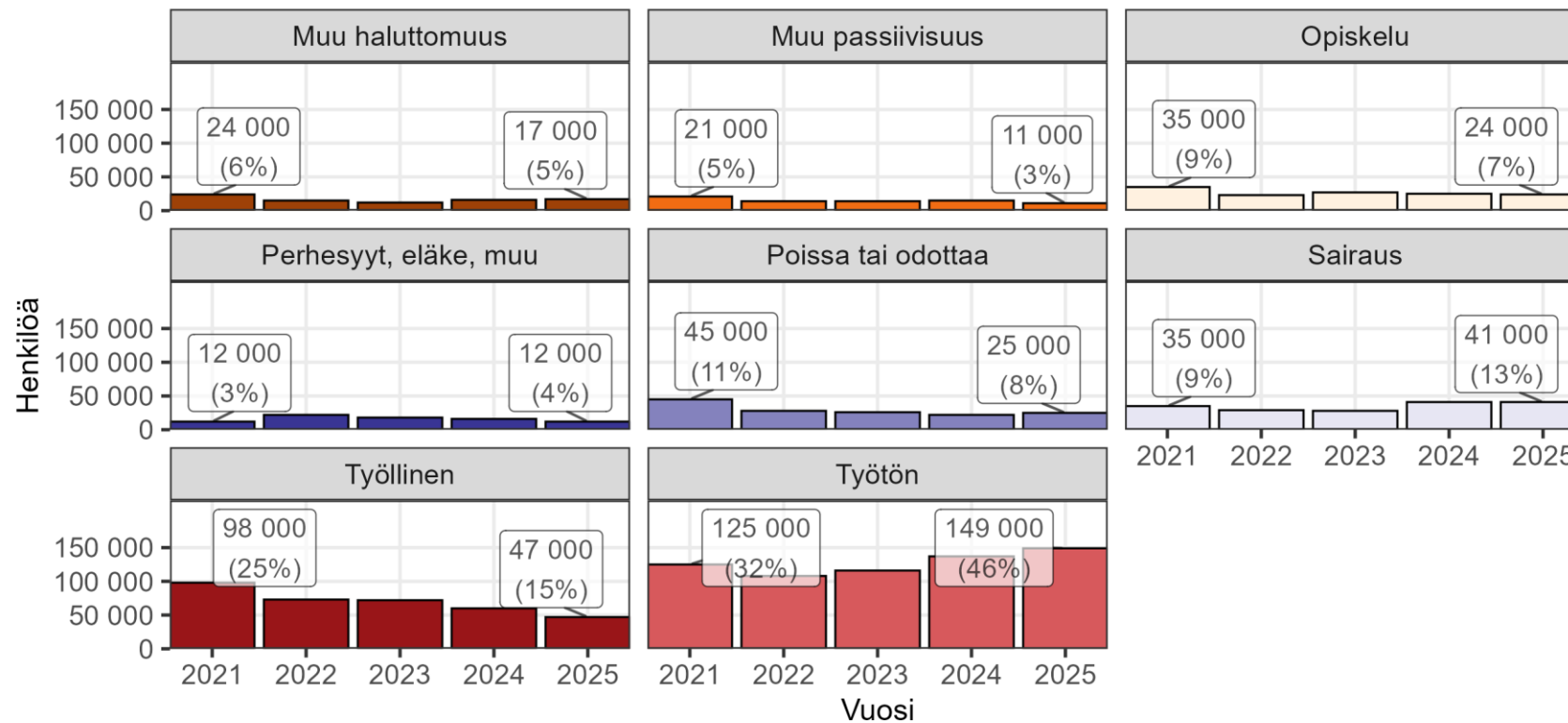
Kuva L10. Itsensä työttömäksi määrittelevien työmarkkinatilanne työvoimatutkimuksen mukaan.

Työvoimatutkimuksen mukaan pääasiallisesti työttömiksi itsensä määrittelevät 15–74-vuotiaat. Määrittelykysymyksen muotoilu vaihtui 2021. Itsemäärittely 'työtön' sisältää lomautetut. Opiskelija sisältää koululaiset. Eläke sisältää iän, työvuosien, eläkevakuutuksen tai työttömyyseläkkeen perusteella eläkkeellä olevat. Prosent-tiosuudet viittaavat osuuksiin itsensä työttömiksi määrittelevistä.

Kuva L11. Työvoimatutkimuksen työttömien oma pääasiallisen toiminnan määrittely.

Työvoimatutkimuksen mukaan työttömät 15–74-vuotiaat. Määrittelykysymyksen muotoilu vaihtui 2021. Itsemäärittely 'työtön' sisältää lomautetut. Opiskelija sisältää koululaiset. Prosenttiosuudet viittaavat osuuksiin työttömistä.

Kuva L12. Työttömyysetuuksien saajat työllisyystilanteen mukaan.

15–74-vuotiaat työttömyysetuuksia (ansiopäiväraha, työmarkkinatuki, peruspäiväraha) tulorekisterin mukaan saaneet. Vain viides vastauskerta. Osuus henkilöistä: osuus työttömyysetuuksia saaneista. Poissa olevat sekä työn alkua odottavat: henkilöt, jotka kyselyvastauksen mukaan olivat poissa työstä tai odottivat sovitun työn alkua. Lomautetut sisältävät lyhennetyllä työviikolla olevat. Opiskelu, sairaus, eläke, perhesyyt, muu: henkilö on ilmoittanut esteeksi työn hakemiselle, työn vastaan ottamiselle tai työn haluamiselle opiskelun, sairauden, työkyvyttömyyden, eläkkeelle jäämisen tai muun syyn. Työllinen: työssä vastausviikolla läsnä olleet.

Liite B. Osa-aikatyön ja matalapalkkaisen työn kehitys

Työvoimatutkimuksessa osa-aikatyötä tekevien määrä perustuu yleensä henkilön omaan käsitykseen siitä, tekeekö hän osa-aikatyötä. Eri ihmiset saattavat määritellä osa-aikatyön eri tavoin, ja tällaiset erot voivat korostua maiden välisissä ja ajan yli tehtävissä vertailuissa. OECD julkaisee erikseen yhdenmukaisitetulla tavalla laskettua tilastoa osa-aikatyötä tekevien määrästä niin, että osa-aikatyöllisiksi katsotaan henkilöt, joiden säännöllinen työaika oli alle 30 tuntia. Osa-aikatyötä tekevien osuus työllisistä tai työikäisistä poikkeaa huomattavasti sen mukaan, millä määritelmällä asiaa mitataan (kuvat L14–L15).

Työvoimatutkimuksessa mitataan osa-aikatyötä koskevan kysymyksen lisäksi työtunteja kahdella eri tavalla. Ensinnäkin henkilöltä kysytään, paljonko hän *todella työskenteli* pää- ja sivutyössä tutkimusviikolla. Toisekseen henkilöltä kysytään *säännöllisiä työtunteja*. Jälkimmäisen käsitteen vertaaminen maiden välillä tai ajan yli voi olla hyvin harhaanjohtavaa, jos henkilöiden poissaoloissa työstä on suurta vaihtelua esimerkiksi erilaisten loma- ja muiden poissaolokäytäntöjen tai niiden käytön vuoksi. Usein olisi siksi mielekkäintä vertailla todellisuudessa tehtyjä työtunteja; vuosittaisissa vastauksista lasketuissa keskiarvoissa myös poissaolot tulevat tällöin huomioiduksi työtunneissa. Eurostat² kuitenkin suosittelee, että tehtyjä työtunteja ei vertailtaisi kansainvälisesti, koska tietojen yhdenmukaistaminen on yhä meneillään.

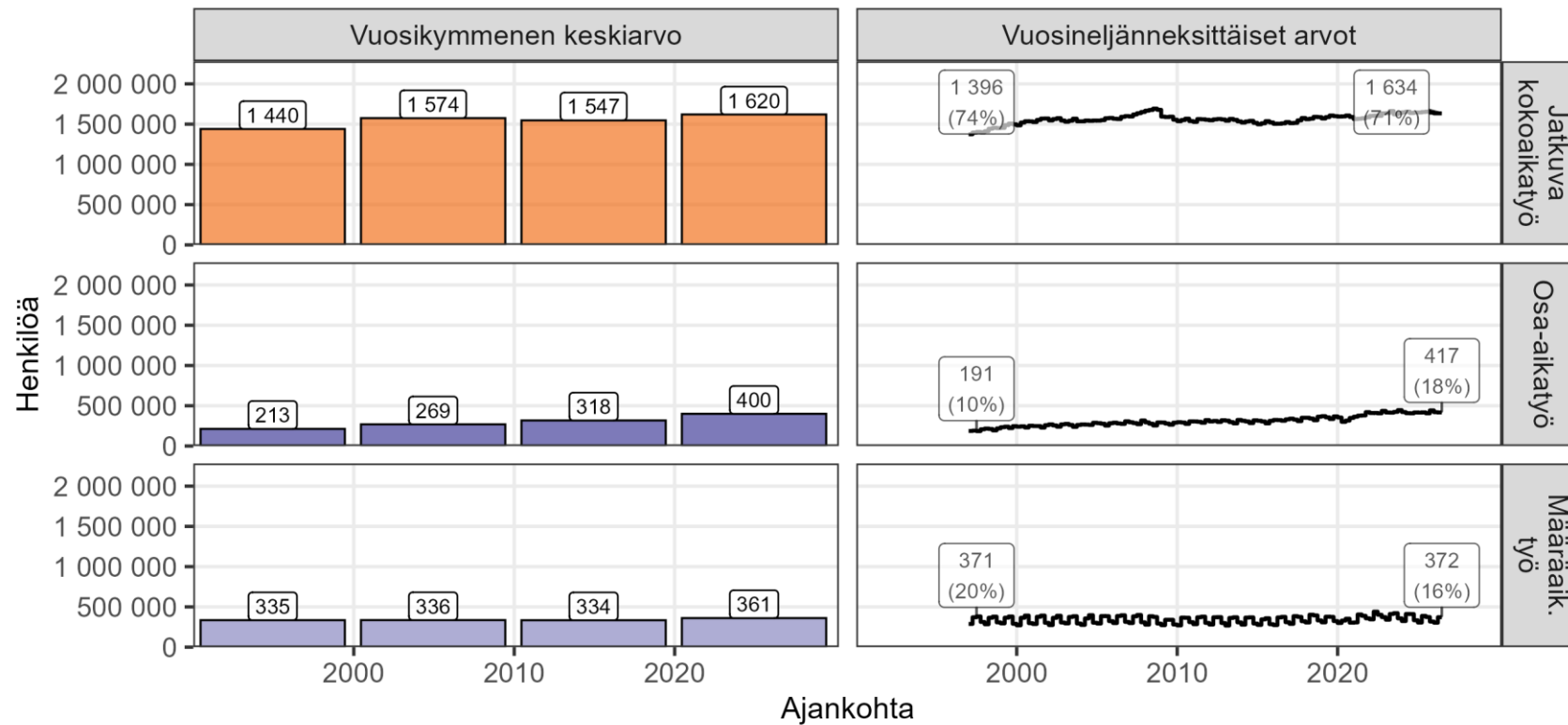
Työvoimatutkimuksen lisäksi tehdyistä työtunneista saadaan tietoa hallinnollisista rekistereistä (työnantajien kirjanpidosta) ja ajankäyttötutkimuksesta. Esimerkiksi Suomen kansantalouden tilinpidossa käytetään ilmeisesti ainakin osittain rekisteripohjaista kirjanpitoa, monissa muissa maissa taas työvoimatutkimusta. Kaikki nämä tiedot voivat poiketa toisistaan: työvoimatutkimuksen tunnit siksi, että tieto tunneista perustuu yleensä henkilön muistikuviiin, ja hallinnolliset rekisterit siksi, että niistä yleensä puuttuvat yrittäjien työtunnit ja työntekijöillä ei ole välttämättä mahdollista kirjata kaikkia työtuntejaan tarkasti. Tämän vuoksi eri tilastointimenetelmät tuottavatkin selvästi erilaisia tietoja työtunneista (kuva L16).

Ennen vuotta 2021 *työttömistä* opiskelijoista noin puolet sanoi työvoimatutkimuksessa etsivänsä ensisijaisesti kokoaikatyötä. *Työllisistä* opiskelijoista noin

² Eurostat, 31.5.2024: Hours worked per week – comparability across countries. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser-backend/api/public/explanatory-notes/get/Info_note_LFSQ_20240604.pdf

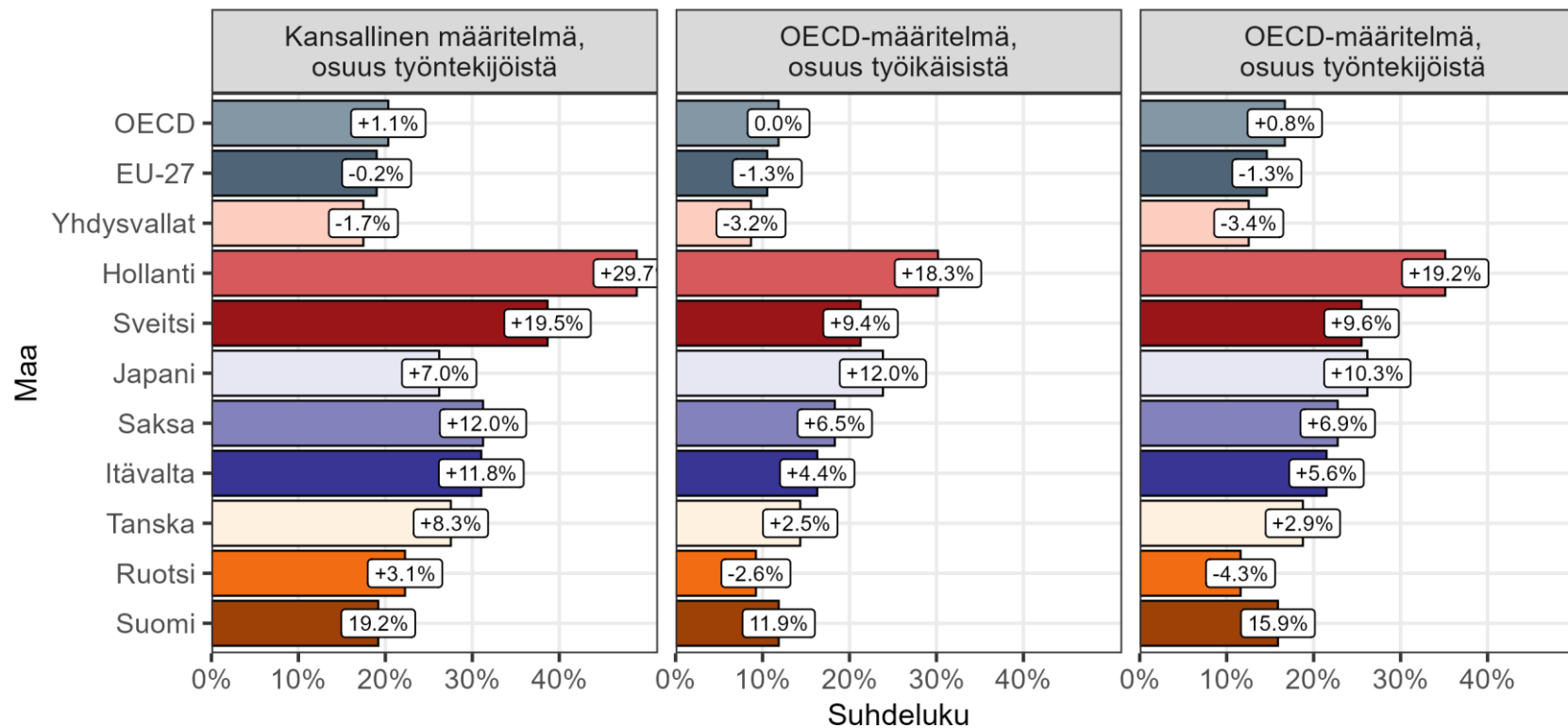
kolme viidestä sanoi olleensa tarkasteluperiodilla (2008–2025) kokoaika-työssä, työllisistä eläkeläisistä noin yksi kolmasosa. Opiskelijoiden tehtyjen työtuntien keskiarvo on kuitenkin vaihdellut viime vuosina 24 ja 25 tunnin välillä, osittain työttömien ollut noin 20 tuntia ja eläkeläisten noin 22. Kun nämä ryhmät ja työstä tilapäisesti poissa olevat jätetään pois, muiden työllisten työtuntien keskiarvo on noin 37. Työllisistä eläkeläisistä vajaa kuudennes on viime vuosina ilmoittanut haluavansa tehdä enemmän työtä, opiskelijoista n. 20–40 %³, osittain työttömistä 30–70 % ja kokoaikatyössäkin olevista n. 15 %.

³ Suuret vaihteluvälit johtunevat siitä, että tiedot perustuvat vain viidennen vastaukserän tietoihin ja vain yhteen työllisten osajoukkoon, jolloin satunnaisvaihtelun merkitys korostuu eli virhemarginaalit ovat hyvin suuria.

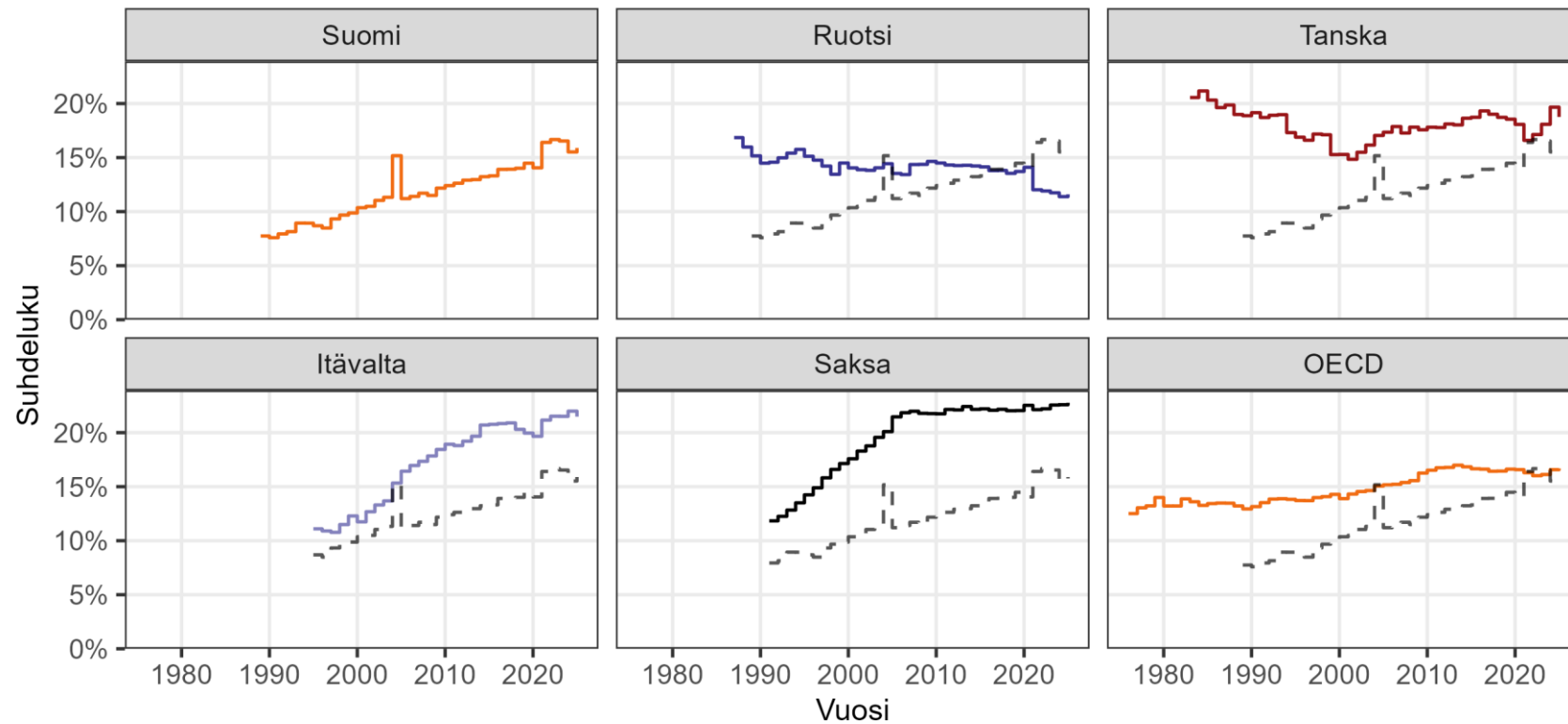
Kuva L13. Jatkuvassa kokoaikatyössä, osa-aikatyössä ja määräaikaisessa työssä olevat palkansaajat

Vuosikymmenten keskiarvot ovat yksinkertaisia aritmeettisia keskiarvoja vuosineljänneksittäisistä luvuista. Tilastokeskuksen aikasarjat 1997–2020 ja 2009–. Eri aikasarjat eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia. Kuvassa osa-aikatyö sisältää määräaikaiset ja jatkuvat työsuhteet ja määräaikainen työ osa-aikaiset ja kokoaikaiset työsuhteet.

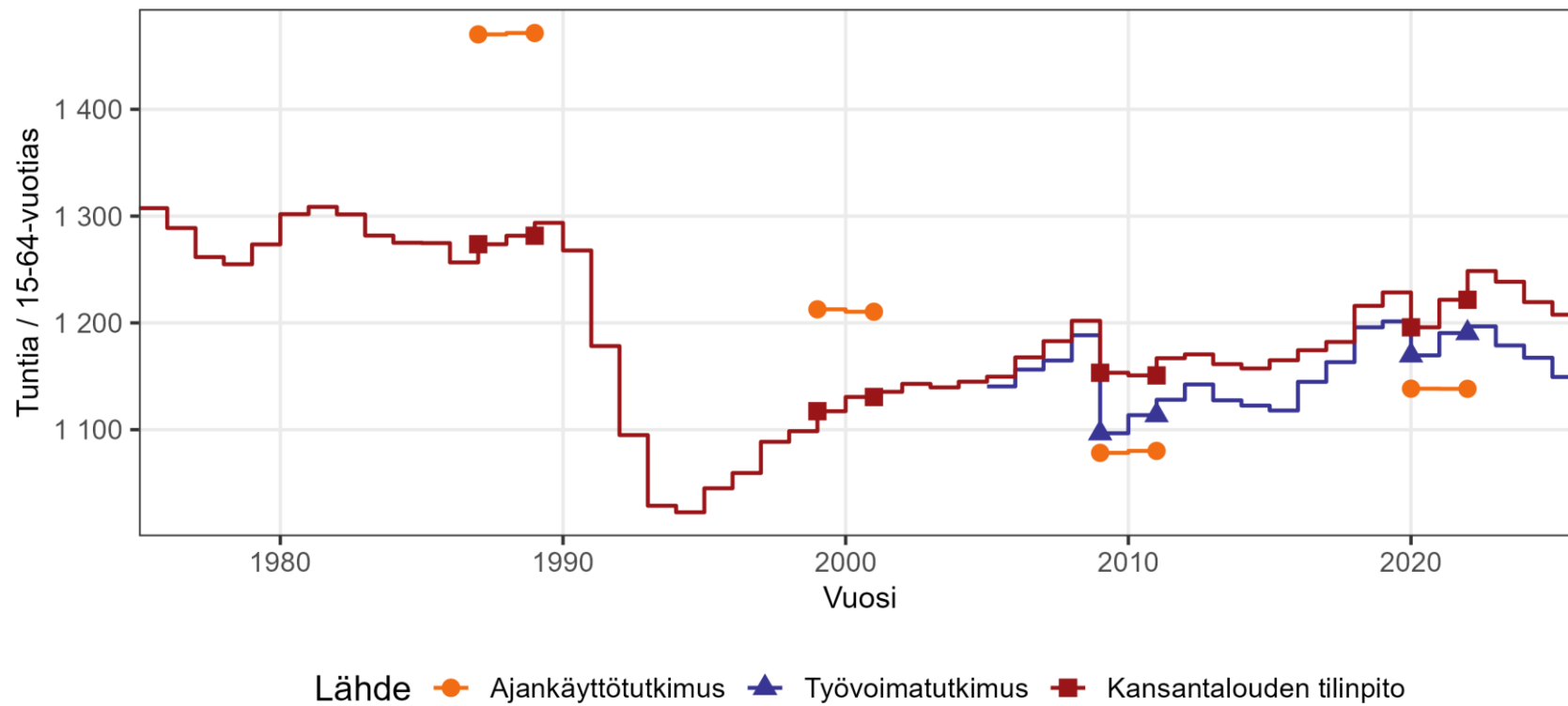
Kuva L14. Osa-aikaisten työllisten osuus eri määritelmillä vuonna 2025.

Osa-aikaiset työlliset OECD:n Full-time and part-time employment -tilastosta. Työkäisen väestön määrää täydennetty YK:n UN Population Data Prospects -tietokannasta. Työlliset sisältää 65–74-vuotiaita. Työkäiseksi väestöksi on katsottu 15–64-vuotiaat. Kansallinen määritelmä: määritelmä vaihtelee, usein vastaajat määrittelevät työn osa-aikaisuuden itse. OECD-määritelmä: osa-aikatyöllisiksi katsotaan henkilöt, joiden säännöllinen työaika oli alle 30 tuntia.

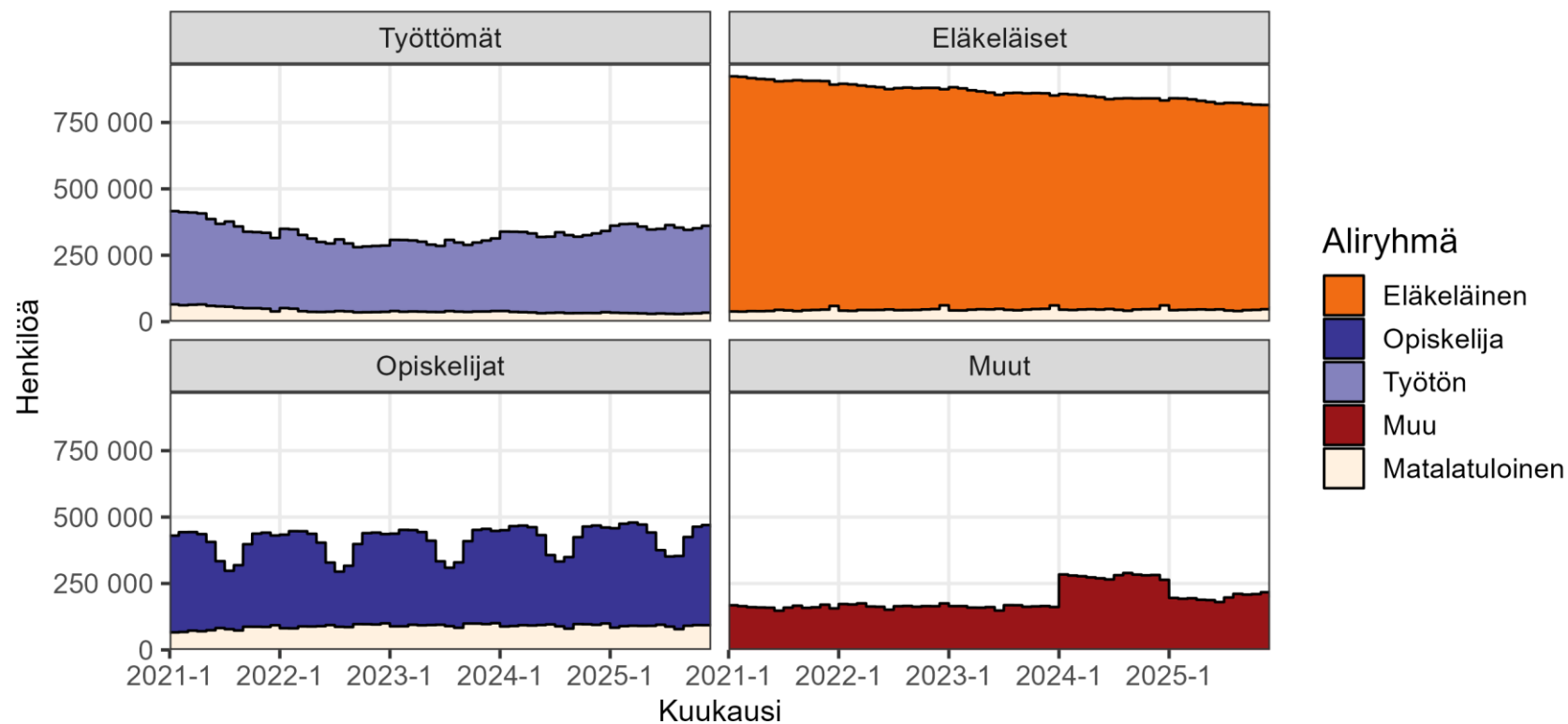
Kuva L15. Osa-aikaisten työllisten osuus OECD:n harmonisoidun määritelmän mukaan.

Osa-aikaiset työlliset OECD:n Full-time and part-time employment -tilastosta. OECD-määritelmä: osa-aikatyöllisiksi katsotaan henkilöt, joiden säännöllinen työaika oli alle 30 tuntia. Vertailujen helpottamiseksi Suomen osuudet on piirretty muiden maiden kuvaajiin katkoviivalla.

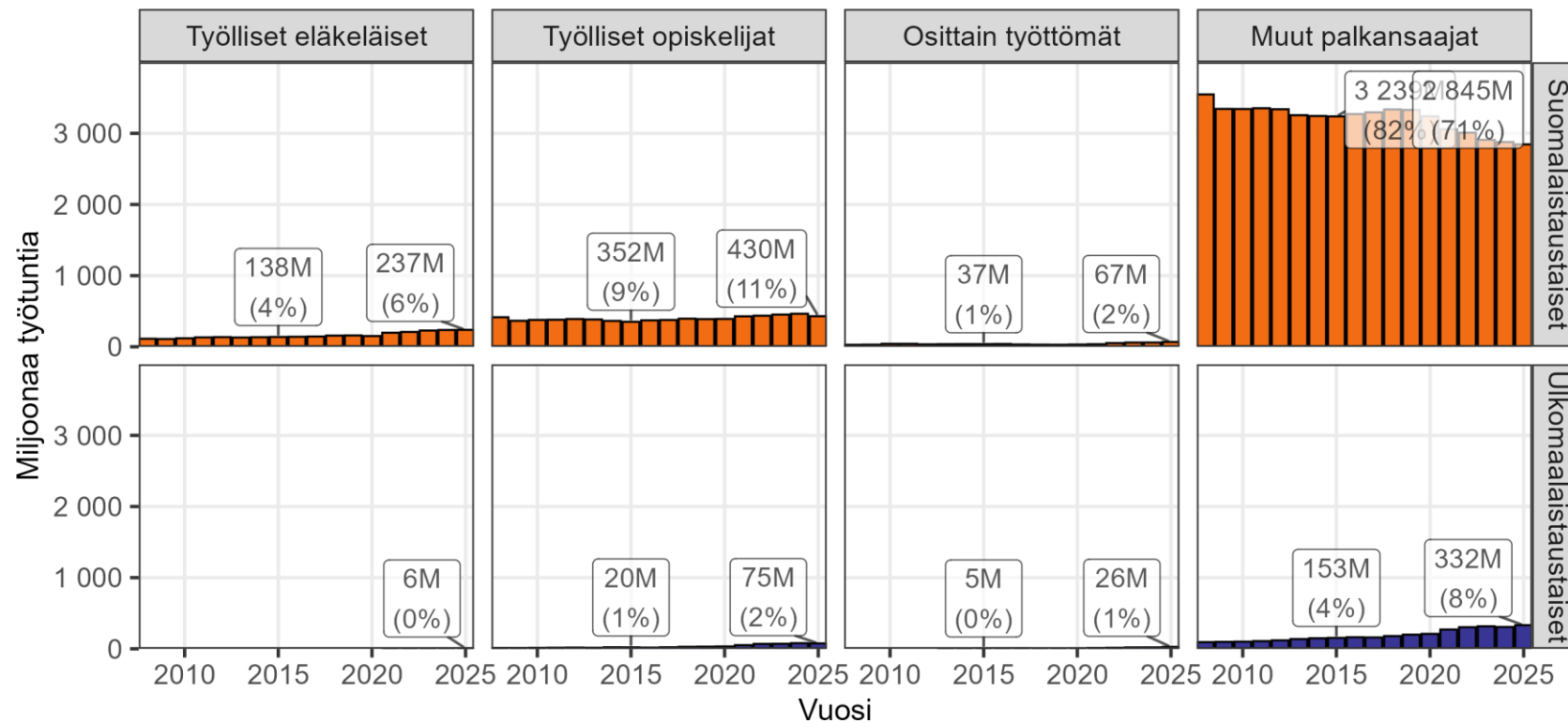
Kuva L16. Työtunnit eri tilastoissa.

Ajankäyttötutkimus: ansiotyöhön käytetyt tunnit päivässä kerrottuna 365:llä ja ilmoitetulla perusjoukolla. Työvoimatutkimus: työllisten tehdyt työtunnit (todelliset työtunnit).

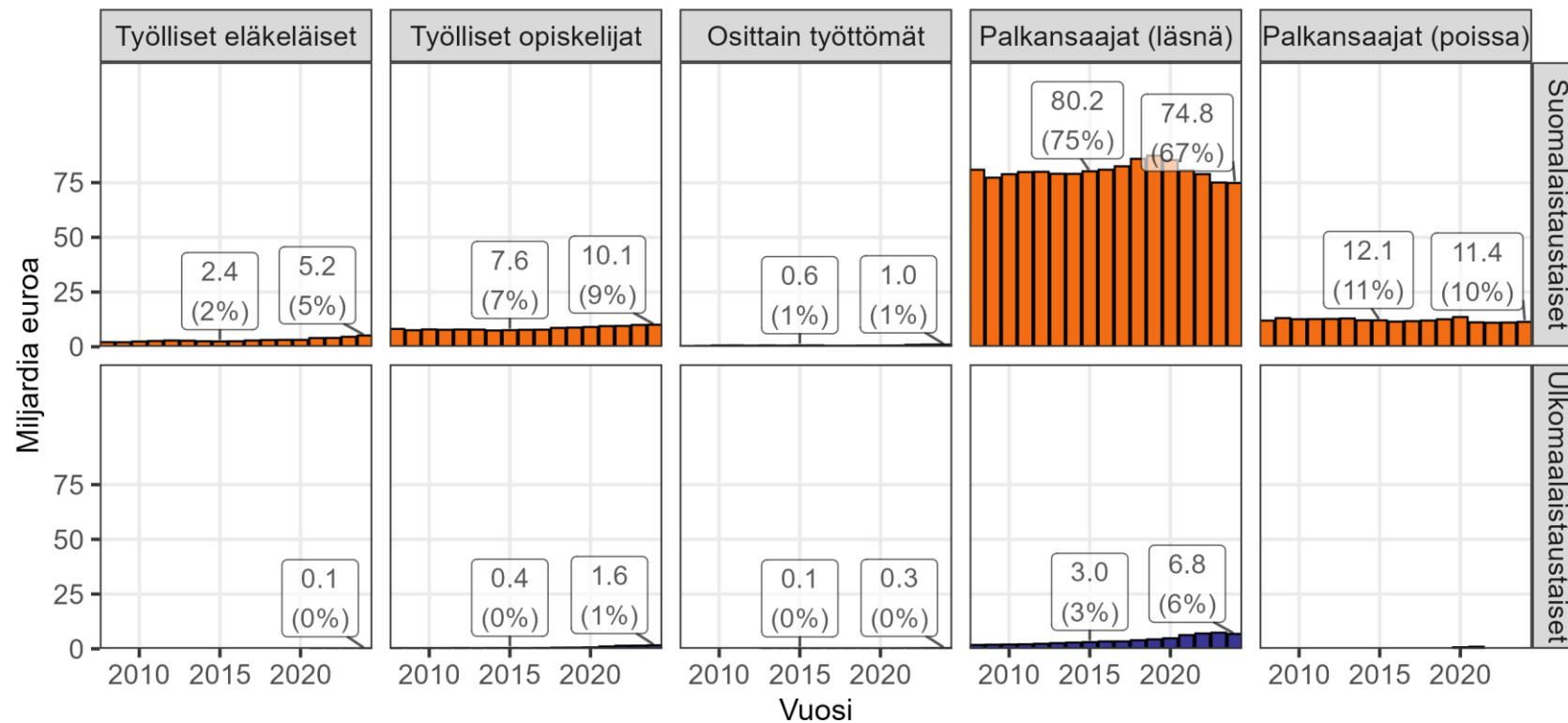
Kuva L17. Ei-työlliset ja matalatuloiset työlliset rekisteritietojen mukaan.

15-74-vuotiaat henkilöt, jotka eivät saaneet vähintään 1 000 euron palkkaa tarkasteluksikautena tai toimineet yrittäjinä. Työttömät eläkeläiset ja opiskelijat on sisällytetty työttömiin. Työttömät, eläkeläiset ja opiskelijat on kukin jaettu kahteen ryhmään: alle 1 000 euroa kuussa saaneisiin ja muihin eli ei-työllisiin. Ei sisällä yli 1 000 euroa kuussa saaneita eikä yrittäjiä. Vuosilta 2024–2025 ei ole vielä kaikkia yrittäjätietoja, mikä selittää ryhmän "Muut" kasvua vuonna 2024.

Kuva L18. Työtunnit työvoimatutkimuksen mukaan.

Työvoimatutkimuksen mukaan 15–74-vuotiaat työlliset yhteensä vuosittain ja syntyperän mukaan. Työtunnit sisältävät pää- ja sivutyössä ilmoitetut tehdyt tunnit vastausviikolla. Työllisyysmääritelmä on pyritty yhdenmukaistamaan vastaamaan nykyhetken määritelmää. Prosenttiosuudet viittaavat osuuteen työllisistä.

Kuva L19. Reaaliset palkat ja yrittäjätulot työvoimatutkimuksen tietojen mukaan.

Työvoimatutkimuksen mukaan 15–74-vuotiaat työlliset yhteensä vuosittain ja syntyperän mukaan. Palkat ovat vuotuisia palkkoja ja yrittäjätuloja. Työllisyysmääritelmä on pyritty yhdenmukaistamaan vastaamaan nykyhetken määritelmää. Prosenttiosuudet viittaavat osuuteen työllisistä. Palkat on muunnettu vuoden 2025 tasoon kuluttajahintaindeksillä.

Liite C. Henkilöiden toiminnan päättely rekisteriaineistoissa

Tässä muistiossa on käytetty rekisteriaineistojen kohdalla seuraavaa päättelyä:

- I. Työllisiksi katsotaan henkilöt, jotka ovat saaneet tietyssä kuussa palkka- ja palkkiotuloja vähintään 1000 euroa, tai ovat saaneet vuoden aikana yrittäjätuloa. Vuosina 2015–2018 palkkatulot on arvioitu yhdistämällä vuositulotiedot vuotuisiin työsuhtejaksotietoihin.
- II. Opiskelijoiksi katsotaan henkilöt, jotka ovat olleet kirjoilla tutkintoon johtavassa koulutuksessa (peruskoulu, ammattikoulu, lukio tai korkeakoulu) kuun aikana KOSKI- tai VIRT A-aineistojen mukaan.
- III. Eläkeläisiksi katsotaan henkilöt, joilla on voimassa vanhuus-, työkyvyttömyys- tai takuueläkejakso kuun aikana Tilastokeskuksen jaksoaineistojen tai tulorekisterin mukaan.
- IV. Työttömiksi katsotaan henkilöt, jotka ovat rekisteröityneet työnhakijoiksi ja jotka ovat KEHA:n työnhakijarekisterin mukaan kokonaan työttömiä (ei palveluissa), kokonaan tai osittain lomautettuja, osa-aikatyössä, koutoutumis- tai työvoimakoulutuksessa tai useimmissa muissa työvoimapalveluissa⁴ kuun aikana. Lisäksi työttömiksi katsotaan työttömyysetuuksia (työmarkkinatuki, peruspäiväraha, ansiopäiväraha) tulorekisterin mukaan kuussa saaneet.
- V. Asevelvollisiksi katsotaan henkilöt, jotka ovat tulorekisterin mukaan saaneet varusmies- tai siviilipalvelukseen kuuluvia etuuksia tietyssä kuussa.
- VI. Päätoimisiksi vanhemmiksi katsotaan henkilöt, jotka ovat saaneet tulorekisterin mukaan vanhempainrahoja tai kotihoidon tukea kuun aikana.
- VII. Loput henkilöt ryhmitellään luokkaan ”muu”.

Työllisten, opiskelijoiden, eläkeläisten ja työttömien keskinäisellä päättelyjärjestyksellä on huomattava vaikutus tuloksiin. Tilastokeskuksen vuoden lopun tilannetta koskevassa työssäkäyntitilastossa työttömät päätellään pääsääntöisesti ennen työllisiä. Tilastokeskuksen kuukausittaisessa kokeellisessa tilastossa työttömät päätellään työllisten jälkeen. Näiden erojen jäsentämiseksi työlliset on edelleen jaettu työllisiin opiskelijoihin, työllisiin eläkeläisiin ja osittain

työttömiin. Viimeksi mainituilla tarkoitetaan ”työllisiä työttömiä” eli henkilöitä, jotka täyttävät sekä ehdot I että IV.

Liite D. Laaja työttömyys

Työvoimapalveluihin osallistuviksi on tässä muistiossa katsottu henkilöt, jotka ovat valmennuksissa, työ- tai koulutuskokeilussa, kuntouttavassa työtoiminnassa, opiskelevat omaehtoisesti työttömyysetuudella tai muutoin työllisyyskoodilla ”työllistymistä edistävässä palvelussa”. Tämä määritelmä vastaa pääpiirteissään niin sanottua laajan työttömyyden käsitettä.

Laajaa työttömyyttä seurattaessa ajatellaan, että henkilön työttömyys ei muutu luonteeltaan olennaisesti erilaiseksi erilaisiin työttömien palveluihin osallistumisen tai pienimuotoisen keikkatyön aikana sen enempää yksilön kuin yhteiskunnankaan kannalta: henkilö on edelleen enimmäkseen vailla työtä, haluaa työtä, pyrkii edistämään työhön pääsemistään, ja tyypillisesti saa edelleen työttömyysetuutta.

Useissa työnhakijoiden seurannoissa lasketaan kuitenkin vain henkilöitä, joiden työttömyyskoodi on ollut ”työtön” tai ”lomautettu”. Nämä luvut voivat olla satoja tuhansia henkilöitä pienempiä kuin laajan työttömyyden mittarit. Lisäksi luvut voivat olla selvästi pienempiä kuin työttömyysetuuksien saajien määrät, koska palveluihin osallistujista yleensä *suurempi* osuus saa työttömyysetuuksia kuin kokonaan työttömistä.⁵

Lyhytaikainen palveluun osallistuminen ei laajaa työttömyyttä seurattaessa myöskään katkaise työttömyyden kestoa. Useimmat rekisteripohjaiset pitkäaikaistyöttömyyden seurantamittarit kuitenkin katsovat työttömyyden katkeavan myös lyhytaikaiseen tai pienimuotoiseen osallistumiseen erilaisiin palveluihin. Mikäli palvelujen kirjaamisessa järjestelmiin tai palvelujen tarjoamisessa tapahtuu muutoksia, suppean työttömyyden piirissä olevien määrä sekä pitkäaikaisyöttömyyden yleisyys voivat muuttua merkittävästi yli ajan ilman, että esimerkiksi henkilöiden työskentelyssä tai tulotasossa olisi tapahtunut vastaavaa kehitystä.

Työllisyyspalveluiden ja työllistämismäärärahojen hallinnoinnin siirryttyä kuntiin työttömien ohjaaminen palveluihin, palveluiden kirjaaminen järjestelmiin tai molemmat näyttävät käytännössä vähentyneen. Muutokset voivat johtua myös

⁵ Palveluihin osallistutaan yleisimmin vasta työttömyyden kestätyä jo jonkin aikaa. Suurin osa kaikista uusista työttömyysjaksoista on lyhyitä: noin puolet niistä loppuu noin kolmen kuukauden kuluessa. Tällaisista jaksoista muun muassa etuudeton noin puolentoista viikon omavastuu-aika nielaisee kohtuullisen ajan.

siitä, että kunnat eivät enää hyödy taloudellisesti vastaavalla tavalla henkilön palveluun ohjaamisesta kuin aiemmin. Aiemmin kunnat eivät maksaneet rahoitusosuutta työttömyysturvasta työllistymistä edistävien palveluiden ajalta. Nykyisin kunnat hyötyvät palveluun ohjaamisesta vain, jos he arvioivat, että palvelusta on merkittävää hyötyä työllistymisen, opiskelijaksi siirtymisen tai eläköitymisen kannalta niin, että henkilö ei enää ole työttömyysetuuksien varassa ja kunnan rahoitusvastuukin siis loppuu.

Tässä muistiossa käytetty laajan työttömyyden määritelmä poikkeaa jonkin verran KEHA-keskuksen käyttämästä määritelmästä. Muistiossa laajaan työttömyyteen ei ole sisällytetty vuorotteluvapaasijaisuuksia, palkkatuetta työtä, valtiolle työllistämistä tai starttirahaa, vaikka ne liittyvät työvoimapalveluiden toimintaan, koska näissä tapauksissa henkilöllä on oltava voimassa oleva työehtosopimuksen mukainen työsuhde tai he ovat yrittäjiä. Yllä esitellyssä päättelyjärjestyksessä nämä henkilöt katsottaisiin joka tapauksessa työllisiksi. Myöskään pelkkää työvoimapolitiittisen lausunnon saamista ei ole katsottu palveluksi eikä lausuntoja ole laskettu kahteen kertaan eri järjestelmistä. (Vrt. kuvakaappaus L20.)

Työnhakijarekisterin yksilöaineistossa on havaittu muistion laatimisen aikana eräitä puutteita. Esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan osallistujien määrät tipuvat aineistossa nollaan tammi–maaliskuussa 2025 ja palaavat sen jälkeen ennalleen. Merkittävä osa työvoimakoulutuksista ja kotoutumiskoulutuksista loppuu lähes kokonaan vuoden 2025 keskivaiheilta lähtien. Liitteen viimeistelyhetkeen (25.9.) mennessä mm. näille havainnoille ei ole saatu selitystä, jotka oli lähetetty Tilastokeskukselle 22.7. On mahdollista, että poikkeamat liittyvät KEHA:ssa tehtyihin laajoihin tietojärjestelmä uudistuksiin, mistä havaitaan mahdollisia viitteitä myös kuvassa L20.

Mahdollisten tietojärjestelmäpuutteiden tai luovutetuissa poiminnoissa tapahtuneiden virheiden lisäksi työnhakijarekisterin perustava ongelma on henkilöiden todellisen työllisyystilanteen katkonainen päivittyminen rekisteriin. On yleistä, että työllistymisestä tai muusta tosiasiallisen työnhaun loppumisesta ilmoitetaan työvoimatoimistoon vasta, kun työvoimatoimisto ottaa henkilöön yhteyttä. Tietojen päivittämättä jättämisestä ei seuraa työnhakijalle varsinaisia sanktioita, ellei henkilö nosta työttömyysetuutta.

Tämän vuoksi merkittävällä osalla työnhakijoista havaitaan voimassa olevia pitkiä työsuhteita verraten korkeilla palkkatasoilla silloinkin, kun heidän työllisyyskoodikseen on merkitty työtön. Rekisteri sisältää jonkin verran tietoja myös esimerkiksi ulkomaille pysyvästi muuttaneista tai jopa kuolleista hakijoista. Työvoimatutkimuksen rekisteröitymistä suoraan koskevan kysymyksen ja rekisteritietojen vertailu viittaa myös vahvasti siihen, että myös asiakkaat itse ovat varsin epätietoisia siitä, onko heidän työnhakunsa voimassa järjestelmässä vai ei (ks. liite G).

Työttömyysetuuksien myöntämistä valvotaan selvästi tiukemmin sekä työvoimatoimistoissa (työvoimapoliittiset lausunnot) että KELA:ssa ja työttömyyskassoissa (mm. tulotietojen tarkistaminen tulorekisteristä) ja Finanssivalvonnan jälkivalvonnassa. Lisäksi etuustiedot eivät ole herkkiä muutoksille siinä, miten henkilöt osallistuvat työllistymistä edistäviin palveluihin tai miten niitä kirjataan eri järjestelmiin, koska etuusoikeus yleensä säilyy palveluiden ajan. Siten etuustietojen voi odottaa olevan ajallisesti yhdenmukaisempia kuin rekisteröidyn työnhaun tietojen. Tätä puoltaa myös se, että henkilöt ovat kysely- ja rekisteritietojen vertailun perusteella parempia arvioimaan sitä, saavatko he työvoimatutkimuksen haastatteluajankohtana työttömyysetuutta vai eivät, kuin työnhakunsa voimassa oloa (ks. liite G).

Työnhakijarekisterin tietoja käytetään yhtenä lisätietona myös työvoimatutkimuksen painojen määrittelyssä, millä pyritään vähentämään vastauskadon aiheuttamaa vääristymää. Yllä olevien aineiston laatuun liittyvien useiden kysymysmerkkien sekä hankalien määrittelyvaikeuksien vuoksi on perusteltua harvita, parantaako vai heikentääkö tämän lisätiedon käyttö työvoimatutkimuksen tietojen oikeellisuutta. Tämän tiedon sijaan olisi mahdollista käyttää vastaavaan tarkoitukseen esimerkiksi tietoa henkilön työttömyysetuuksien saamisesta.

5216. Muissa palveluissa olevat ammatin, edeltävän työllisyyden, erityisryhmän ja palvelun mukaan														
Kuukausi	Elinvoimakeskus(k): Työvoimaviranomainen(t): Muuttajat: Muut palvelut:	KOKO MAA												
		KOKO MAA												
		Palveluissa laskentapäivänä												
		Palvelut yhteensä	01 Vuorotteluvapaalle jääneet (-2025)	02 Vuorotteluvapaasijaiset (-2025)	03 Arvioinnit ja kokeilut	04 Työkokeilu	05 Kuntouttava työtoiminta	06 Omaehtoinen opiskelu	07 Avo- ja kunt.toimenpide(-2012)	08 Matka-avustus	09 Liikkuvuusavustus	10 Työvoimapolitiittiset lausunnot URA	11 Työvoimapolitiittiset lausunnot A-TMT	ZZ Tuntematon koodi
2026 Heinäkuu	205 348	0	0	4 916	2 929	8 763	17 016	0	0	0	85 862	85 862	0	
2026 Kesäkuu	208 320	0	0	5 347	3 514	9 545	17 644	0	0	0	86 135	86 135	0	
2026 Toukokuu	240 991	0	0	6 175	4 519	10 619	21 166	0	0	0	99 256	99 256	0	
2026 Huhtikuu	242 998	0	0	5 967	4 529	10 861	22 321	0	0	0	99 660	99 660	0	
2026 Maaliskuu	242 420	0	0	5 575	4 307	11 127	22 453	0	0	0	99 479	99 479	0	
2026 Helmikuu	243 525	0	0	5 102	4 008	11 053	22 546	0	0	0	100 408	100 408	0	
2026 Tammikuu	236 601	0	0	4 549	3 605	11 070	22 349	0	0	0	97 514	97 514	0	
2025 Joulukuu	233 093	0	0	3 514	2 763	10 765	20 497	0	0	0	97 777	97 777	0	
2025 Marraskuu	249 561	0	0	4 604	3 859	12 248	22 840	0	0	0	103 005	103 005	0	
2025 Lokakuu	244 936	0	0	4 335	3 675	12 219	22 897	0	0	0	100 905	100 905	0	
2025 Syyskuu	235 661	0	0	3 768	3 294	12 176	22 681	0	0	0	96 871	96 871	0	
2025 Elokuu	223 783	0	0	3 038	2 827	12 228	21 212	0	0	0	92 239	92 239	0	
2025 Heinäkuu	683 233	0	0	469 434	3 028	11 742	17 835	0	0	0	90 597	90 597	0	
2025 Kesäkuu	687 470	0	0	470 410	2 535	12 608	18 651	0	0	0	91 633	91 633	0	
2025 Toukokuu	724 567	0	0	473 135	5 242	14 221	22 249	0	0	0	104 860	104 860	0	
2025 Huhtikuu	726 525	0	0	472 074	5 697	14 613	23 647	0	0	0	105 247	105 247	0	
2025 Maaliskuu	738 772	0	0	470 626	5 813	14 689	24 058	0	0	0	111 793	111 793	0	
2025 Helmikuu	742 943	5	234	468 620	5 921	14 680	24 071	0	0	0	114 706	114 706	0	
2025 Tammikuu	743 173	6	266	466 478	5 830	14 972	24 025	0	0	0	115 798	115 798	0	
2024 Joulukuu	327	0	0	325	0	0	0	0	0	0	...	...	0	
Alaviite: ... = tieto on salassapitosäännön alainen														

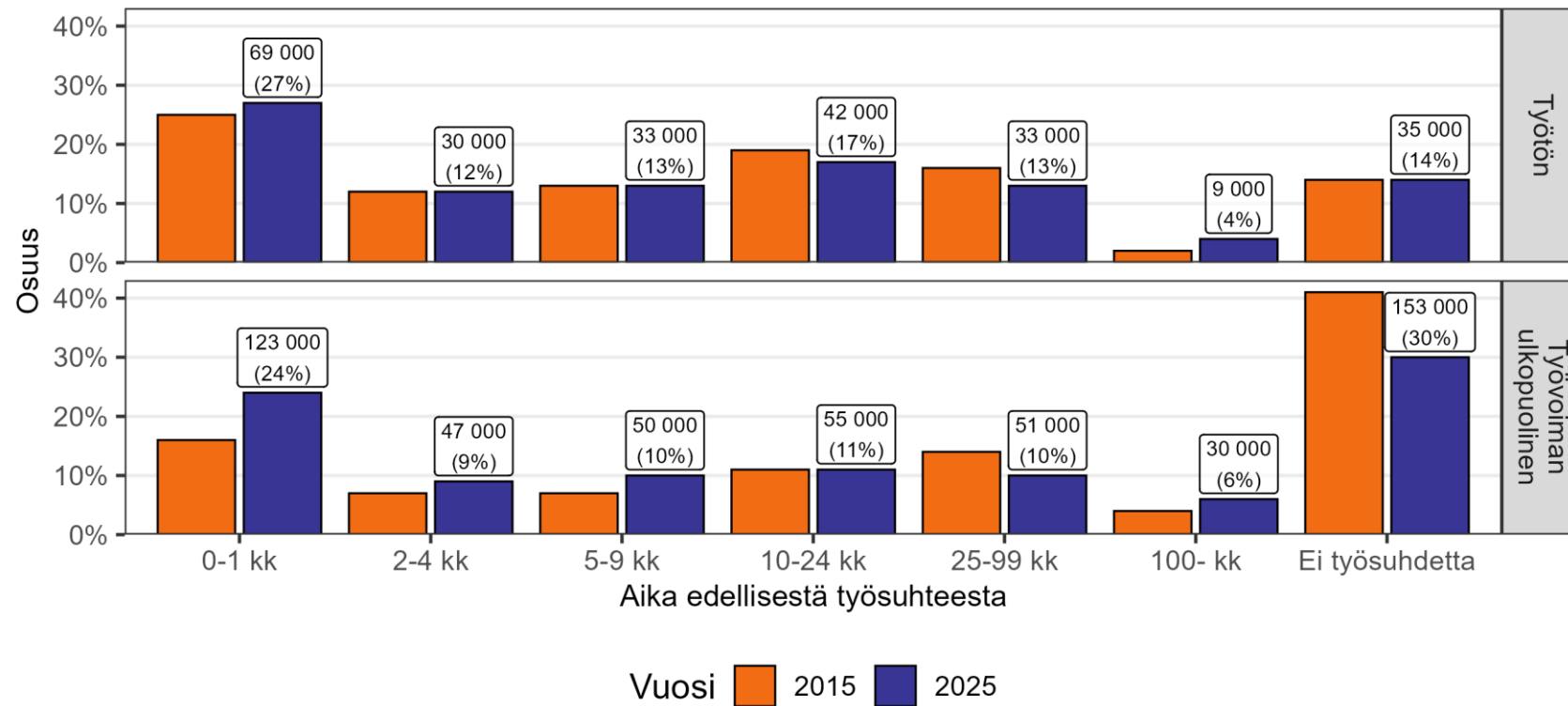
Kuva L20. Kuvakaappaus KEHA-keskuksen työnvälitystilastosta, palveluissa olevien laskenta.

Kuvakaappaus tilastosta 5216. tyonvalitystilasto.fi. Haettu 2026-09-07. Merkille pantavia huomioita ovat arviointien ja kokeilujen erittäin suuret määrät vuoden 2025 tammi–heinäkuussa, työvoimapolitiittisten lausuntojen kahdentuminen ja laskeminen palveluissa olevien yhteismäärään sekä se, että tilaston mukaan vuoden 2024 joulukuussa (ja sitä ennen) palveluissa olisi ollut vain muutamia satoja henkilöitä. Myös esimerkiksi Tilastokeskukselle luovutetut työnvälitystilaston tiedot herättävät epäilyksiä aineiston laadusta ja ajallisesta vertailtavuudesta: <https://pxdata.stat.fi/PxWeb/sq/3cbfaf11-74dc-4b06-9336-c2eb2b67e4de>

Liite E. Työttömyyden pitkäaikaisuuden kehitys

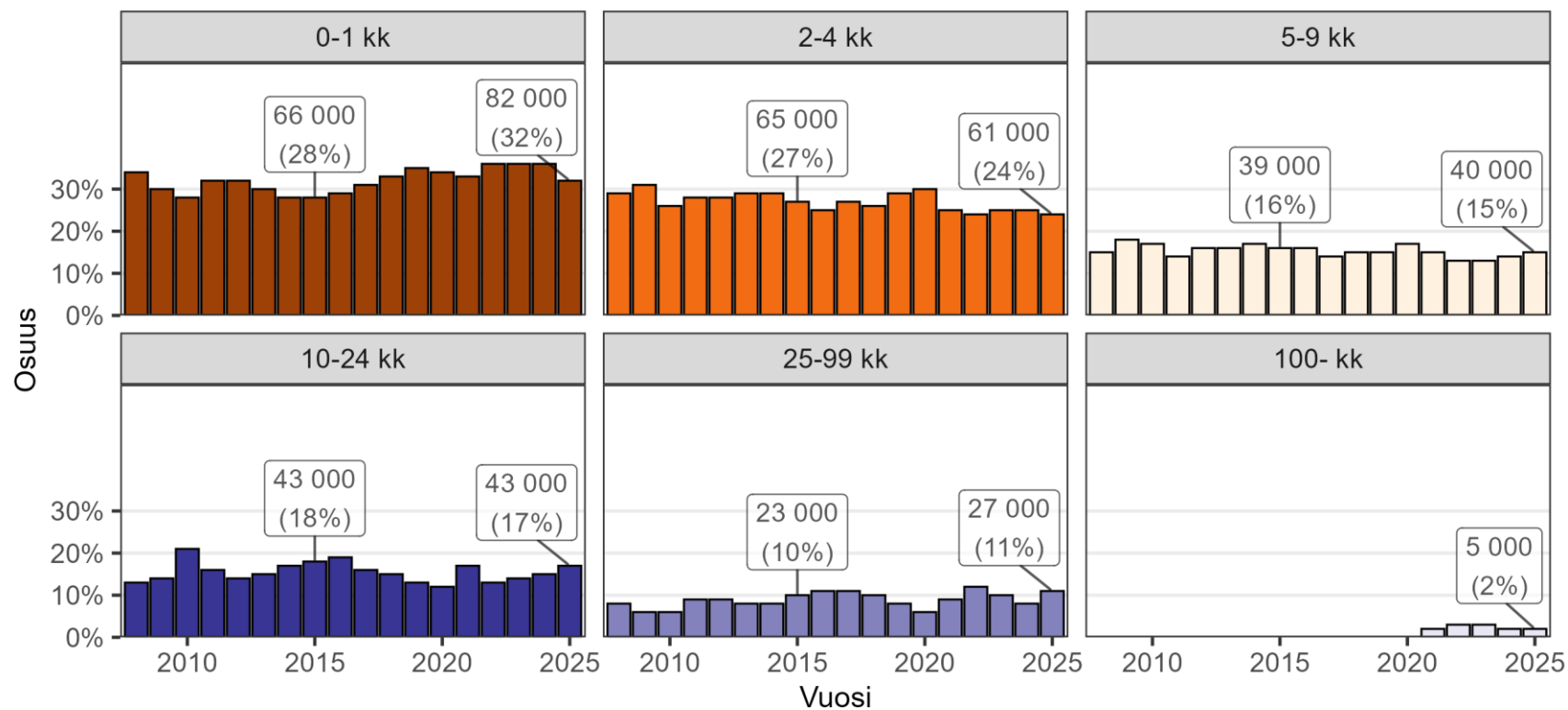
Useimmiten seurattava pitkäaikaistyöttömyyden mittari perustuu KEHA-keskuksen julkaisemaan tietoon. Tällöin kestolla tarkoitetaan yleensä aikaa, jolloin henkilö on ollut yhtäjaksoisesti merkittynä nimenomaan työttömäksi tai lomautetuksi, mutta ei esimerkiksi työttömien palveluissa olevaksi. Lyhytkin palvelu, esimerkiksi työnhakuvalmennus, katkaisee tällöin työttömyyden pitkäaikaisuuden, vaikka henkilö ei olisi välillä ollut työssä eivätkä hänen tulonsa, työnhakunsa tai mahdollisuutensa vastaan työtä olisi olennaisesti muuttuneet. Mittari on siis herkkä muutoksille, jotka koskevat työttömien ohjaamista palveluihin tai sitä, miten nämä palvelut kirjataan järjestelmiin (ks. liite D).

Kuvissa L21–L22 esitetään kaksi vaihtoehtoista mittaria työttömyyden pitkäaikaisuudelle: työsuhdetta tai palkkaa koskevien rekisteritietojen perusteella kulunut *aika edellisestä työsuhteesta* (L21) tai työvoimatutkimuksessa kysytty *työn etsinnän kesto* (L22). Jälkimmäinen eroaa edellisestä siksi, että henkilö on voinut olla työtä vailla hakematta työtä. Kummallakaan mittarilla työttömien työttömyyden tai ei-työllisyyden pituudessa ei havaita suuria muutoksia vuosien 2015 ja 2025 välillä. Pieni lisäys jopa yli 100 kuukautta työtä etsineiden joukossa vuodesta 2021 alkaen liittyy luultavasti työn etsinnän kestoa koskevan kysymyksen vähäiseen muuttumiseen.

Kuva L21. Aika edellisestä työsuhteesta.

15–74-vuotiaat työvoimatutkimuksen mukaan ei-työlliset, joilla ei ole työsuhdetta ja jotka eivät olleet rekisteritietojen mukaan eläkkeellä. Vastausviikkoa edeltävä työsuhde rekisteritiedoista. Rekisterissä voimassa oleva työsuhde katsottu 0 päivää sitten päättyneeksi. Osuus henkilöistä: osuus työmarkkinatilanteen mukaan.

Kuva L22. Työttömien työn etsinnän kesto.

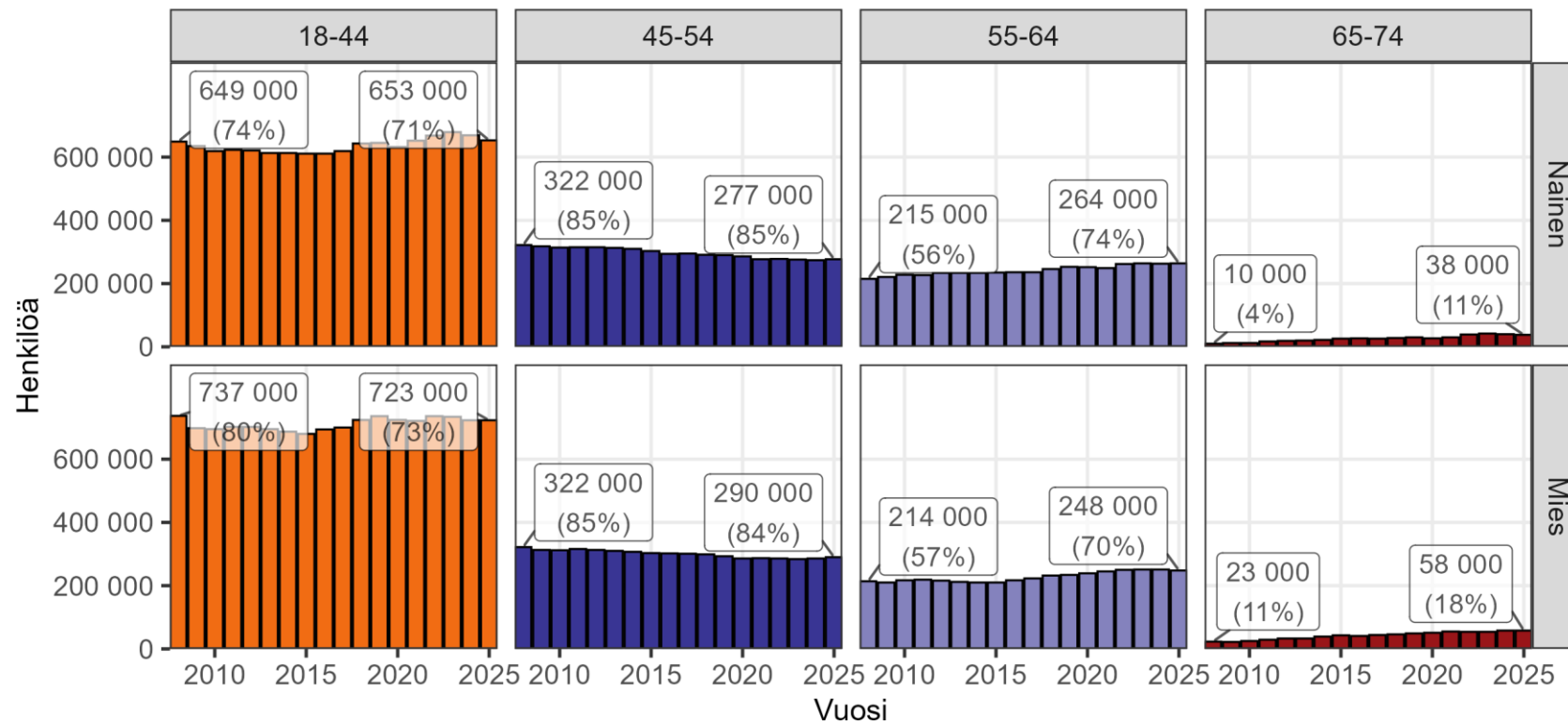
15–74-vuotiaat työvoimatutkimuksen mukaan työttömät, joilla työnhaun kesto havaitaan. Työnhaun kesto perustuu henkilön omaan ilmoitukseen

Liite F. Työttömien ja työllisten ryhmittely

Kuvissa 23–33 on ryhmitelty työkäisiä eri tavoin työvoimatutkimuksen ja rekisteritietojen avulla eri tavoin.

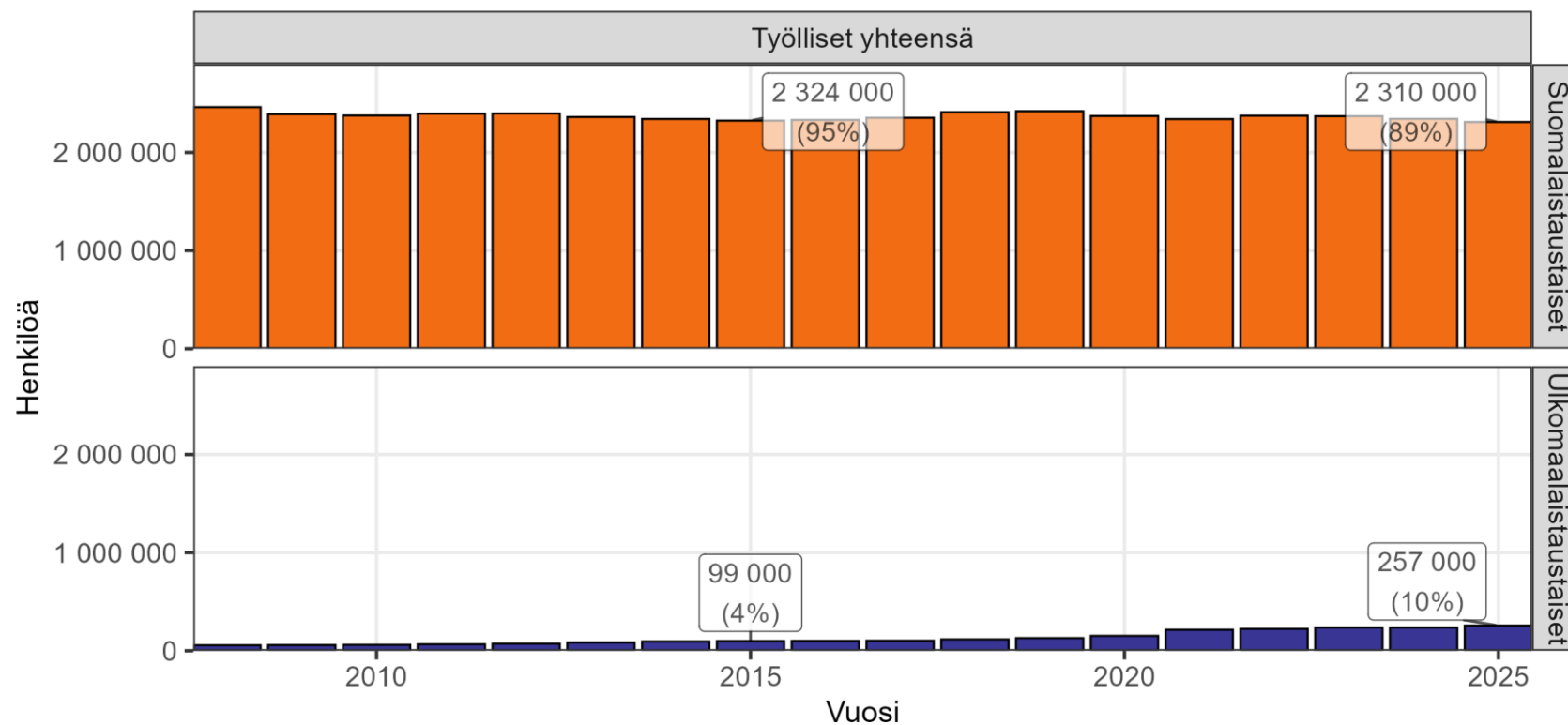
Kuvissa esitettyjen ryhmittelyjen lisäksi ei-työllisiä voidaan jakaa heidän viimeisimmän työsuhteensa päättymisen syyn mukaan, mikäli heillä sellainen on ollut. Kun joukosta poistetaan eläkeläiset, yleisiä syitä ovat olleet työvoimatutkimuksessa 2000-luvulla määräaikaaisuuden päättyminen (n. 50 %), opiskeluihin siirtyminen (n. 10–15 %), terveystilanne (10 %) tai muu kuten oma irtisanoutuminen (n. 10–15 %). Työsuhteen irtisanominen on ollut syynä työpaikan menettämiselle vain 10–15 prosentilla (rekisteröityneillä työnhakijoilla n. 20 prosentilla). Nämä kyselyyn perustuvat luvut vastaavat laadullisesti työnhakijarekisterin tietoja edellisen työsuhteen päättymisen syistä, vaikka rekisterissä merkittävälle joukolle työsuhteessa aiemmin olleista syyksi kirjautuu ”tuntematon”.

Julkisessa keskustelussa muutokset työttömyydessä ja työllisyydessä liitetään tästä huolimatta usein irtisanomisiin. Suhteutettuna työllisten ja ei-työllisten kokonaismääriin sekä ns. kollektiiviset irtisanomiset (tuotannollisista tai taloudellisista syistä tehtävät irtisanomiset) että yksilöperusteiset irtisanomiset, työsuhteiden purkamiset sekä päättämiset koeajalla ovat kuitenkin verrattain harvinaisia tapahtumia eivätkä yksin selitä merkittävää osaa työllisyyden ja työttömyyden vaihtelusta.

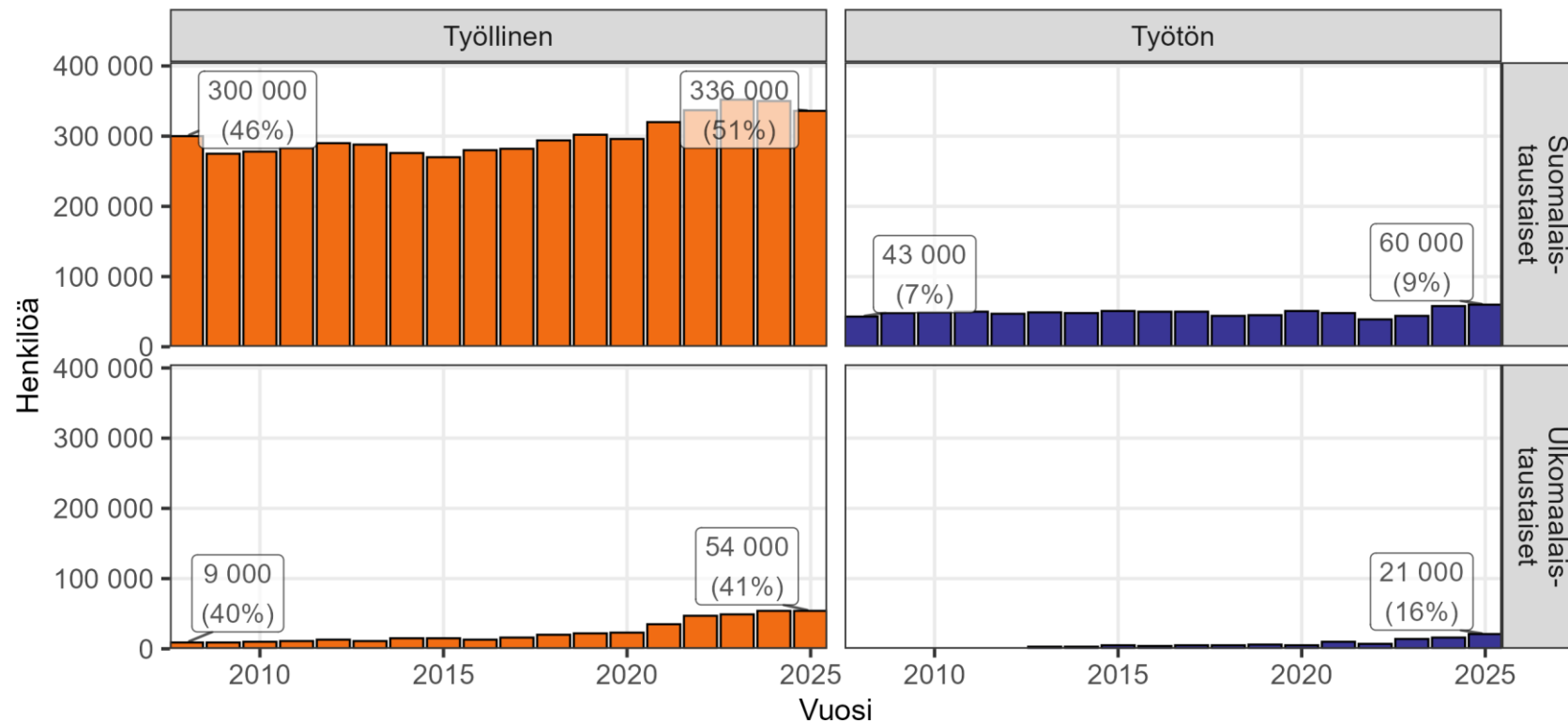
Kuva L23. Työlliset ikäluokittain ja sukupuolittain.

Työvoimatutkimuksen mukaan työlliset 18–74-vuotiaat vuosittain ja ikäluokittain ja sukupuolittain. Ikä vuoden lopussa rekisteriaineistosta. Prosenttiosuudet viittaavat osuuteen ikäluokasta sukupuolittain.

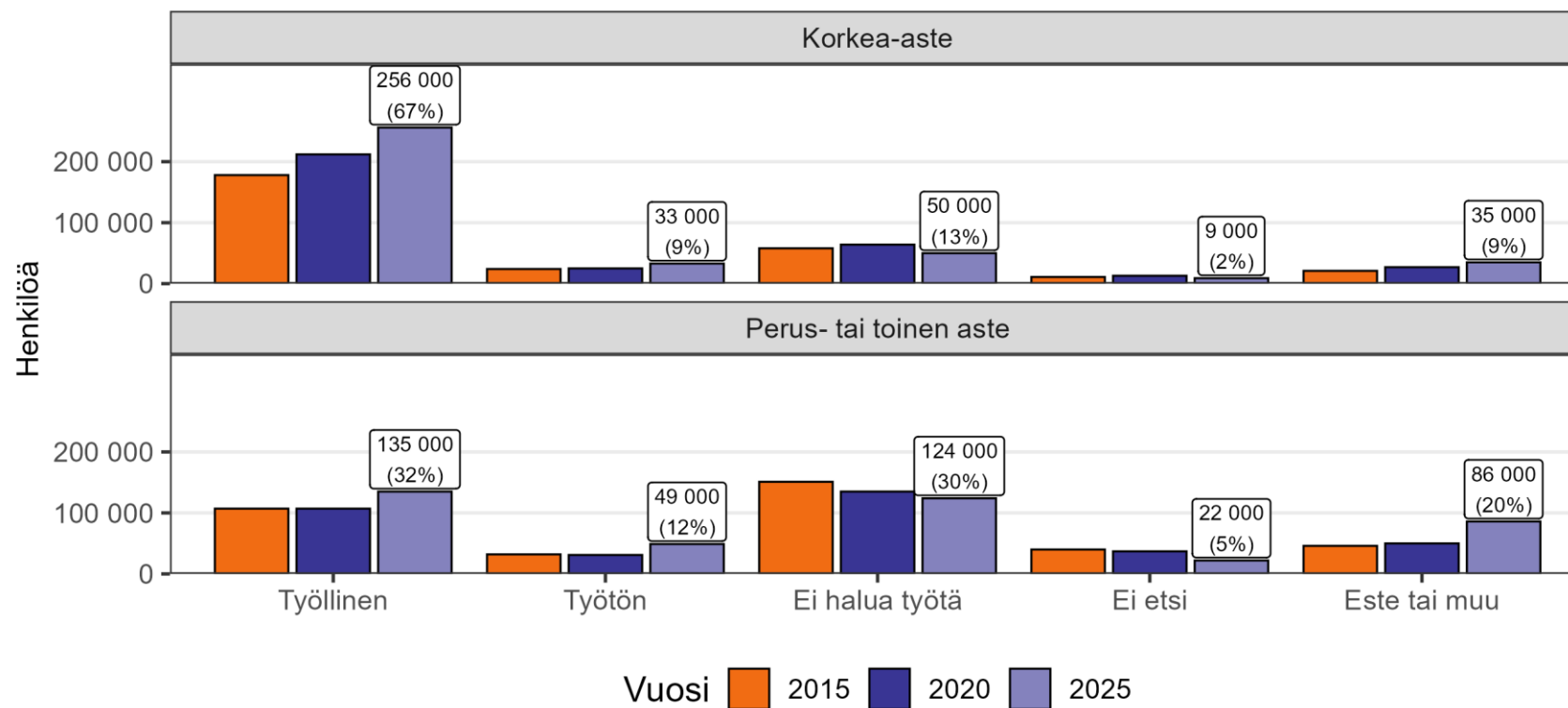
Kuva L24. Työlliset yhteensä syntyperän mukaan.

Työvoimatutkimuksen mukaan työlliset 18–74-vuotiaat vuosittain ja syntyperän mukaan. Ikä vuoden lopussa rekisteriaineistosta. Prosenttiosuudet viittaavat osuuteen työllisistä.

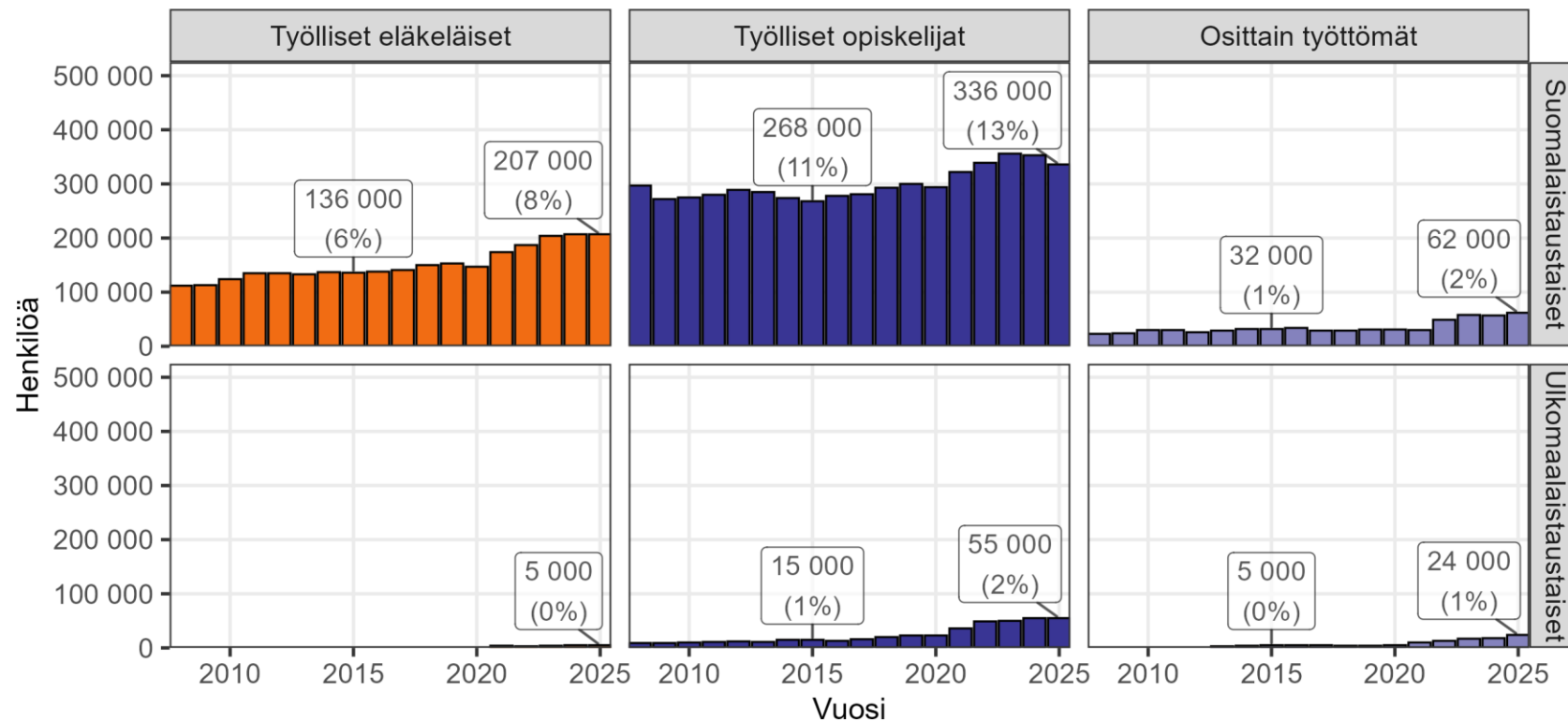
Kuva L25. Opiskelijat työvoimatutkimuksessa.

Työvoimatutkimuksen kyselyvastauksen mukaan tutkintoon johtavassa koulutuksessa olevat 15–74-vuotiaat työvoimatutkimuksen työllisyysstatuksen mukaan. Prosenttiosuudet viittaavat osuuteen tietyn syntyperän opiskelijoista. Loput opiskelijat ovat työvoiman ulkopuolella. Muissa kuvaajissa alaryhmät, esimerkiksi 'työttömät opiskelijat' perustuvat hierarkkiseen päättelyyn eivätkä siis sisällä kaikkia tutkintoon johtavassa koulutuksessa olevia työttömiä.

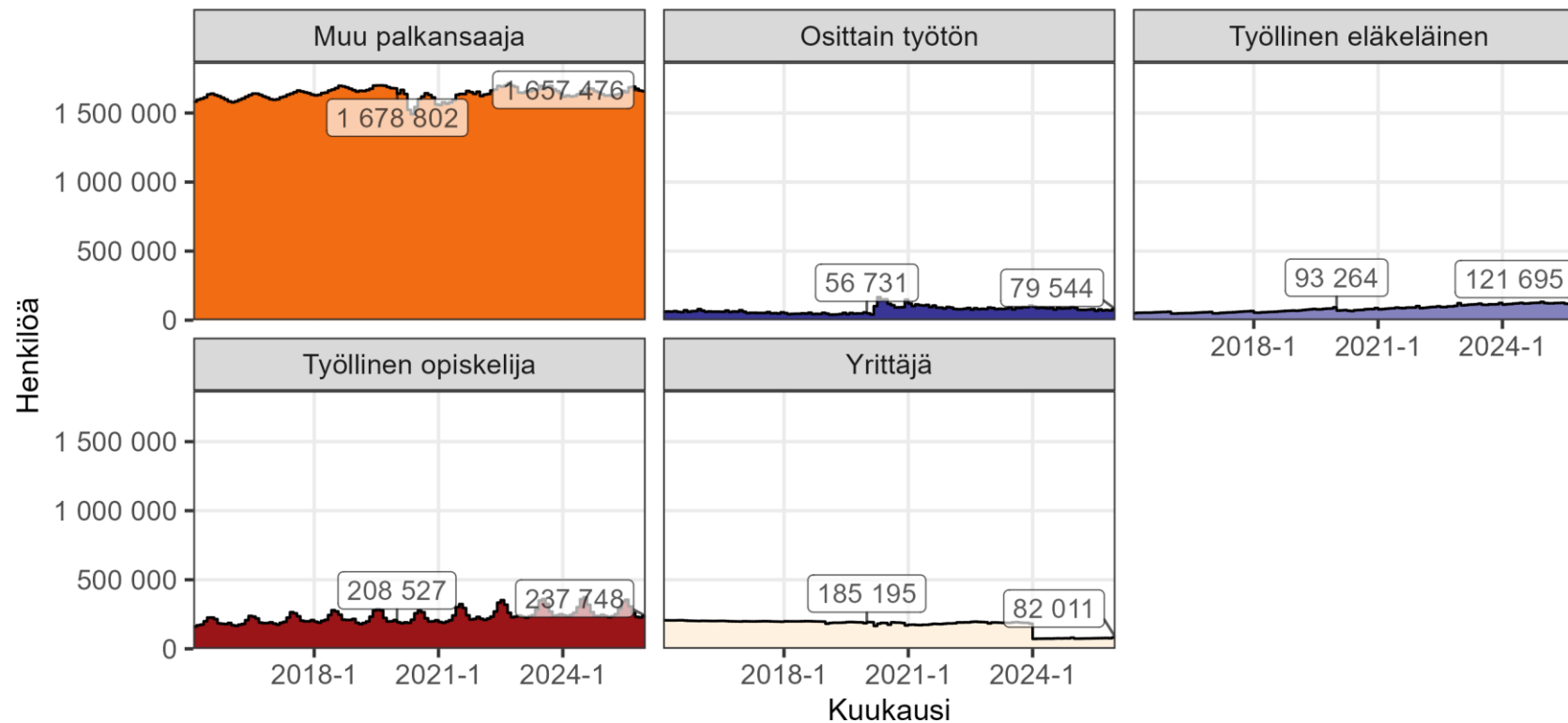
Kuva L26. Opiskelijoiden tilanne työvoimatutkimuksessa, koulutusasteen mukaan.

15–74-vuotiaat kyselyvastauksen perusteella opiskelijoiksi luokitellut työvoimatutkimukseen vastanneet. Kyselyvastauksen mukaan: vastasi olevansa tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Osuus henkilöistä: osuus koulutusasteen opiskelijoista.

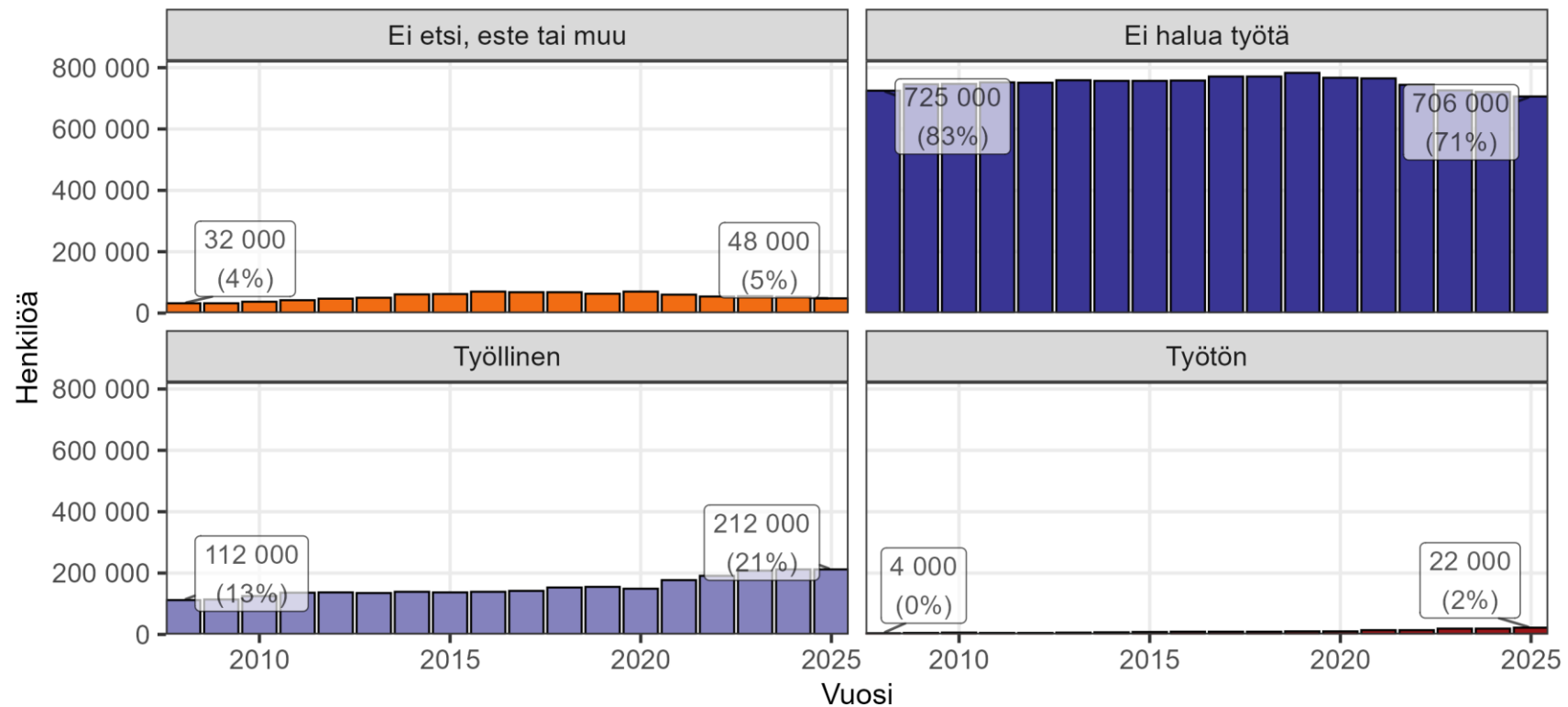
Kuva L27. Työlliset eläkeläiset, opiskelijat ja työttömät.

Työvoimatutkimuksen mukaan 15–74-vuotiaat työlliset vuosittain. Prosenttiluvut viittaavat osuuteen työllisistä. Eläkeläiset, opiskelijat ja osittain työttömät päätelty tässä järjestyksessä. Eläkeläiset: eläkejaksotietojen tai tulorekisterin mukaan eläkettä vastaushetkellä saaneet. Ei sisällä työkyvyttömyys- tai perhe-eläkkeitä. Opiskelijat: kyselyvastauksen perusteella kirjoilla tutkintoon johtavassa koulutuksessa olleet, jotka eivät olleet työvoima- tai kotoutumiskoulutuksessa. Osittain työttömät: työnhakijarekisterin mukaan työttöminä tai työttömien palveluissa olleet. Syntyperätiedot Tilastokeskuksen rekisteritiedoista.

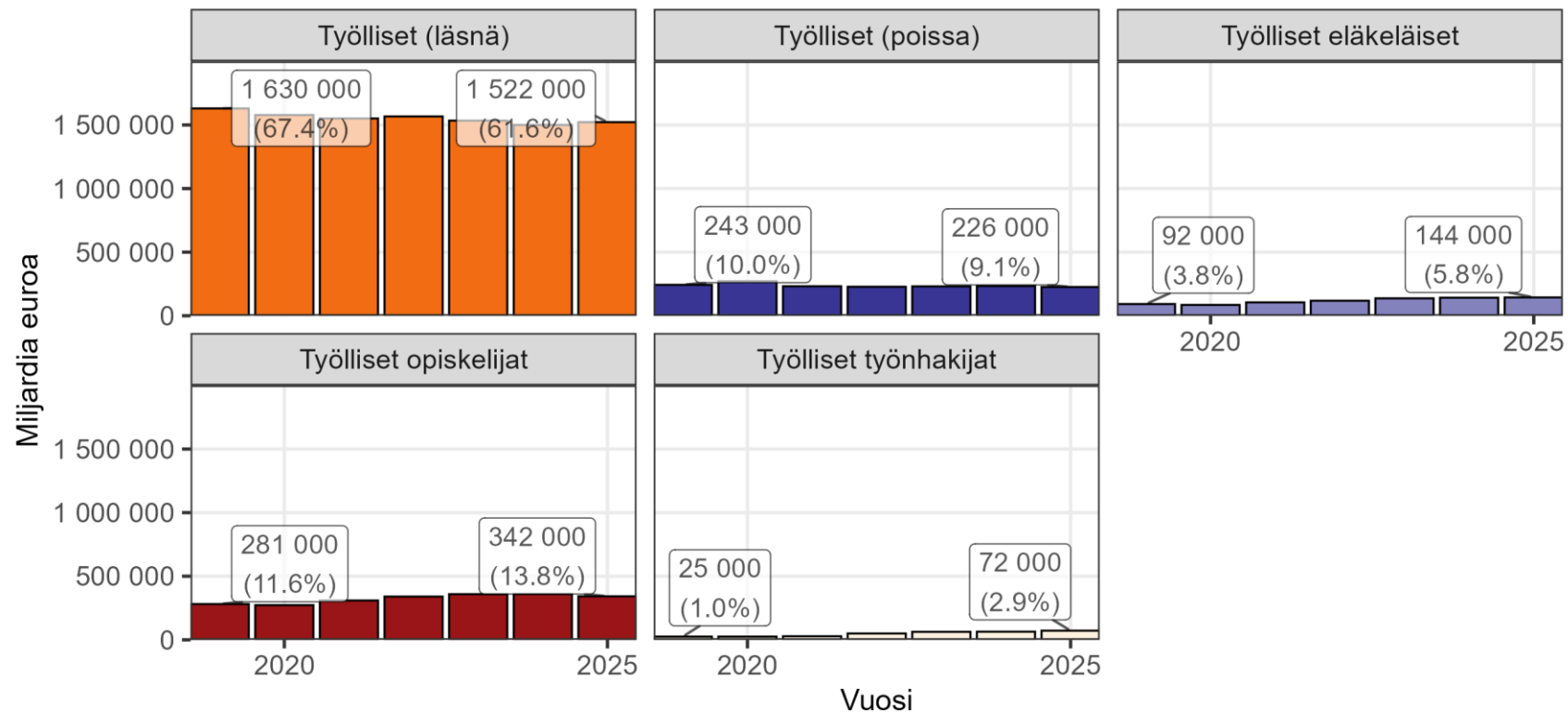
Kuva L28. Rekisteritietojen mukaan työlliset ryhmittäin.

Työlliset sisältävät vain palkansaajat, jotka saivat vähintään 1 000 euroa kuussa palkkaa vuoden 2025 tasossa, sekä yrittäjät. Osittain työttömät viittaavat palkansaajiin, jotka olivat työnhaku- tai etuusrekisterien mukaan työttömiä. Eläkeläiset ei sisällä perhe-eläkkeitä saavia. Opiskelijat viittaavat tutkintoon johtavassa koulutuksessa kirjoilla olleisiin. Yrittäjät on päätelty Tilastokeskuksen perusaineistoista sekä vuoteen 2023 asti toiminimi-, yhtiömies- ja tilinpäätöstiedoista.

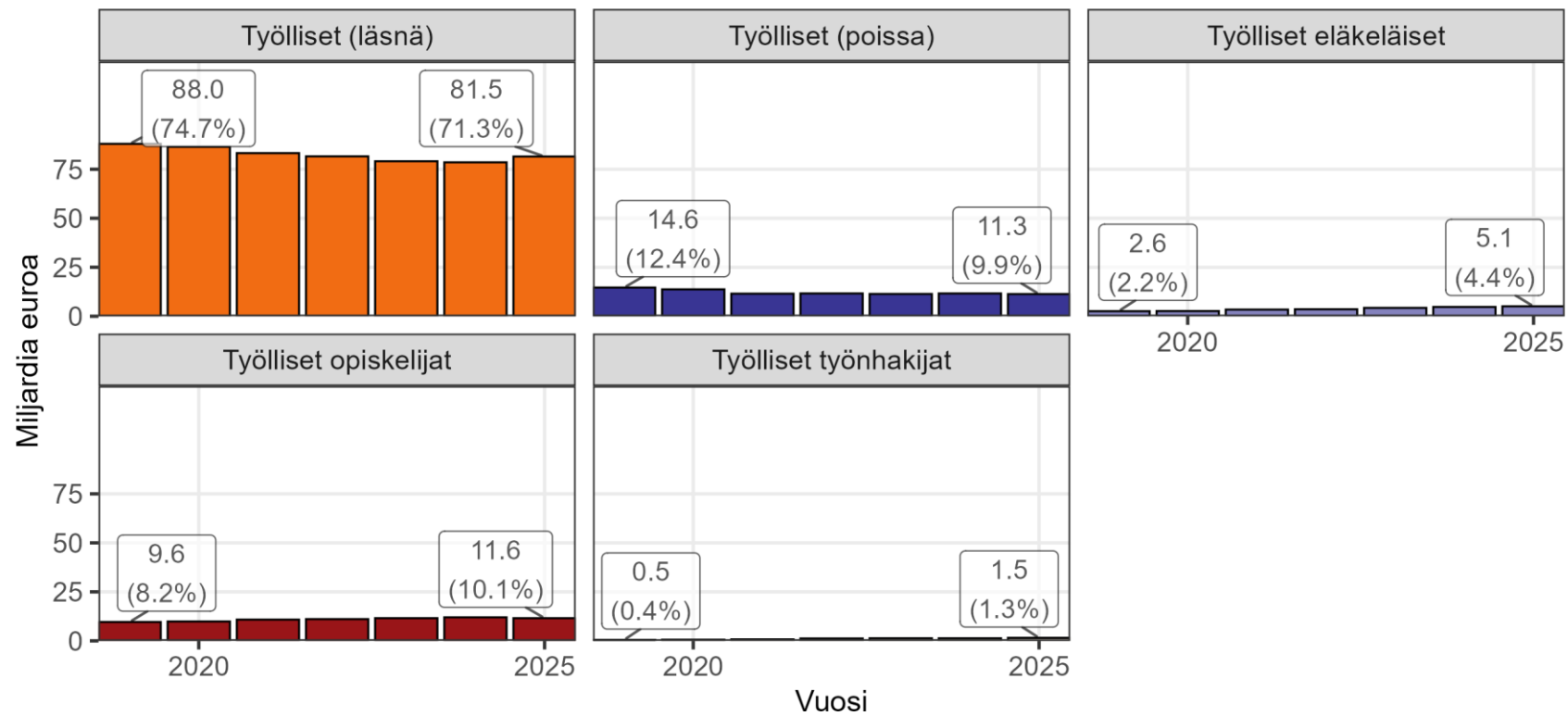
Kuva L29. Eläkeläisten työmarkkina-asema työvoimatutkimuksessa.

Rekisteritietojen mukaan eläköityneet 15–74-vuotiaat työvoimatutkimuksen työllisyysstatuksen mukaan. Sisältää myös työkyvyttömyyseläkkeitä saavat, mutta ei perhe-eläkkeillä olevia. Ryhmä 'muu' sisältää työstä tilapäisesti poissa olevat sekä sovitun työn alkua odottavat.

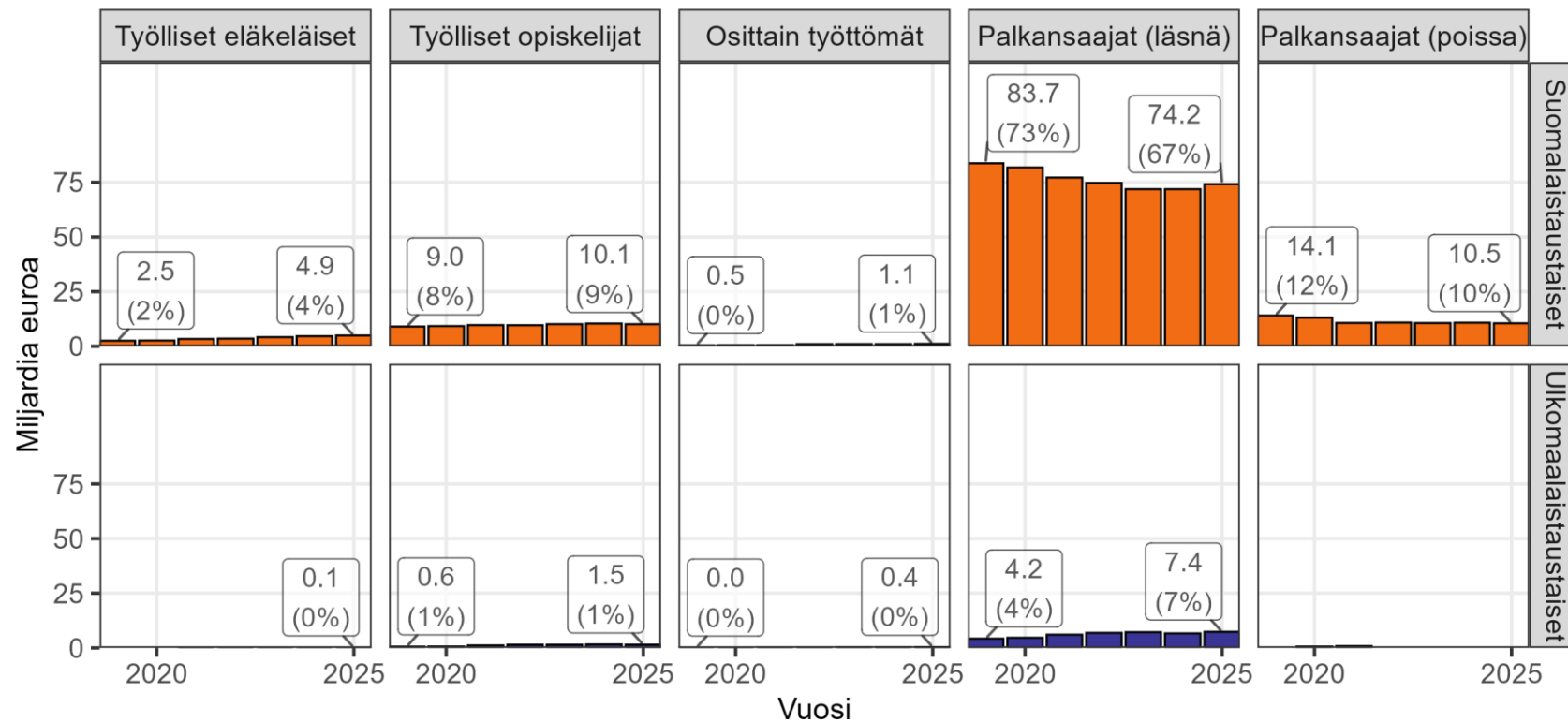
Kuva L30. Palkkaa rekisteritietojen mukaan saaneiden työmarkkina-asema työvoimatutkimuksessa.

Tulorekisterin mukaan palkkaa ja palkkioita vastauskuukautena saaneet. Eläkeläiset, opiskelijat ja rekisteröidyt työttömät päätelty tässä järjestyksessä. Työllisiä ovat työvoimatutkimuksen määritelmän mukaan työlliset. Eläkkeet rekisteritiedoista. Sisältävät vanhuus-, varhais- ja työkyvyttömyyseläkkeet, mutta ei perhe-eläkeitä. Opiskelijat kyselyvastauksen perusteella tutkintoon johtavassa koulutuksessa, jotka eivät olleet työvoima- tai kotoutumiskoulutuksessa. Työnhakijat sisältävät työttömät tai lomautetut työnhakijat sekä työttömien palveluissa olevat työnhakijat (ei sisällä tukityöllistettyjä eikä vuorotteluvapaasijaisia.)

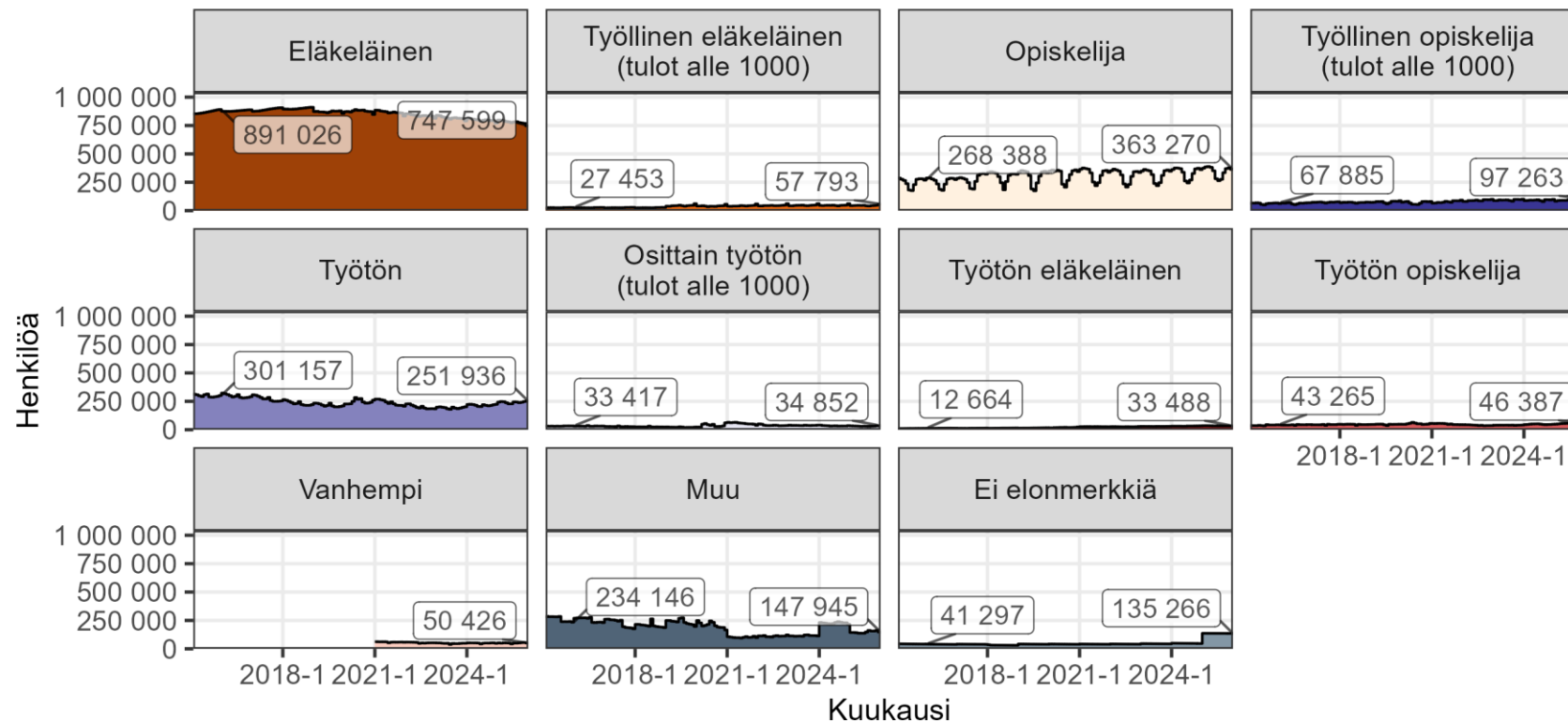
Kuva L31. Palkkaa rekisteritietojen mukaan saaneiden palkka työvoimatutkimuksen työmarkkinatilanteen mukaan.

Rekisteritietojen mukaan palkkaa ja palkkioita vastausvuonna saaneet. Eläkeläiset, opiskelijat ja rekisteröidyt työttömät päätelty tässä järjestyksessä. Ryhmien päättely kuten kuvassa L30. Palkat ovat vuosittaisia palkka- ja yrittäjätuloja, ja niissä ei ole huomioitu inflaatiota. Prosenttiosuudet viittaavat osuuteen palkkasummasta.

Kuva L32. Työllisten ryhmien osuudet tulorekisterin palkoista ja palkkioista.

Työvoimatutkimuksen mukaan 15–74-vuotiaiden työllisten palkat vuosittain ja ryhmittäin. Palkat ovat tulorekisterin palkkoja, jotka on muutettu vuositasolle. Prosenttiosuudet viittaavat osuuteen palkkasummasta.

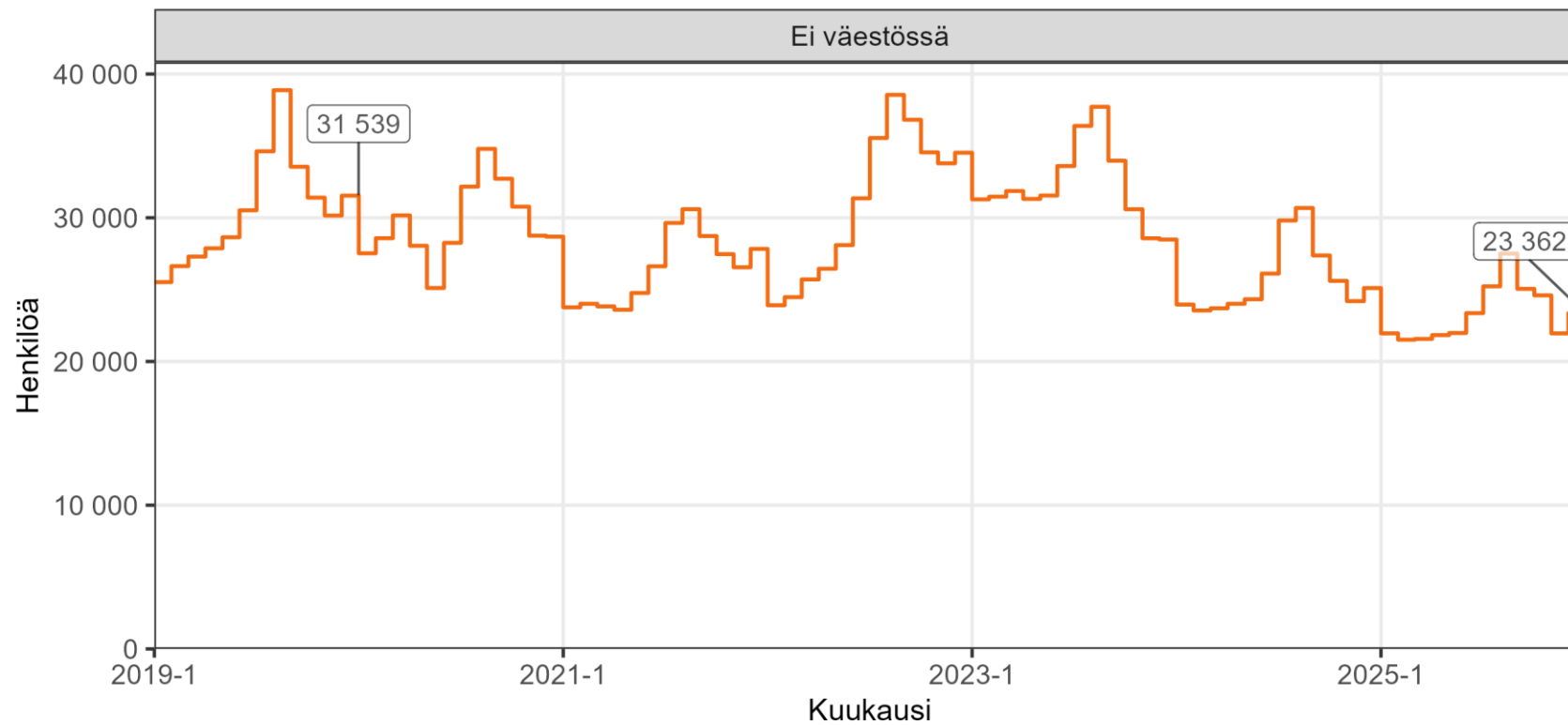

Kuva L32. Rekisteritietojen mukaan ei-työlliset ja alityölliset.

Sisältää henkilöt, jotka *eivät* saaneet vähintään 1 000 euroa palkkaa vuoden 2025 ansiotasossa eivätkä olleet yrittäjiä. Ryhmät 'eläkeläiset', 'opiskelijat' ja 'työttömät' eivät sisällä henkilöitä, jotka saivat vähintään 1 000 euroa palkkaa. Vuosien 2015–2018 tulotiedot on arvioitu yhdistämällä vuotuiset työnantaja- ja työntekijäkohtaiset palkkatiedot työsuhdetietoihin. Ryhmät: ks. seuraava sivu.

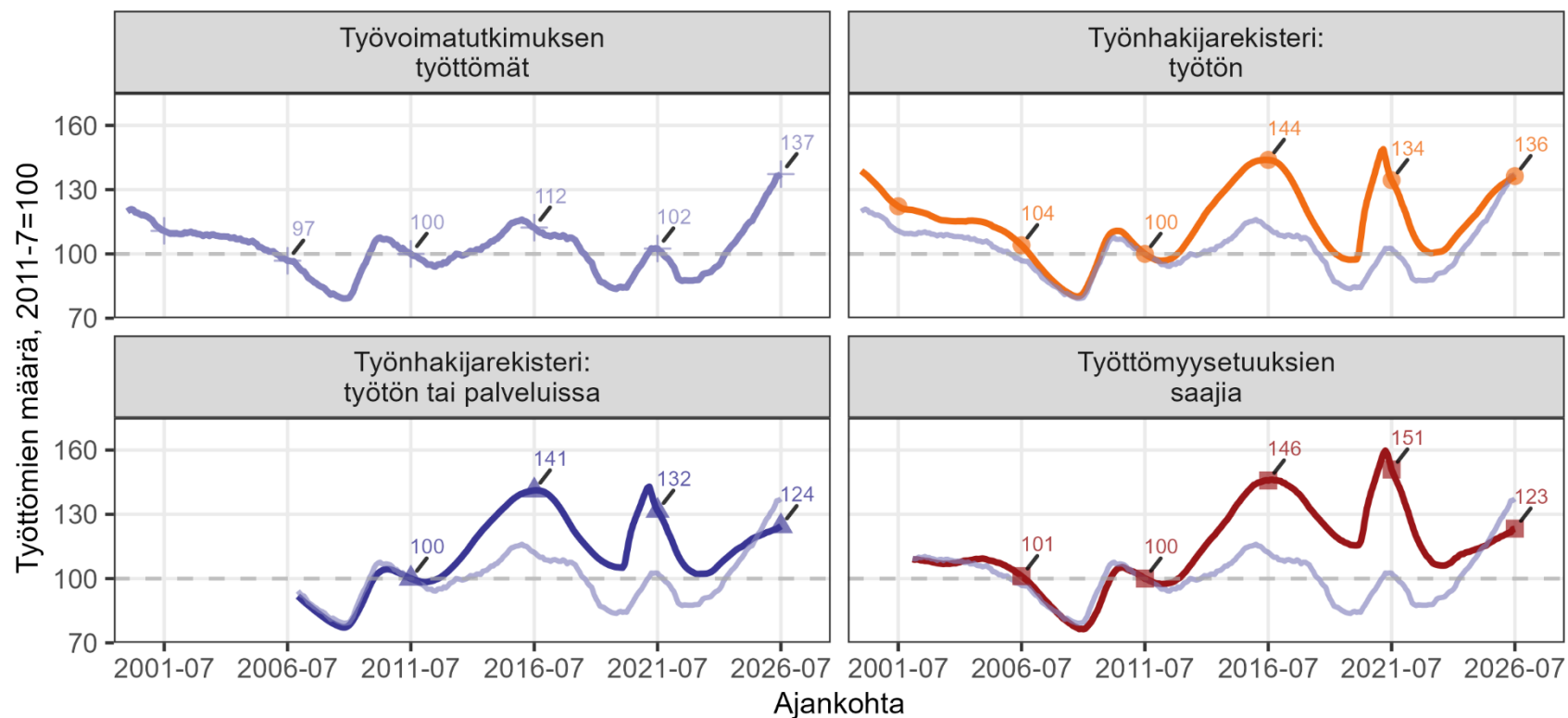
Kuva L32. Rekisteritietojen mukaan ei-työlliset ja alityölliset (selite jatkuu).

Osittain työttömät viittaavat työllisiin, jotka olivat työnhakijarekisterin mukaan työttömiä tai työttömien palveluissa olevia työnhakijoita (201—) tai saivat tulorekisterin mukaan työttömyysetuuksia (2021—). Eläkeläiset viittaavat työllisiin, jotka olivat eläkejaksotietojen (2015–2024) mukaan eläköityneet tai tulorekisterin (2021–) mukaan saivat eläkettä. Ei sisällä perhe-eläkkeitä. Opiskelijat viittaavat työllisiin, jotka olivat opintorekisterien mukaan kirjoilla perus-, toisen tai kolmannen asteen koulutuksessa. Vanhemmilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat saaneet vanhempainpäivärahoja tai kotihoidon tukea (havaitaan 2021—). Ryhmä 'ei elonmerkkiä' viittaa henkilöihin, joista ei ollut vuoden aikana käytettävissä rekisterihavaintoja, jotka viittaisivat Suomessa oleskeluun. Osa tästä ryhmästä on voinut muuttaa Suomesta pois muuttoilmoitusta tekemättä.

Kuva L33. Väestöön kuulumattomat palkansaajat.

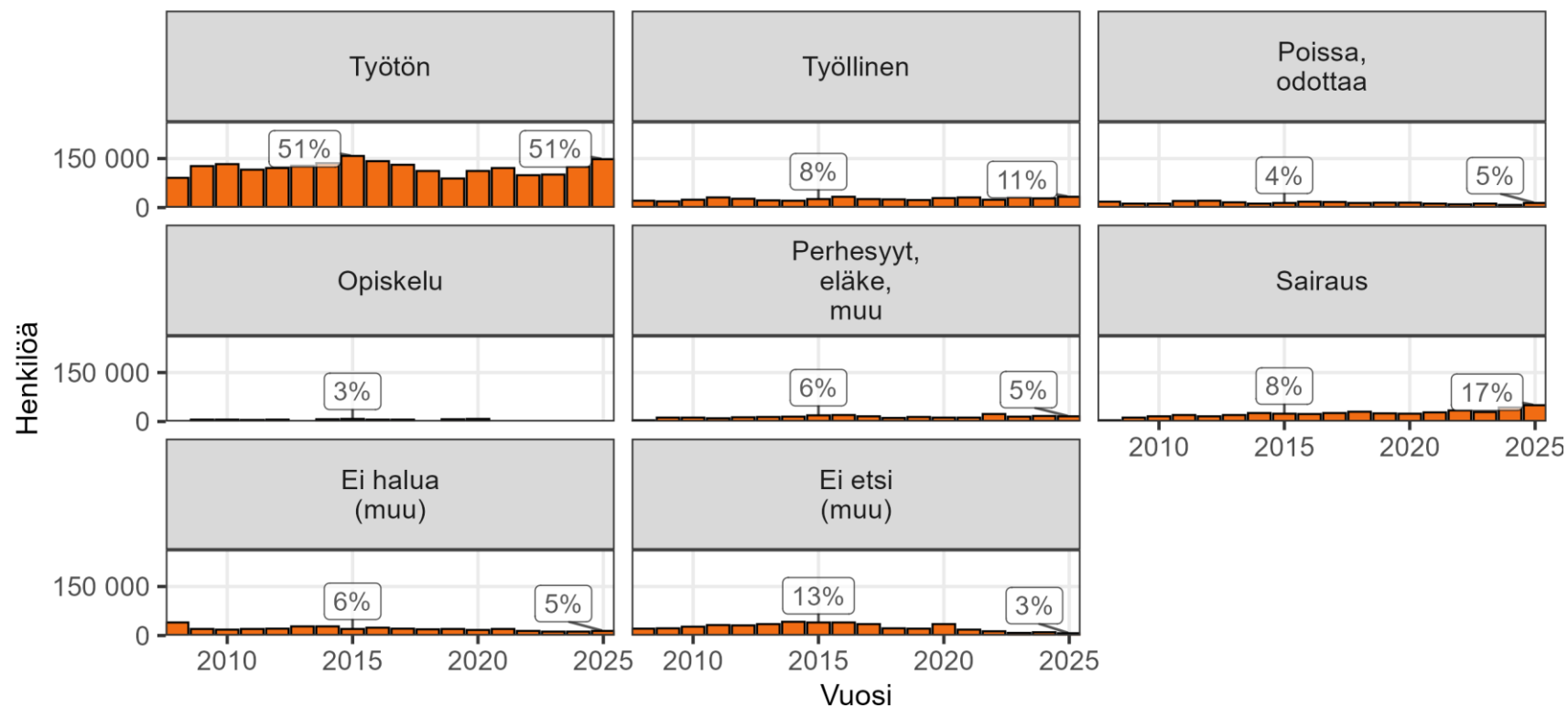
Palkansaajat, jotka saivat vähintään 1 000 euroa kuussa vuoden 2025 tasossa palkkaa, mutta jotka eivät kuuluneet väestöön. Tilastokeskus katsoo väestöön kuuluviksi henkilöt, jotka ovat saaneet Suomesta kotikunnan ja joiden ei katsota muuttaneen pois Suomesta. Väestöön kuulumattomien palkansaajien joukkoon kuuluu lähinnä maahanmuuttajia, jotka eivät ole saaneet tai hakeneet kotikuntaa.

Liite G. Työnhakijarekisterin, etuudensaajien ja työvoimatutkimuksen vertailu

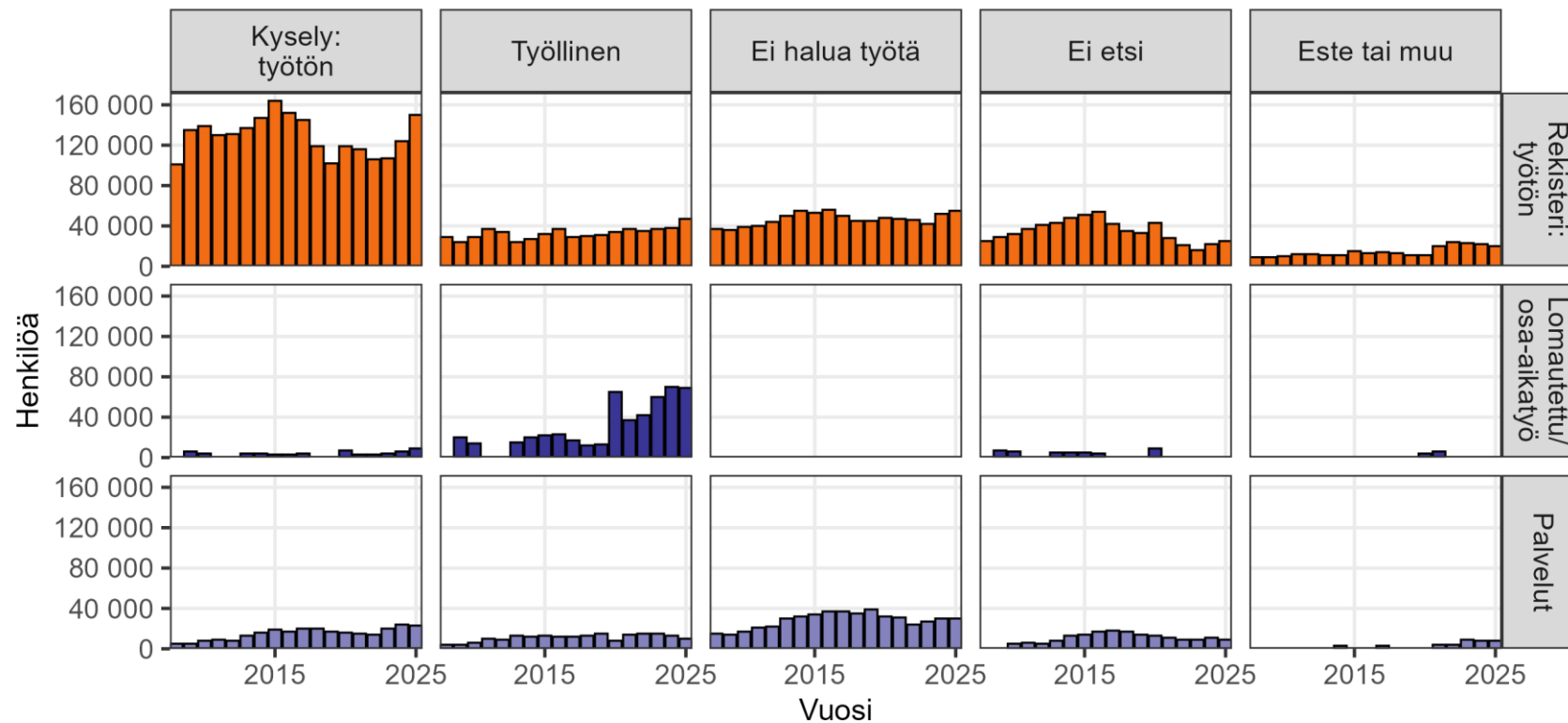
Kuva L34. Työttömyysmittarit suhteessa vuoteen 2011.

Kukin sarja on indeksoitu vuoden 2011 heinäkuun havaintoon (heinäkuu 2011=100). Tiedot vuositietoja tai 12 kuukauden liukuvia keskiarvoja työttömien määristä. Työvoimatutkimuksen työttömiä koskeva sarja on toistettu muissa kuvaajissa haalealla värillä. Työnhakijarekisterin tiedot KEHA-keskuksen tiedoista; palveluissa olevat laajan työttömyyden mukainen määritelmä (ks. liite D). Työttömyysetuuden saajat: Finanssivalvonnan ja Kelan tilasto.

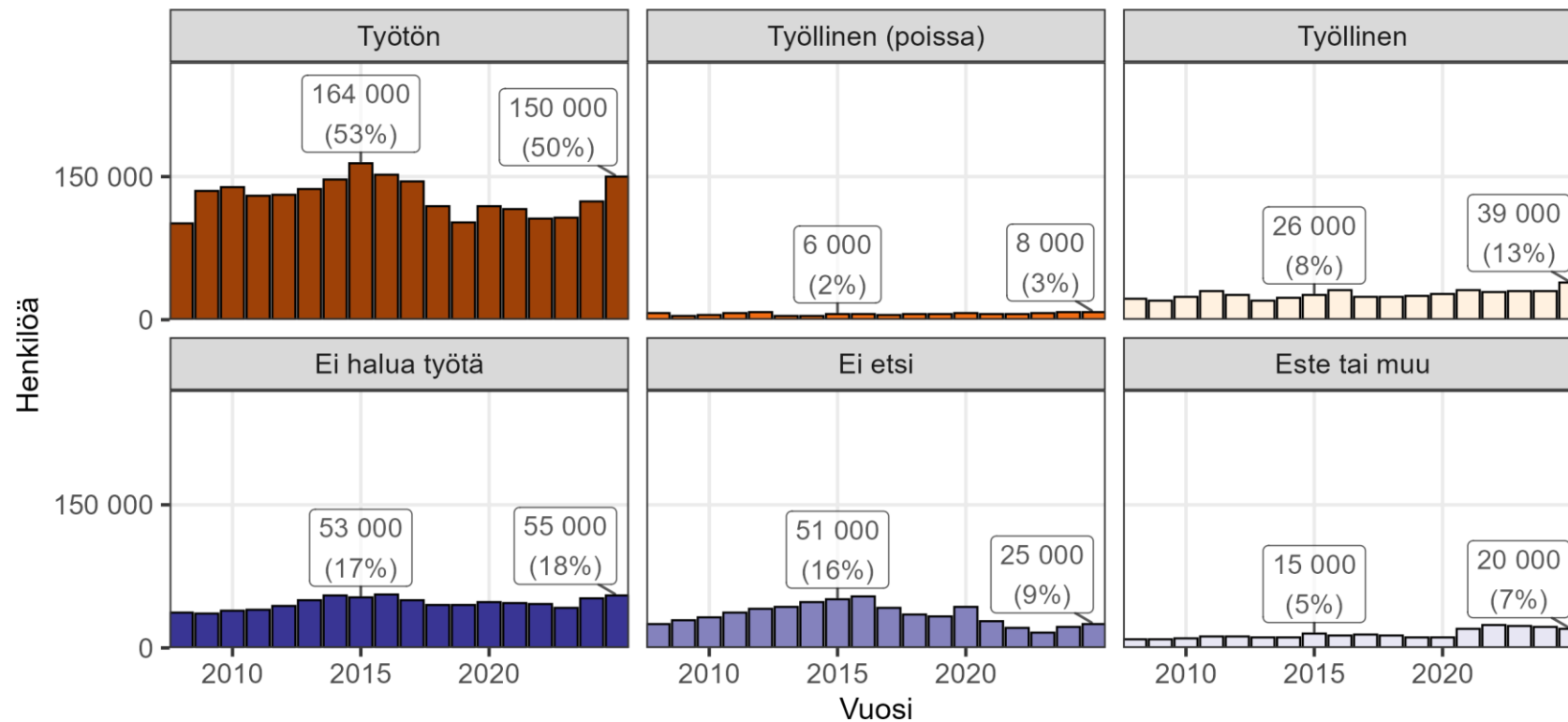
Kuva L35. Rekisteritietojen mukaan työttömät työvoimatutkimuksessa.

15–64-vuotiaat, jotka olivat työnhakijarekisterissä työttöminä työnhakijoina tai saivat työttömyysetuusia. Ei sisällä palveluissa olevia eikä lomautettuja. Opiskelu, sairaus, perhesyyt, eläke: henkilö ilmoittaa kyselyssä, ettei halua, hae tai voi ottaa vastaan työtä näistä syistä. Näiden lisäksi päätelyssä on käytetty joissain tapauksissa työnhakijarekisterin tietoja (esim. työvoimakoulutus). Tiedot perustuvat vain 5. kyselykerran vastauksiin ja niiden virhemarginaalit ovat tavanomaista suurempia.

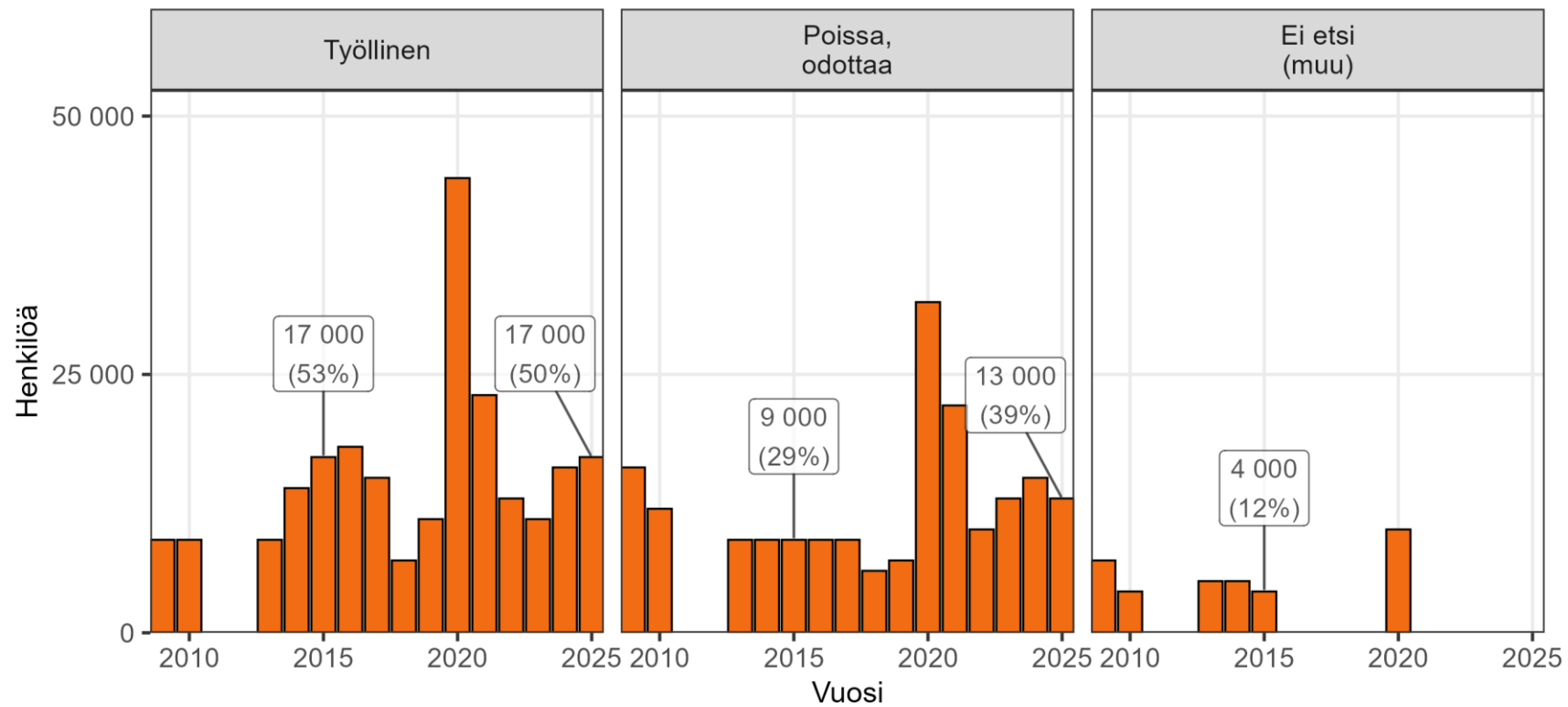
Kuva L36. Työnhakijarekisterin työnhakijat työvoimatutkimuksen työmarkkinatilanteen ja palvelun mukaan.

15–74-vuotiaat työnhakijarekisterin työttömät tai työttömien palveluissa olevat. Työmarkkinatilanne 'muu' sisältää varusmiespalvelussa olevat. Työnhakijarekisterin ryhmät, joissa oli vuoden aikana alle 7000 henkilöä, on yhdistetty ryhmään 'työtön'. Lomautetut sisältävät lyhennetyllä työviikolla olevat. Palvelut sisältävät ammatillisen työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja kotoutumiskoulutuksen, valmennukset, muut koulutukset, kuntouttavan työtoiminnan sekä muut yksilöimättömät palvelut, mutta ei vuorotteluvapaasijaisia, työllistettyjä tai starttirahan saajia.

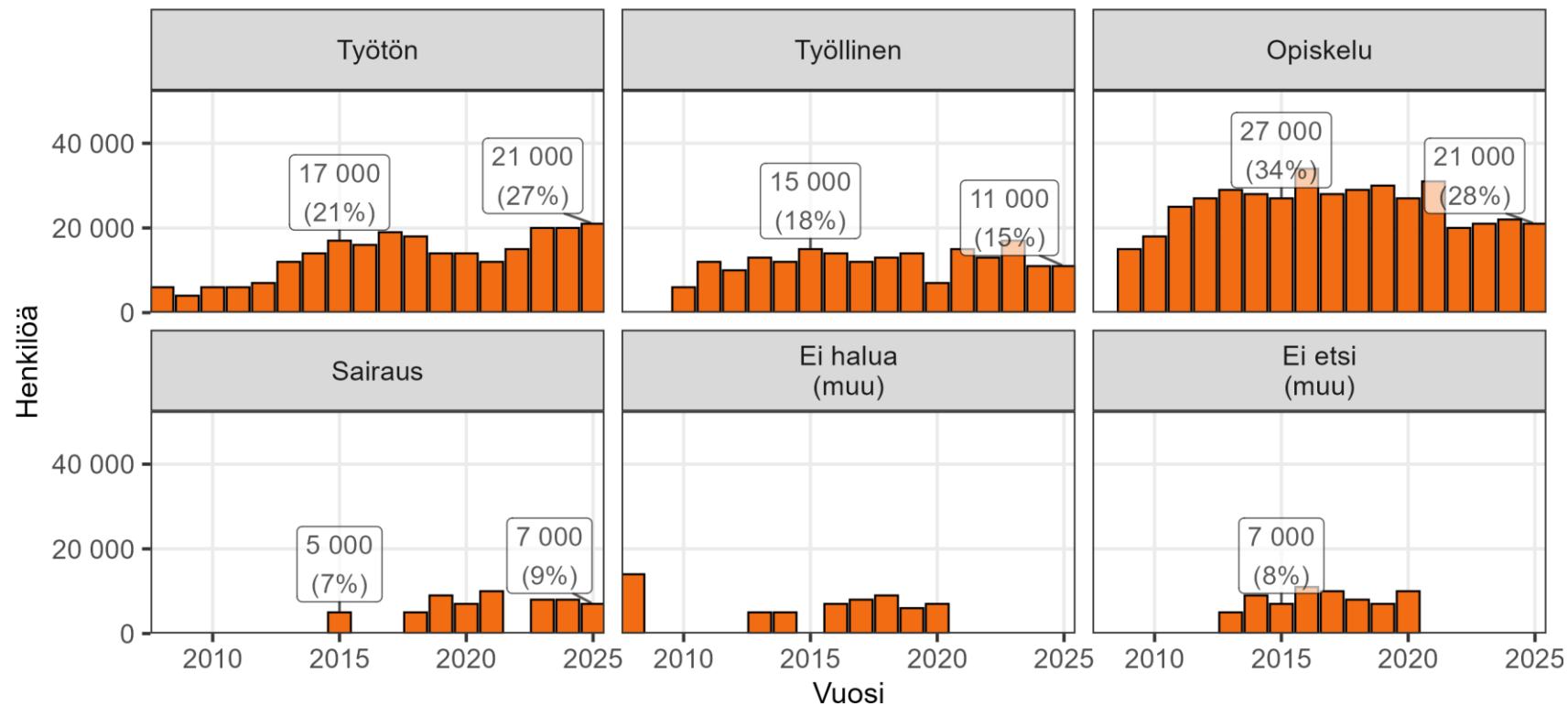
Kuva L37. Työnhakijarekisterin työttömät työnhakijat työvoimatutkimuksen työmarkkinatilanteen mukaan.

Henkilöt, jotka olivat työnhakijarekisterin mukaan 15–74-vuotiaita työttömiä (eivät lomautettuja, osittain työttömiä, koulutuksessa tai muussa palvelussa.) Prosentit osuuksia työnhakijarekisterin työttömistä. Työmarkkinatilanne 'muu' sisältää varusmiespalvelussa olevat. Työnhakijarekisterin ryhmät, joissa oli vuoden aikana alle 7000 henkilöä, on yhdistetty ryhmään 'työtön'.

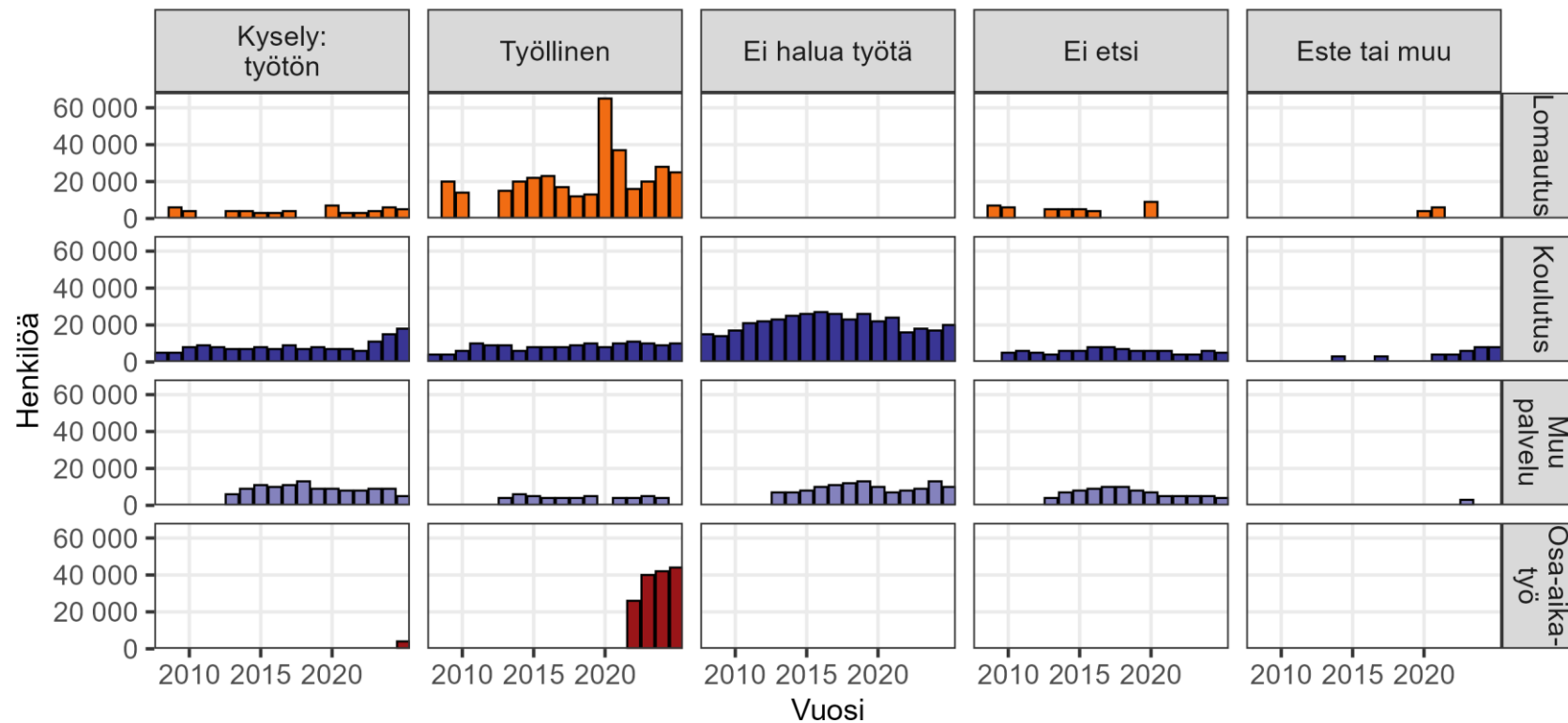
Kuva L38. Työnhakijarekisterin lomautetut työvoimatutkimuksen työmarkkinatilanteen mukaan.

Henkilöt, jotka olivat työnhakijarekisterin mukaan 15–74-vuotiaita lomautettuja. Ryhmään 'muu' on pienten vastaajamäärien vuoksi yhdistetty muut kuin kuvaan piirretyt ryhmät. Osa-aikatyössä olevat on kirjattu omalle työllisyyskoodilleen vasta vuodesta 2021 alkaen.

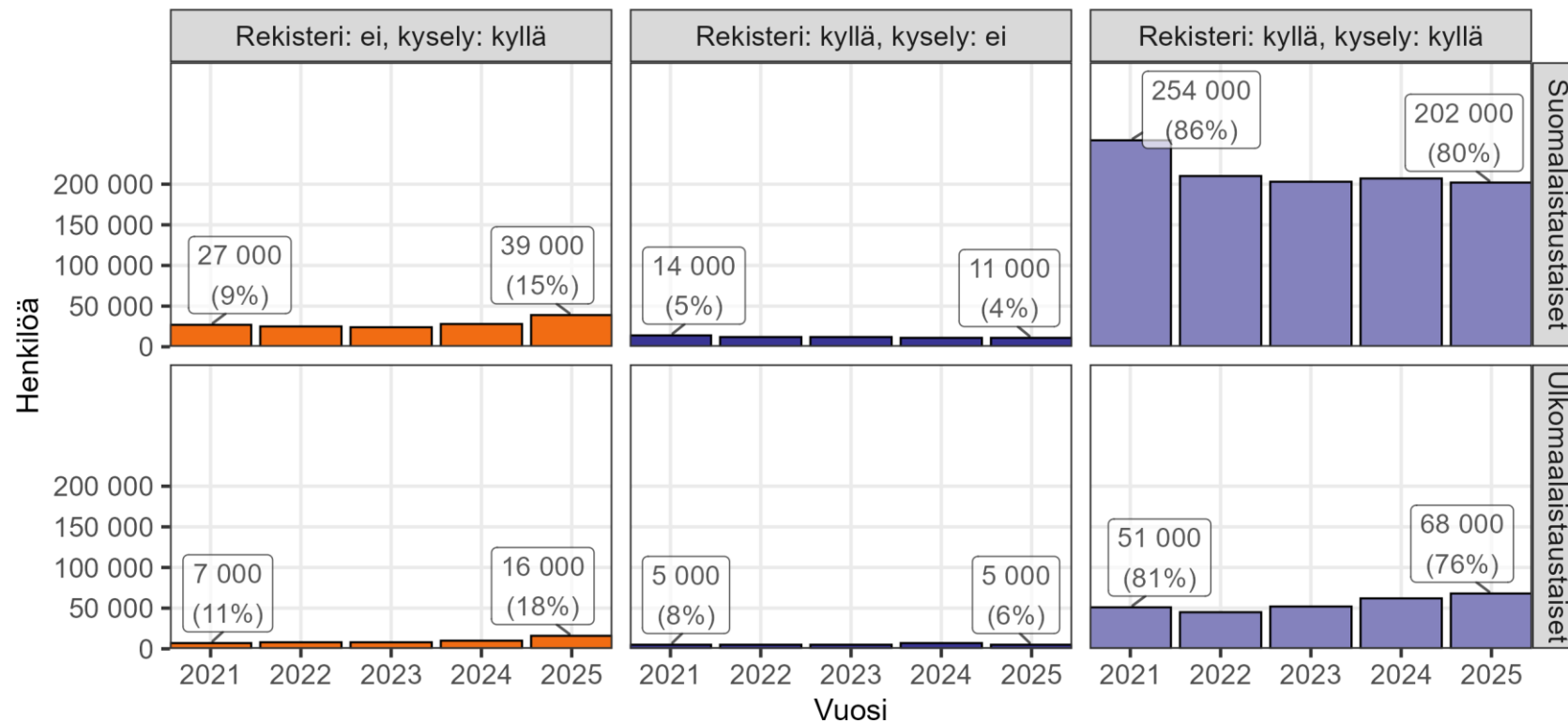
Kuva L39. Työnhakijarekisterin palveluissa olevat työvoimatutkimuksen työmarkkinatilanteen mukaan.

15–74-vuotiaat työnhakijarekisterin työttömien palveluissa olevat. Vain viides vastaukerta. Prosentit: osuuksia palveluissa olevista. Opiskelu, sairaus: henkilö on ilmoittanut esteeksi työn hakemiselle, työn vastaan ottamiselle tai työn haluamiselle opiskelun, sairauden tai työkyvyttömyyden. Työllinen: työssä vastausviikolla läsnä olleet. Palvelut sisältävät ammatillisen työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja kotoutumiskoulutuksen, valmennukset, muut koulutukset, kuntouttavan työtoiminnan sekä muut yksilöimättömät palvelut, mutta ei vuorotteluvapaasijaisia, työllistettyjä tai starttirahan saajia.

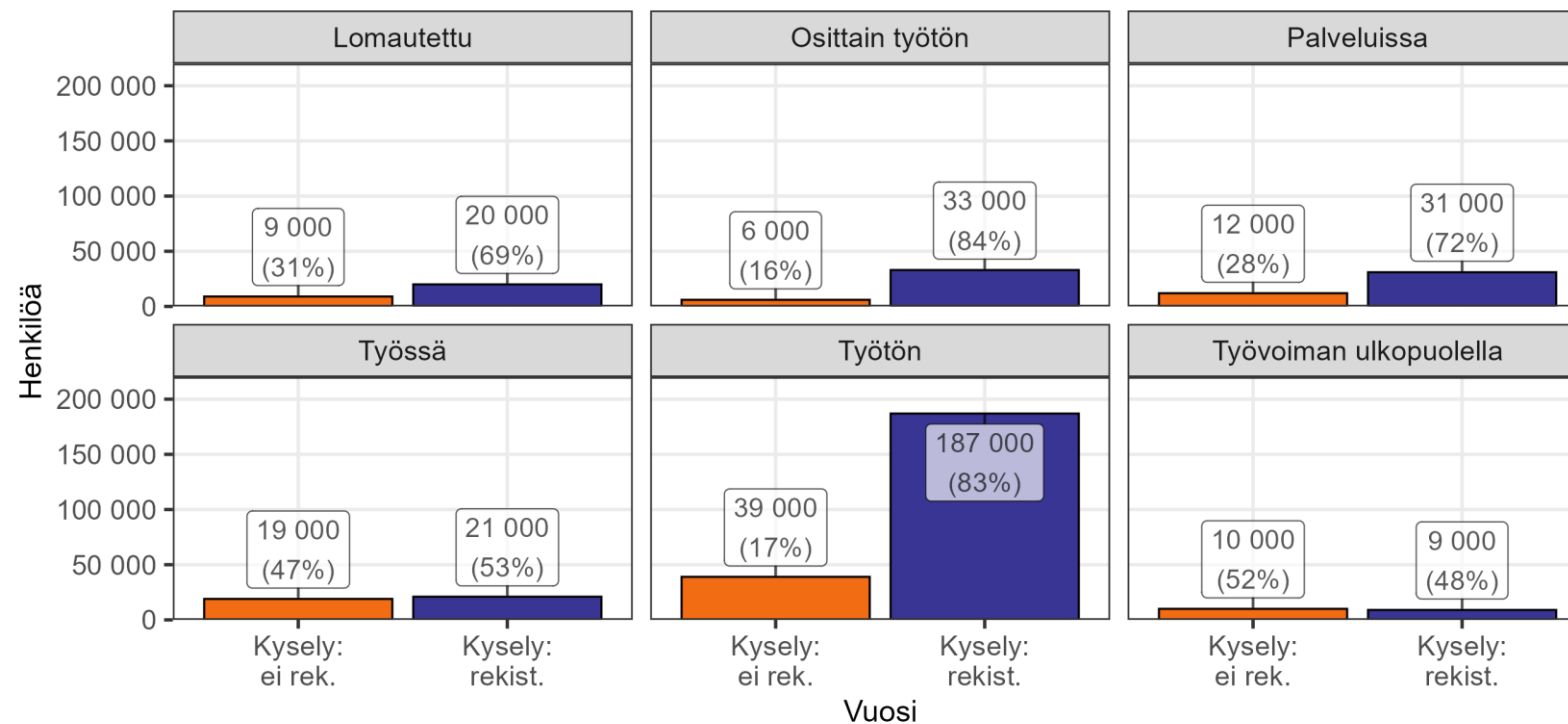
Kuva L40. Rekisteröidyt muut kuin työttömät työnhakijat työvoimatutkimuksessa.

15–74-vuotiaat työnhakijarekisterin työnhakijat, jotka olivat lomautettuja, osa-aikatyössä tai työttömien palveluissa. Prosentit osuuksia työnhakijaryhmästä. Työnantajarekisterin ryhmät, joissa oli vuoden aikana alle 7000 henkilöä, on yhdistetty ryhmään 'työtön'. Lomautetut sisältävät lyhennetyllä työviikolla olevat. Koulutus sisältää ammatillisen työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja kotoutumiskoulutuksen. Muut palvelut sisältävät valmennukset, muut koulutukset, kuntouttavan työtoiminnan sekä muut yksilöimättömät palvelut, mutta ei vuorotteluvapaasijaisia, työllistettyjä tai starttirahan saajia.

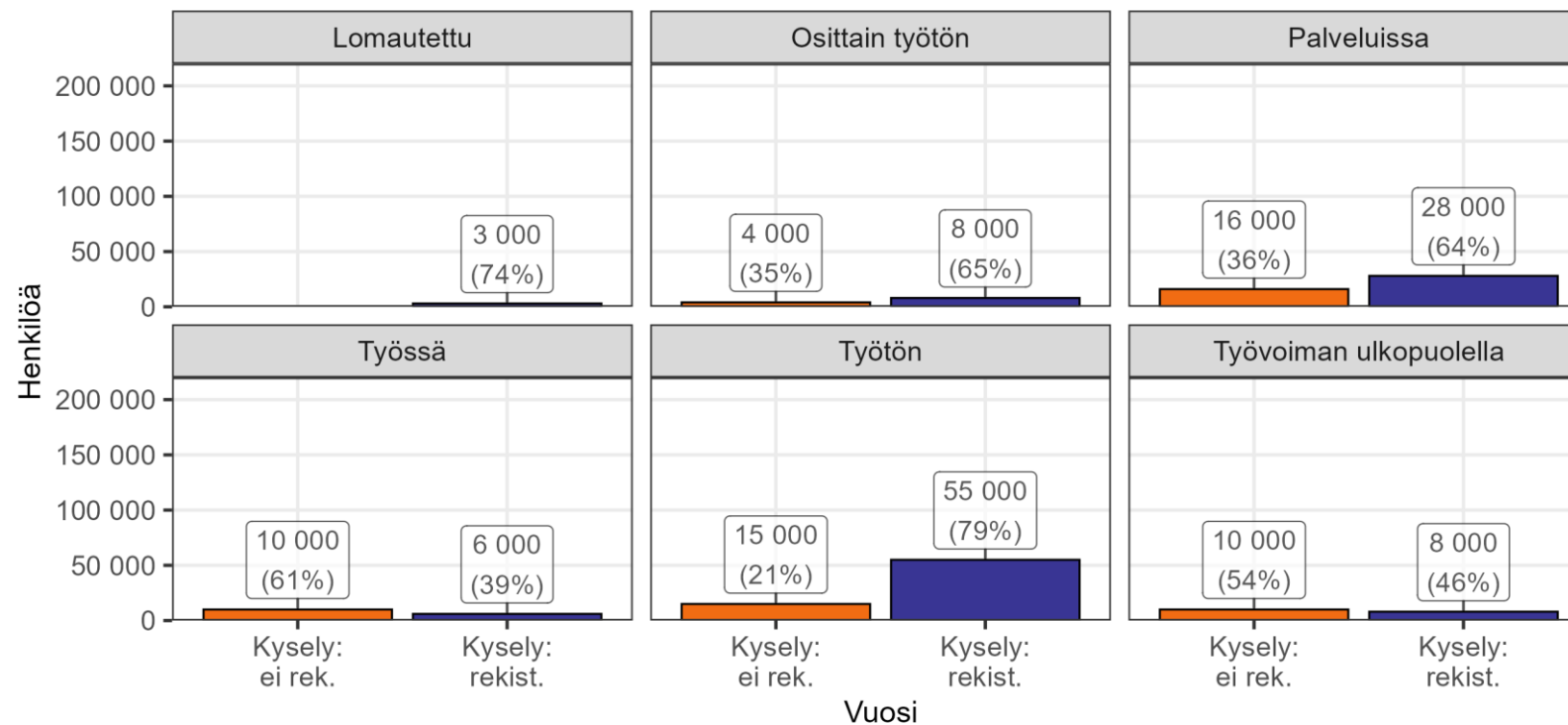
Kuva L41. Työttömyysetuuksien saajat etuudensaantia koskevan kyselyvastauksen ja syntyperän mukaan.

15–74-vuotiaat työvoimatutkimukseen vastanneet, jotka olivat kyselyn mukaan rekisteröityneet työnhakijoiksi ja saivat kyselyvastauksen tai tulorekisterin mukaan työttömyysetuuksia. Osuus henkilöistä: osuudet syntyperän ja rekisteritiedon mukaan. Työttömyysetuudet sisältävät työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja ansio-päivärahan. Työttömyysetuuksien saaminen perustuu työttömyysaikaan, jolta etuutta on saatu (ei etuuden maksupäivään). Kysymys työttömyysturvasta esitetty vain henkilöille, jotka kyselyssä ilmoittivat rekisteröityneensä työnhakijoiksi.

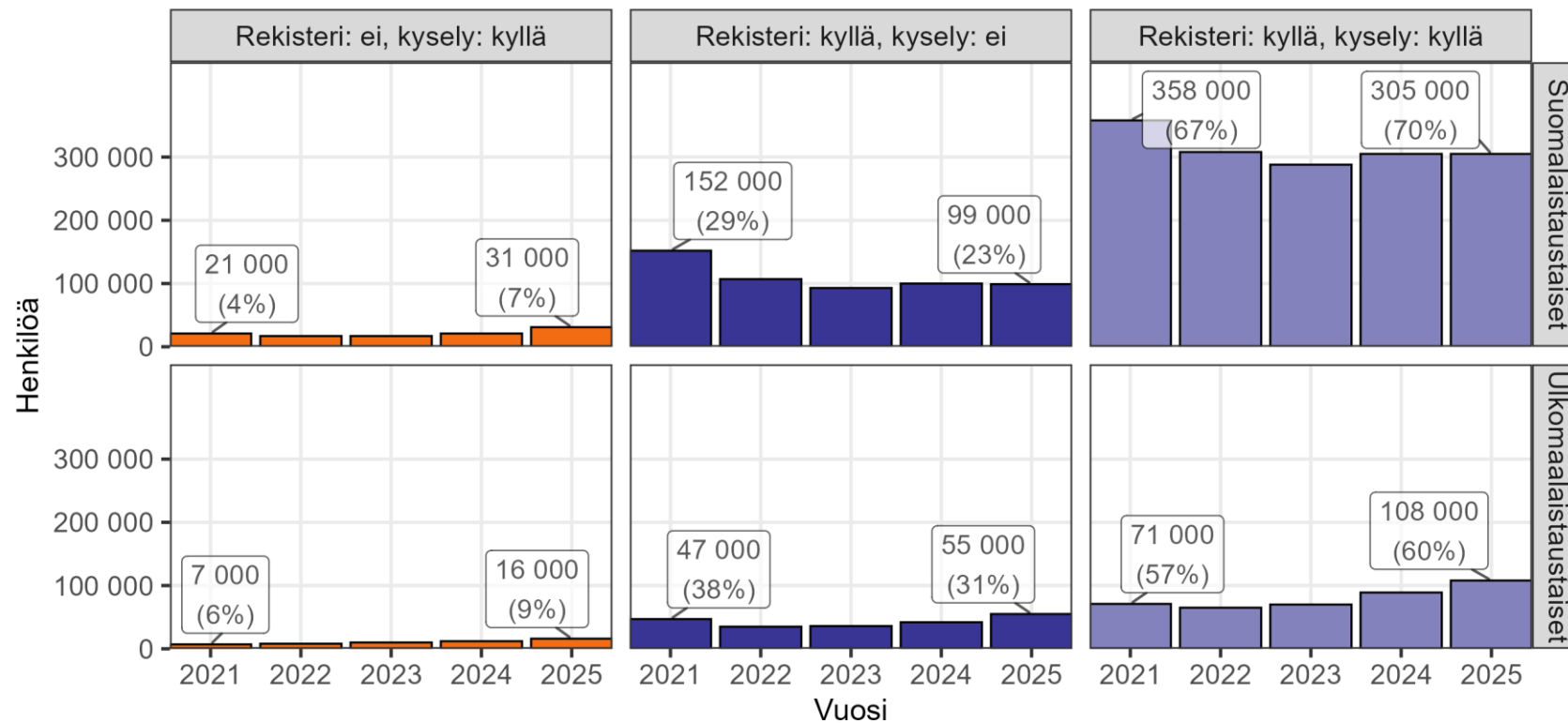
Kuva L42. Rekisteröityneet suomalaistaustaiset työnhakijat, rekisteröitymistä koskevan kyselyvastauksen mukaan.

15–74-vuotiaat suomalaistaustaiset työvoimatutkimukseen 2025 vastanneet, jotka olivat työnhakijarekisterin mukaan rekisteröityneitä työnhakijoita, pois lukien työllisyyskoodi 'työllistetyt'. Prosentit osuuksia työnhakijarekisterin tilanteen mukaan. Työvoiman ulkopuolella olevat sisältävät työllisyyskoodit tuntematon, työttömyyseläkkeellä, työvoiman ulkopuolella (muut kuin palveluissa olevat), jos henkilön ei havaita olleen muussa palvelussa. Palvelut sisältävät ammatillisen työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja kotoutumiskoulutuksen, valmennukset, muut koulutukset, kuntouttavan työtoiminnan sekä muut yksilöimättömät palvelut, ei kuitenkaan vuorotteluvapaasijaisia, työllistettyjä tai starttirahan saajia.

Kuva L43. Rekisteröityneet ulkomaalaistaustaiset työnhakijat, rekisteröitymistä koskevan kyselyvastauksen mukaan.

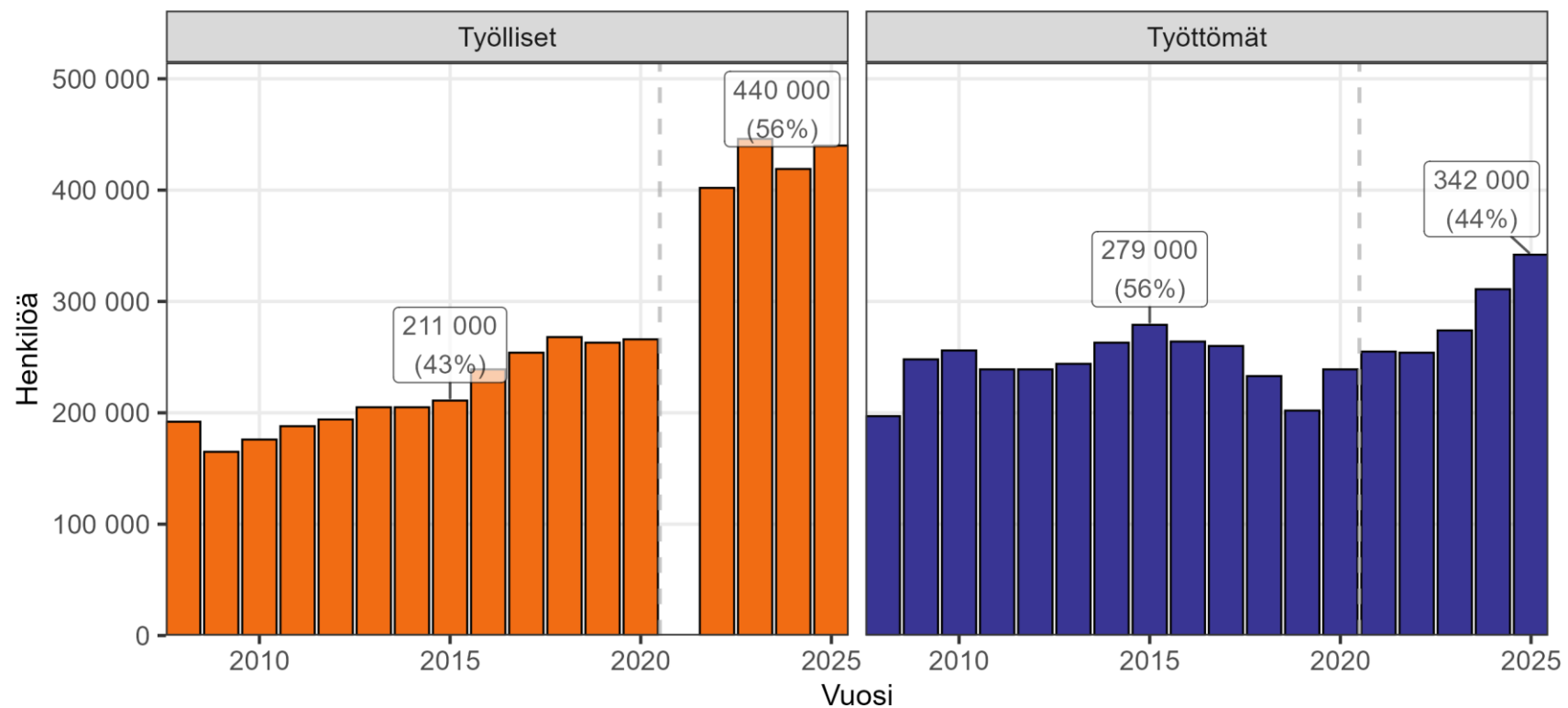
15–74-vuotiaat ulkomaalaistaustaiset työvoimatutkimukseen 2025 vastanneet, jotka olivat työnhakijarekisterin mukaan rekisteröityneitä työnhakijoita, pois lukien työllisyyskoodi 'työllistetty'. Prosentit osuuksia työnhakijarekisterin tilanteen mukaan. Työvoiman ulkopuolella olevat sisältävät työllisyyskoodit tuntematon, työttömyyseläkkeellä, työvoiman ulkopuolella (muut kuin palveluissa olevat), jos henkilön ei havaita olleen muussa palvelussa. Palvelut sisältävät ammatillisen työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja kotoutumiskoulutuksen, valmennukset, muut koulutukset, kuntouttavan työtoiminnan sekä muut yksilöimättömät palvelut, ei kuitenkaan vuorotteluvapaasijaisia, työllistettyjä tai starttirahan saajia.

Kuva L44. Kyselyn tai rekisterin mukaan rekisteröityneet työnhakijat, syntyperän mukaan.

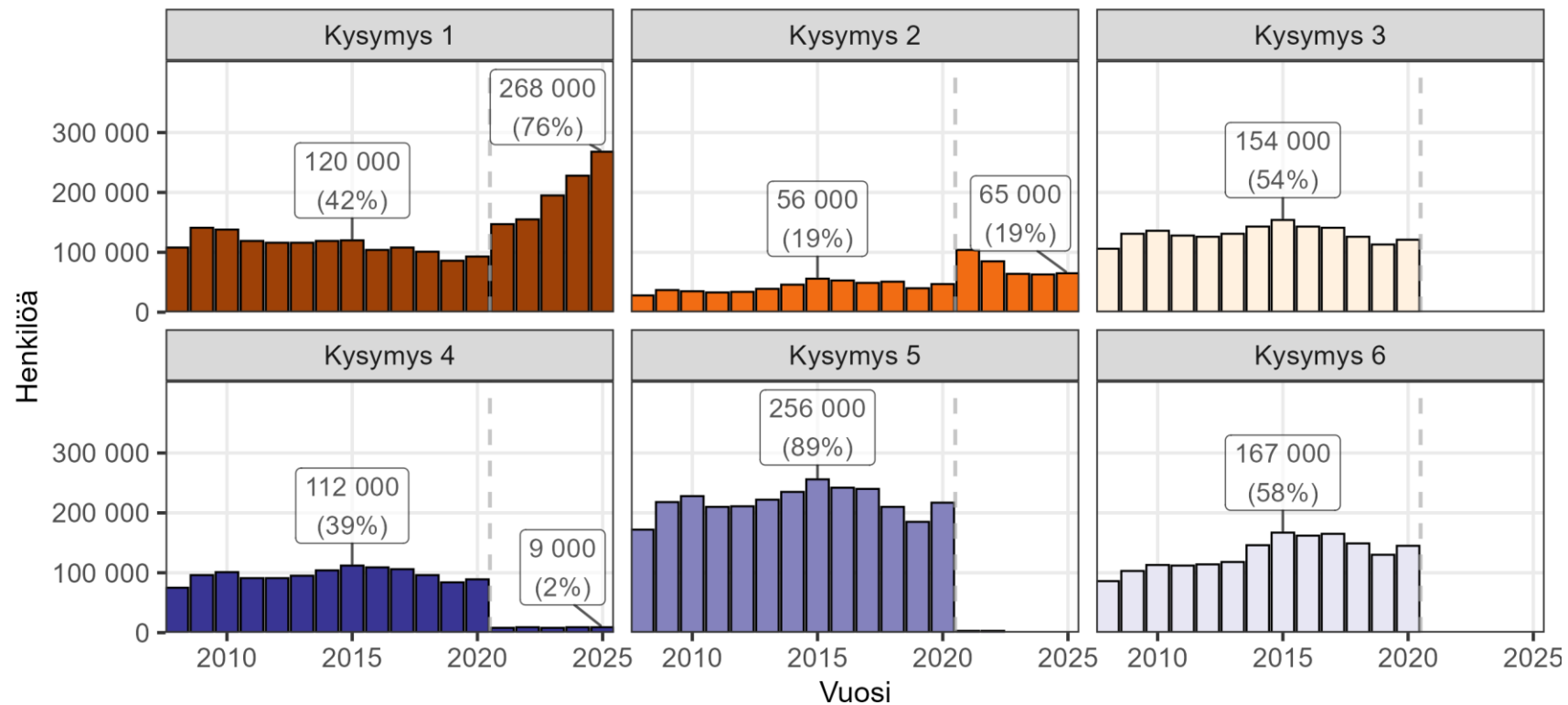
15–74-vuotiaat työvoimatutkimukseen vastanneet, jotka olivat tutkimuksen *tai* työnhakijarekisterin mukaan rekisteröityneitä työnhakijoita. Osuudet viittaavat osuuksiin tietyn syntyperän vastaajista. "Rekisteri: ei": henkilö on työnhakijarekisterin mukaan (laajan työttömyyden mielessä) työtön. "Kysely: ei": henkilö vastasi työvoimatutkimuksessa, ettei ole rekisteröitynyt työnhakijaksi.

Liite H. Työn etsintä

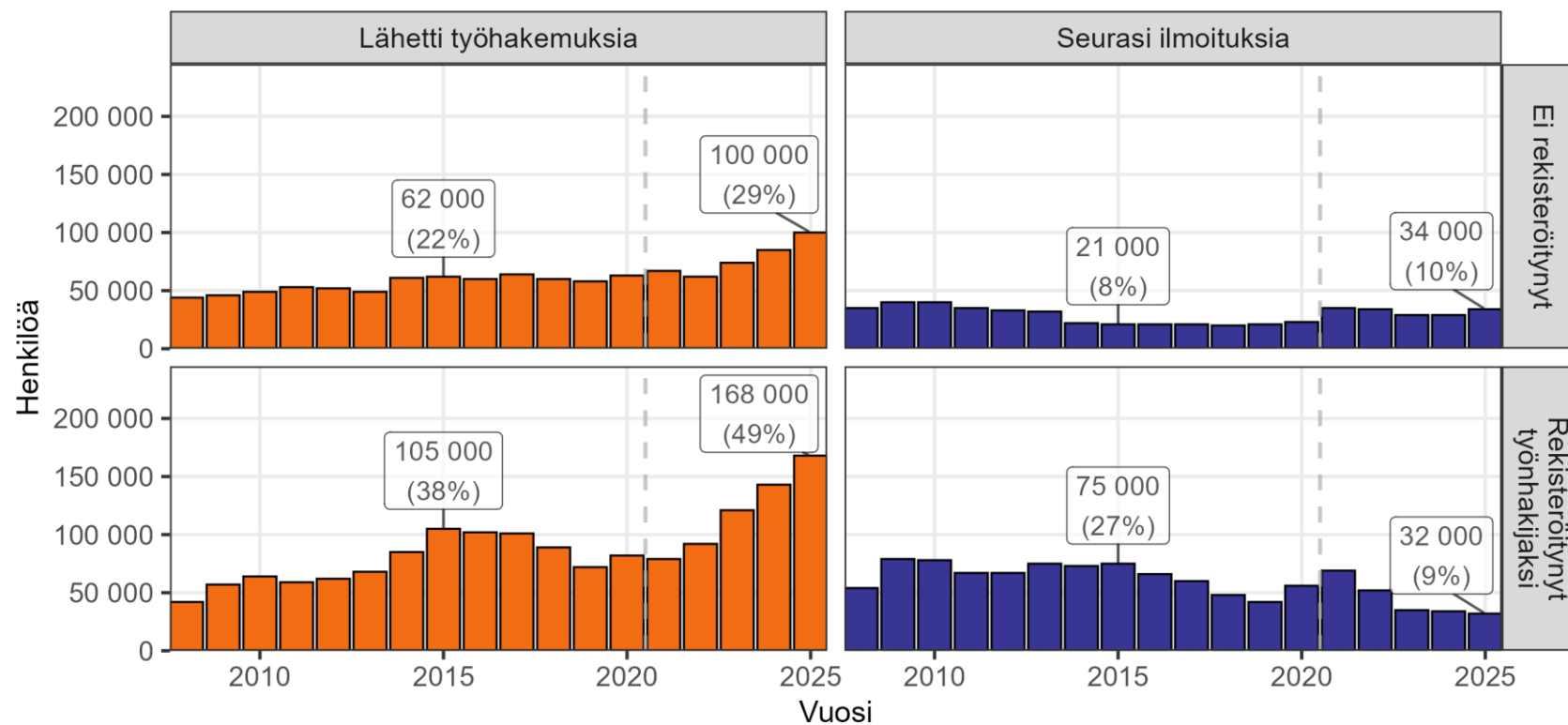
Kuva L45. Työllisten ja työttömien työn etsintä.

15–74-vuotiaiden työn etsintätavat. Vain 5. vastaukerta. Työllisille esitetty kysymys muuttuu vuonna 2021. Vuonna 2021 työllisten työn etsintää koskeva tieto oli poikkeuksellisesti 'tuntematon' noin 800 000 henkilöä vastaavalla joukolla. Osuus henkilöistä: osuus joko työllisinä tai työttöminä työtä etsineistä.

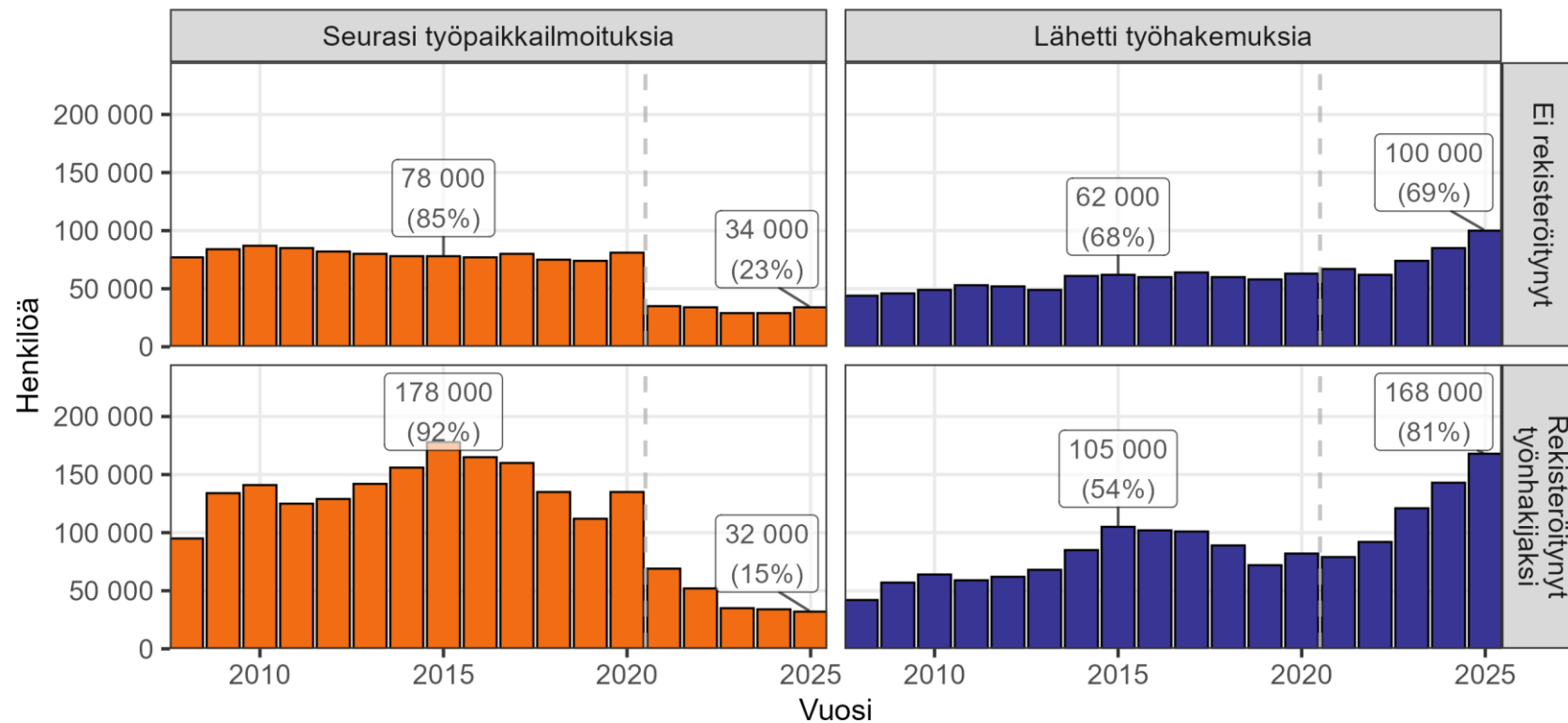
Kuva L46. Työvoimatutkimuksen työttömien työn etsimistavat, kysymysjärjestyksessä.

Henkilöt, jotka etsivät työtä työvoimatutkimuksen mukaan työttöminä vastausviikkoa edeltävien neljän viikon aikana. Kysymysten järjestys ja muotoilut muuttuvat vuonna 2021, ja etsintätavan kysely keskeytetään ensimmäiseen myönteiseen vastaukseen. Prosenttiluvut viittaavat osuuksiin kaikista työttöminä työtä hakeneista.

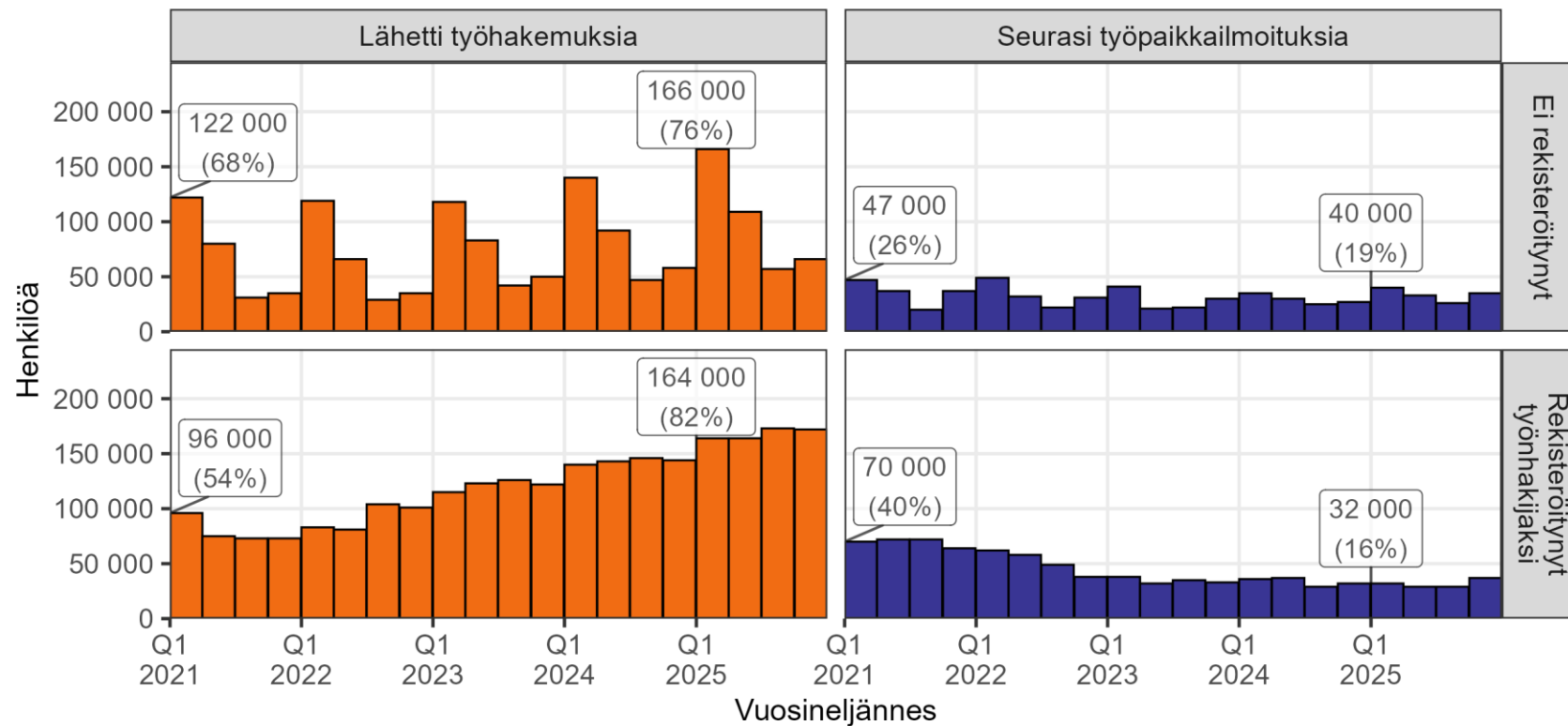
Kuva L47. Työvoimatutkimuksen työttömien työn etsimistavat, ensisijaisuusjärjestyksessä.

Henkilöt, jotka etsivät työtä työvoimatutkimuksen mukaan työttöminä vastausviikkoa edeltävien neljän viikon aikana. Etsintätavan määrittelyssä on käytetty samaa vastauksen ensisijaisuusperiaatetta kuin vuodesta 2021 alkaen kyselyssä: ensin tarkistetaan työhakemusten lähettäminen, sitten työpaikkailmoitusten seuraaminen, sitten muut tavat. Kun on saatu myönteinen vastaus yhteen kysymykseen, ei muita tapoja enää tarkisteta.

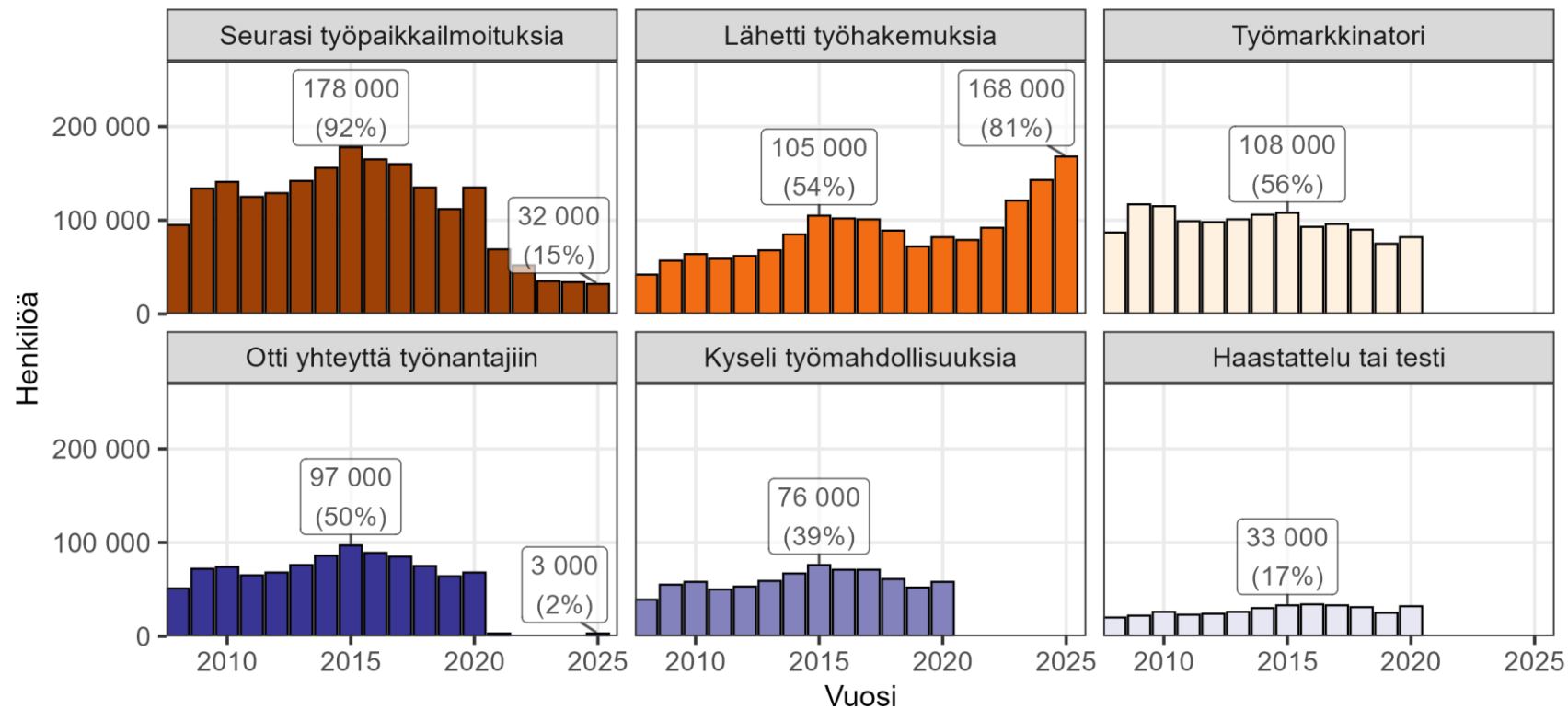
Kuva L48. Työvoimatutkimuksen työttömien työn etsimistavat, ilman ensisijaisuusrajausta.

Henkilöt, jotka etsivät työtä työvoimatutkimuksen mukaan työttöminä vastausviikkoa edeltävien neljän viikon aikana. Etsintätavan määrittely muuttuu vuodesta 2021 alkaen kyselyssä: ensin tarkistetaan työhakemusten lähettäminen, sitten työpaikkailmoitusten seuraaminen, sitten muut tavat. Kysyminen lopetetaan ensimmäiseen myönteiseen vastaukseen. Tätä ennen kysyttiin kaikista tavoista, ja sama henkilö saattoi vastata useaan etsintätapakysymykseen myöntävästi.

Kuva L49. Työvoimatutkimuksen työttömien työn etsimistavat, vuosineljänneksittäin.

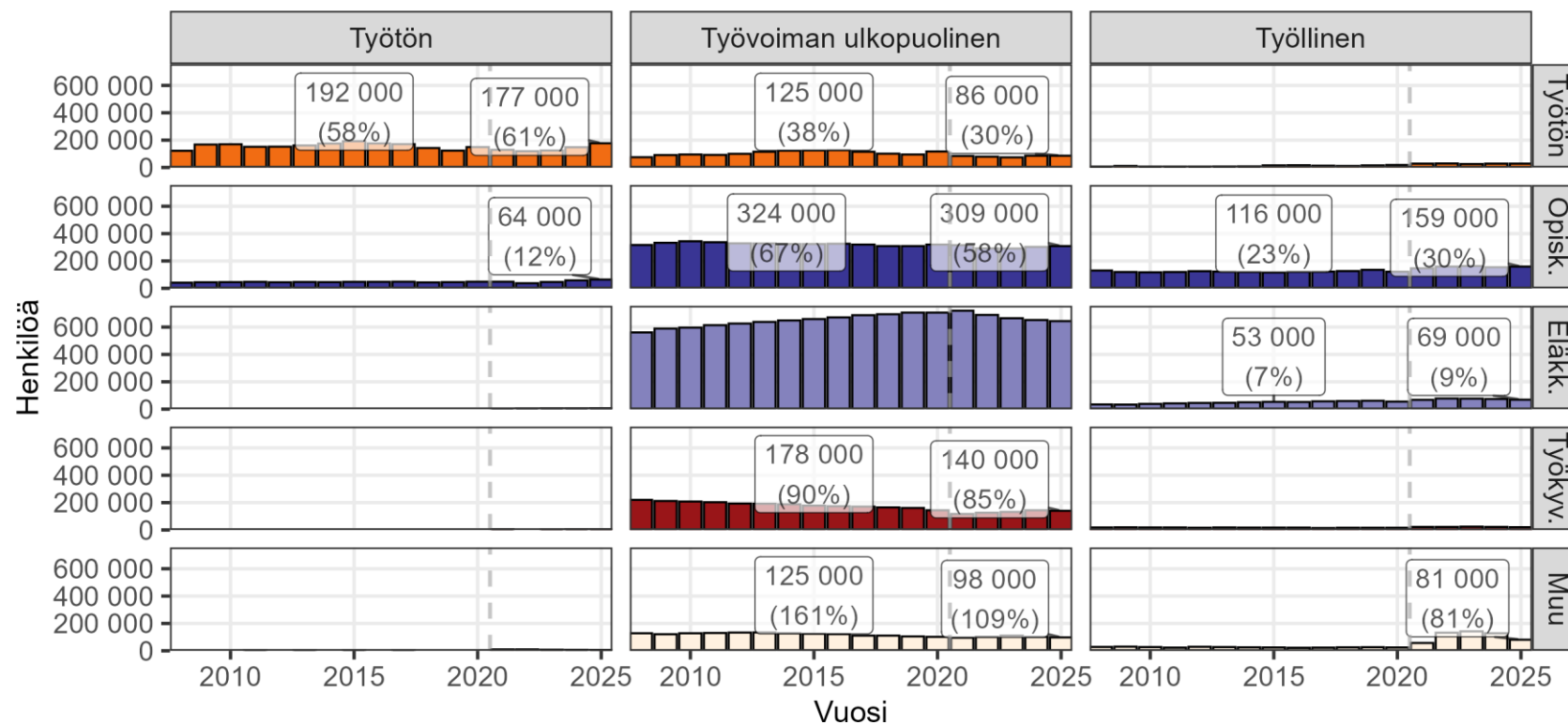
Henkilöt, jotka etsivät työtä työvoimatutkimuksen mukaan työttöminä vastausviikkoa edeltävien neljän viikon aikana. Vuodesta 2021 alkaen kyselyssä on ensin tarkistettu työhaikemusten lähettäminen, sitten työpaikkailmoitusten seuraaminen, sitten muut tavat. Kysyminen lopetetaan ensimmäiseen myönteiseen vastaukseen.

Kuva L50. Rekisteröityneiden työn etsimisen tavat, kaikki vastaukset (ei ensisijaisuusrajausta).

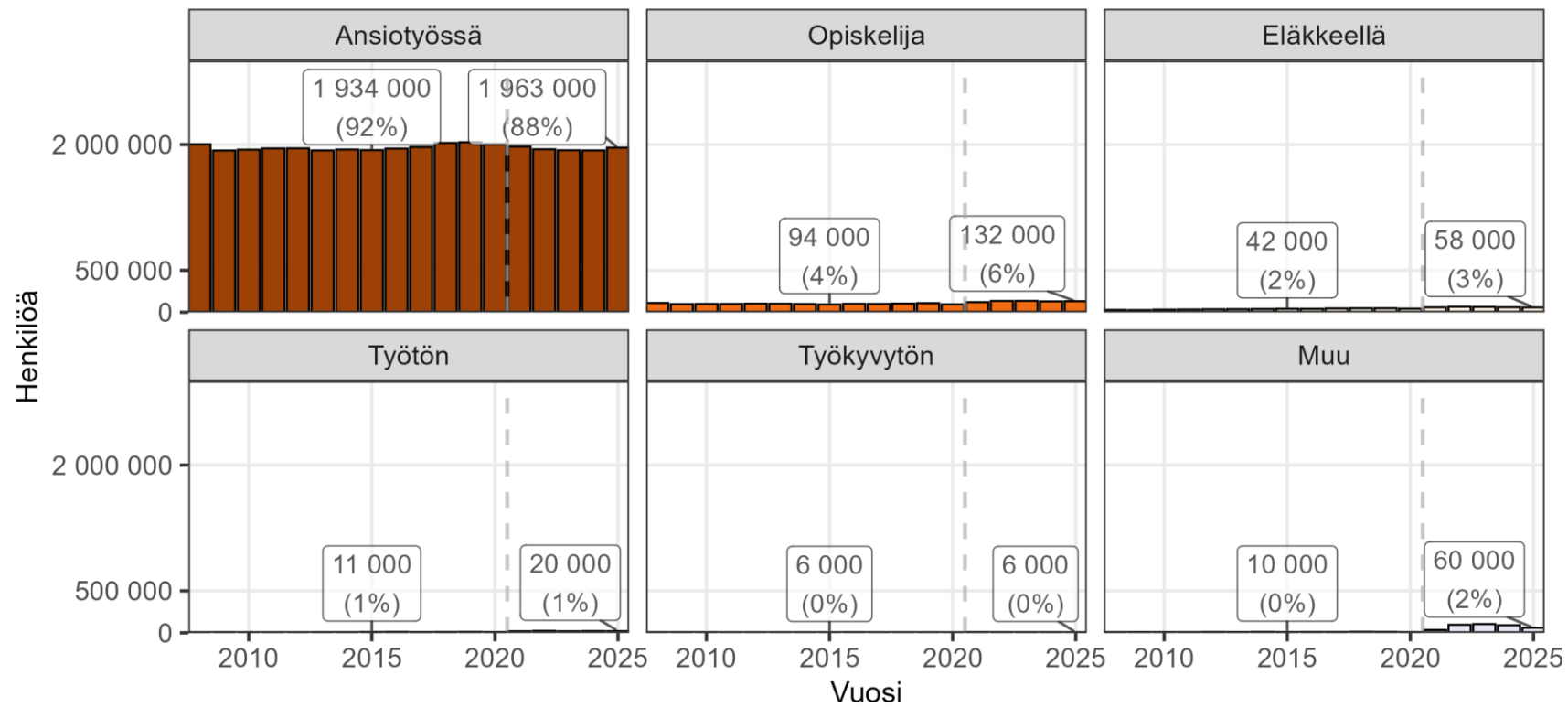
15–74-vuotiaiden työvoimatutkimuksen työttömien, jotka olivat rekisteröityneet työttömiksi työnhakijoiksi (laaja työttömyys), etsintätavat. Etsintätavan kysymysjärjestys vaihtui 2021, ja etsintätavan kysyminen lopetettiin tämän jälkeen ensimmäiseen myönteiseen vastaukseen. Osuus henkilöistä: osuus työnhakijaksi rekisteröityneistä työvoimatutkimuksen työttömistä.

Liite I. Oman pääasiallisen toiminnan määrittely työvoimatutkimuksessa

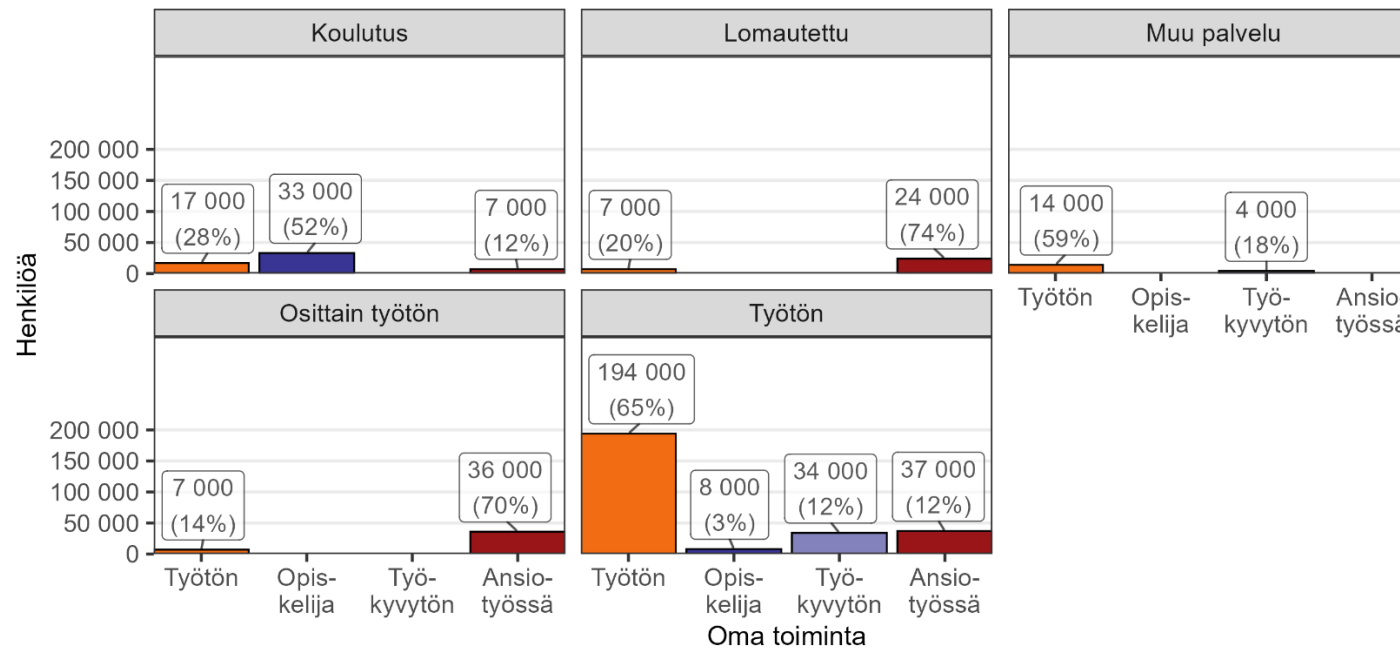
Kuva L51. Työvoimatutkimuksessa itse itsensä ei-työllisiksi määrittelevät työmarkkinatilanteen mukaan

Työvoimatutkimuksen mukaan pääasiallisesti muuksi kuin ansiotyössä olevaksi itsensä määrittelevät 15–74-vuotiaat työvoimatutkimuksen työmarkkinatilanteen (sarakeet) mukaan. Määrittelykysymyksen muotoilu vaihtui 2021. Itsemäärittely 'työtön' sisältää lomautetut. Opiskelija sisältää koululaiset. Eläke sisältää iän, työvuosien, eläkevakuutuksen tai työttömyyseläkkeen perusteella eläkkeellä olevat. Työkyyvyyden sisältää työkyvyttömyyseläkeläiset sekä muuten pitkäaikaisesti sairaat. Osuudet viittaavat osuuteen itse määritellystä toiminnasta (rivit).

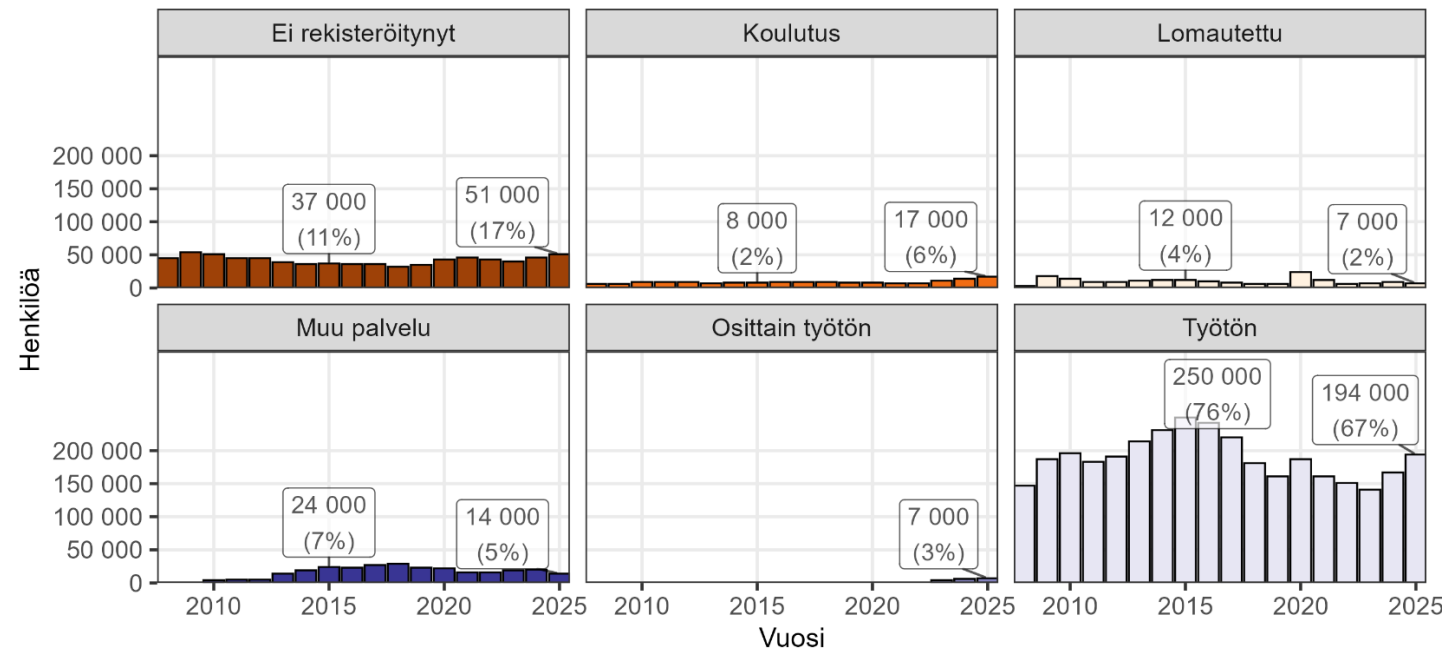
Kuva L52. Työllisten toiminnan itsemäärittely

Työvoimatutkimuksen mukaan työssä läsnä olevat työlliset 15–74-vuotiaat. Määrittelykysymyksen muotoilu vaihtui 2021. Itsemäärittely 'työtön' sisältää lomautetut. Opiskelija sisältää koululaiset Eläke sisältää iän, työvuosien, eläkevakuutuksen tai työttömyyseläkkeen perusteella eläkkeellä olevat. Työkyvytön sisältää työkyvyttömyyseläkeläiset sekä muuten pitkäaikaisesti sairaat. Prosenttiosuudet viittaavat osuuksiin työllisistä.

Kuva L53. Rekisteröityneiden työnhakijoiden oman toiminnan määrittely

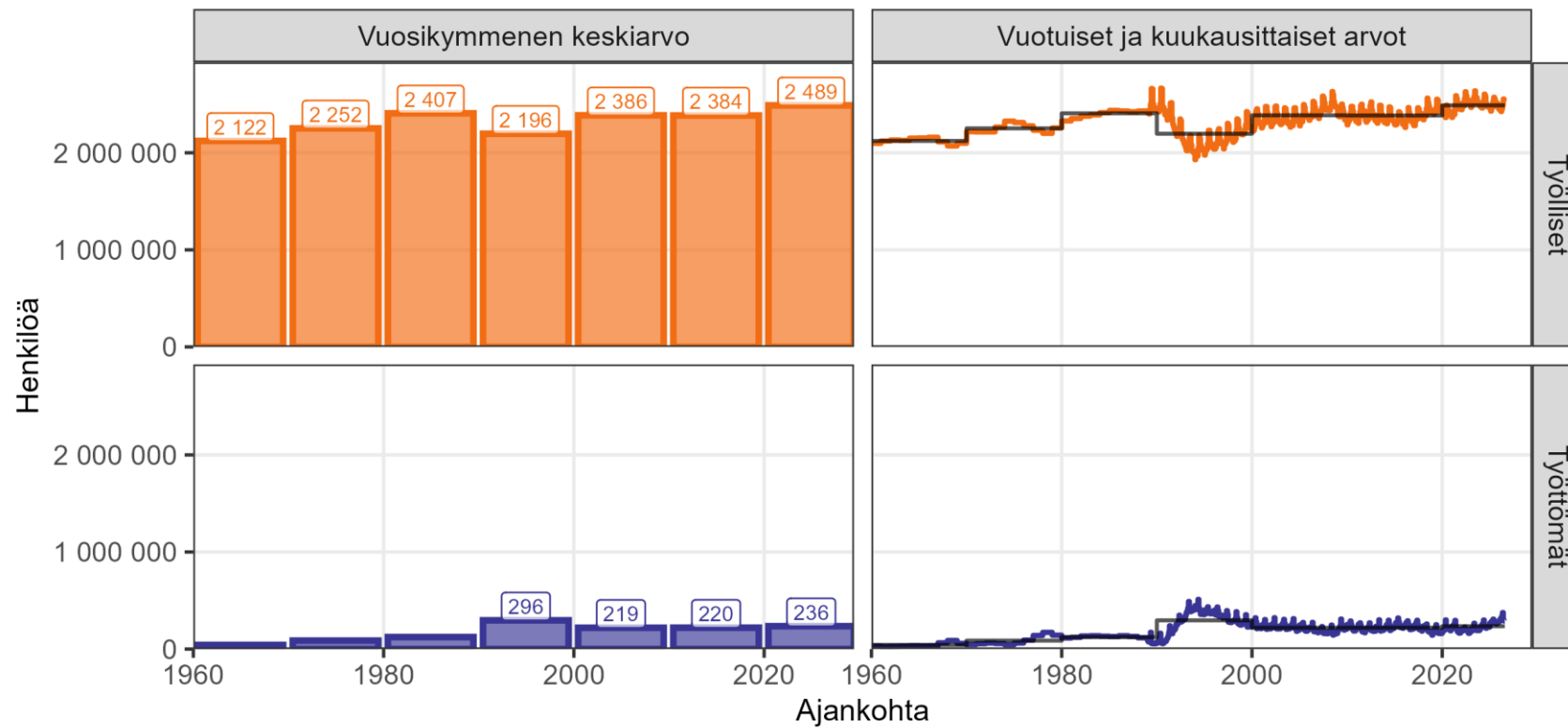
15–74-vuotiaiden oman toiminnan määrittely vuoden 2025 työvoimatutkimuksen vastaajilla, jotka olivat rekisteröityneet työnhakijoiksi. Lomautetut sisältävät lyhennetyllä työviikolla olevat. Osittain työttömät sisältävät työnhakijarekisterin mukaan osa-aikatyössä olleet. Ryhmä koulutus sisältää ammatillisen työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja kotoutumiskoulutuksen. Muut palvelut sisältävät valmennukset, muut koulutukset, kuntouttavan työtoiminnan sekä muut yksilöimättömät palvelut, ei kuitenkaan vuorotteluvapaasijaisuuksia, palkkatuetussa työssä olevia, starttirahaa saavia tai valtiolle työllistettyjä. Määrittelykysymyksen muotoilu vaihtui 2021. Itsemäärittely 'työtön' sisältää lomautetut. 'Hoito' sisältää omien lasten, iäkkään, sairaan tai vammaisen omaisen hoitamien sekä oman kotitalouden hoitamisen. Opiskelija sisältää koululaiset Eläke sisältää iän, työvuosien, eläkevakuutuksen tai työttömyyseläkkeen perusteella eläkkeellä olevat. Työkyvytön sisältää työkyvyttömyyseläkeläiset sekä muuten pitkäaikaisesti sairaat.

Kuva L54. Toimintansa työttömiksi määrittelevien rekisteröityminen.

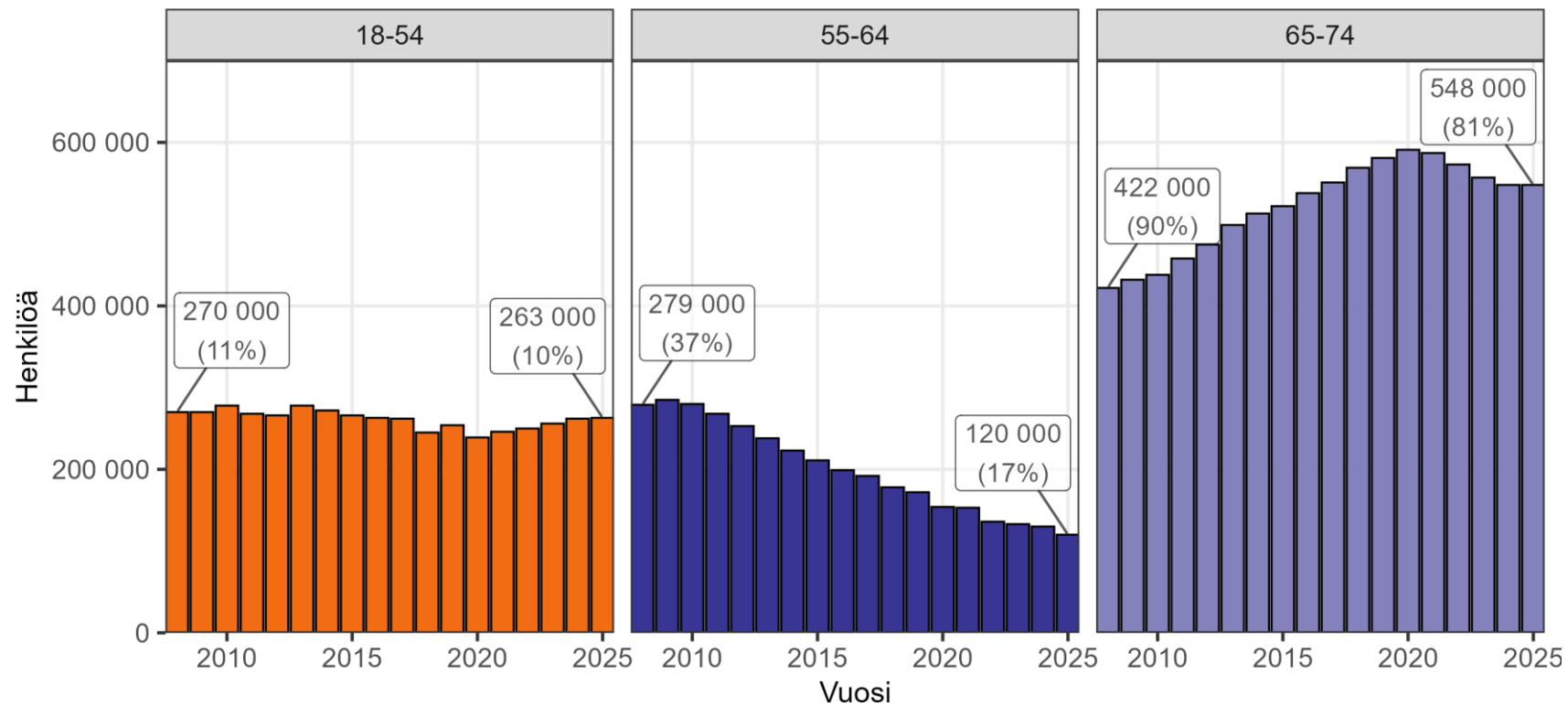
15–74-vuotiaiden työnhakijaksi rekisteröityminen vuoden 2025 työvoimatutkimuksen vastaajilla, jotka määrittivät oman pääasiallisen toimintansa työttömäksi tai lomautetuksi. Lomautetut sisältävät lyhennetyllä työviikolla olevat. Osittain työttömät sisältävät työnhakijarekisterin mukaan osa-aikatyössä olleet. Ryhmä koulutus sisältää ammatillisen työvoimakoulutuksen, omaehtoisen opiskelun ja kotoutumiskoulutuksen. Muut palvelut sisältävät valmennukset, muut koulutukset, kuntouttavan työtoiminnan sekä muut yksilöimättömät palvelut, ei kuitenkaan vuorotteluvapaasijaisuuksia, palkkatuetussa työssä olevia, starttirahaa saavia tai valtiolle työllistettyjä. Määrittelykysymyksen muotoilu vaihtui 2021. Itsemäärittely 'työtön' sisältää lomautetut. 'Hoito' sisältää omien lasten, iäkkään, sairaan tai vammaisen omaisen hoitamien sekä oman kotitalouden hoitamisen. Opiskelija sisältää koululaiset Eläke sisältää iän, työvuosien, eläkevakuutuksen tai työttömyyseläkkeen perusteella eläkkeellä olevat. Työkyvytön sisältää työkyvyttömyyseläkeläiset sekä muuten pitkäaikaisesti sairaat.

Liite J. Muut kuvaajat

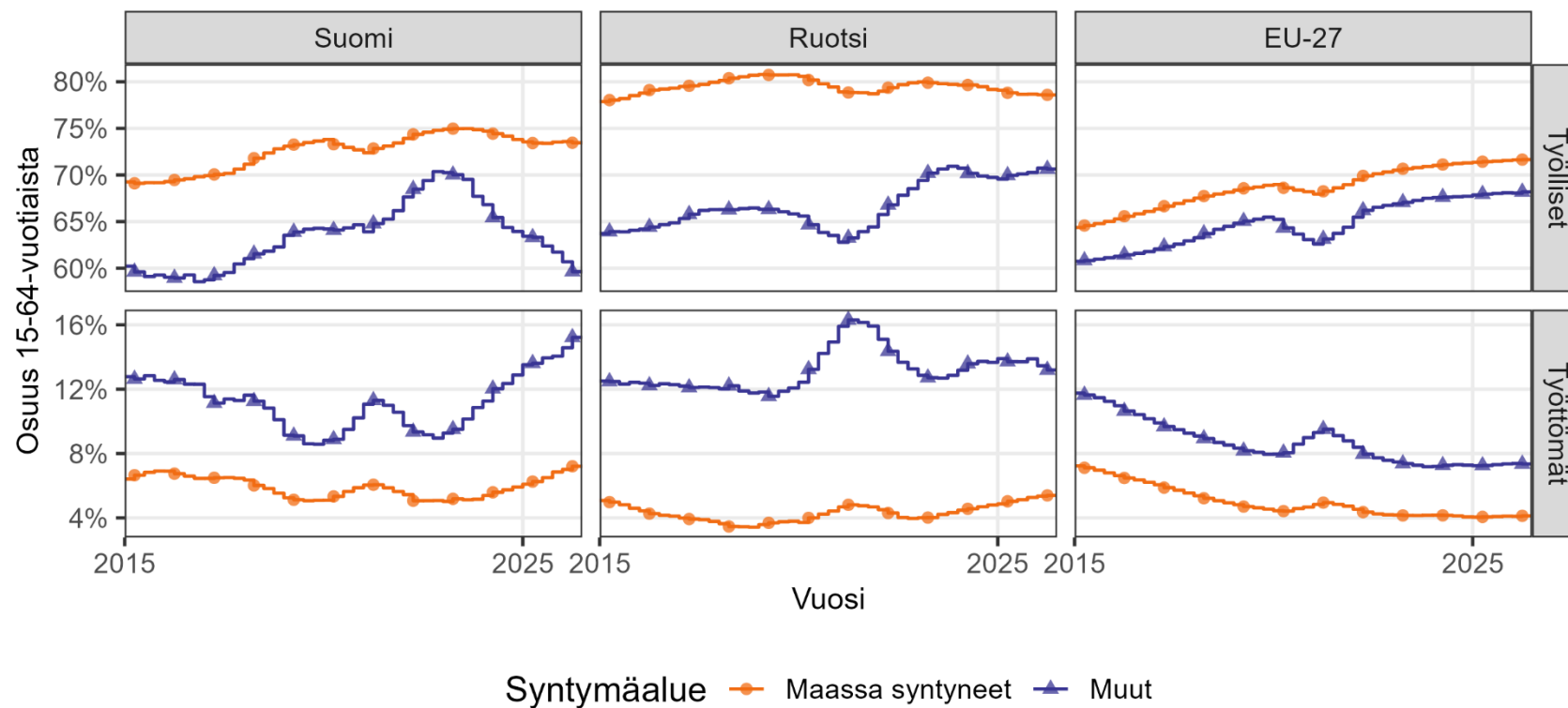
Kuva L56. Työllisyys- ja työttömyysmittarit, 1960–2026.

Vuosikymmenten keskiarvot ovat yksinkertaisia aritmeettisia keskiarvoja vuotuisista luvuista. Tiedot: Tilastokeskuksen historiallinen aikasarja (osoitteesta https://stat.fi/til/tyti/2018/16/tyti_2018_16_2019-12-03_tie_001_fi.html) sekä aikasarjat 1989–2020 ja 2006–. Eri aikasarjat eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia. Vanhempien aikasarjojen rajoitteiden vuoksi työttömiin on sisällytetty 15–74-vuotiaat ja työllisiin 15–64-vuotiaat.

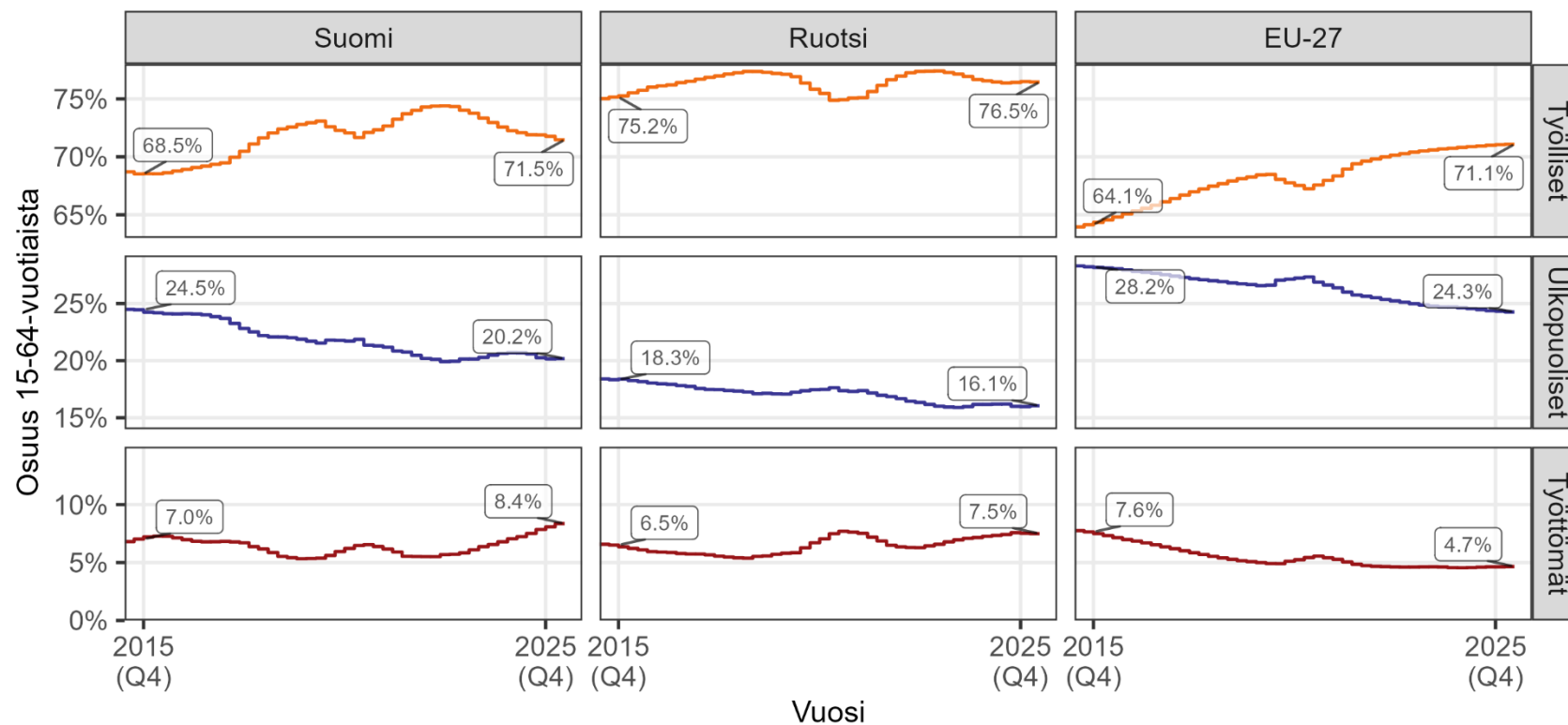
Kuva L57. Ei työtä haluavien määrät ja osuudet ikäryhmästä.

Työvoimatutkimuksen mukaan ei-työlliset 18–74-vuotiaat, jotka eivät halua työtä, vuosittain ja ikäryhmittäin. Ikä vuoden lopussa rekisteriaineistosta. Prosenttiosuudet viittaavat osuuteen koko ikäryhmästä (mukaan lukien työlliset ja työttömät).

Kuva L58. 15–64-vuotiaat syntymäalueen ja työllisyyden mukaan, Suomi, Ruotsi ja EU-27.

Eurostatin työvoimatutkimuksen tietokanta. Luvut laskettu liukuvina keskiarvoina vuosineljänneksittäisistä tiedoista.

Kuva L59. 15–64-vuotiaat työlliset, työttömät ja työvoiman ulkopuoliset, Suomi, Ruotsi ja EU-27.

Eurostatin työvoimatutkimuksen tietokanta. Luvut laskettu liukuvina keskiarvoina vuosineljänneksittäisistä tiedoista..

Liite K. Tekijöitä, jotka eivät todennäköisesti selitä työttömyyden kasvua

Ero työvoimatutkimuksen työttömien (tässä "LFS-työttömät") määrän ja työttömyysetuuksien saajien tai rekisteröityneiden työnhakijoiden määrän välillä on 2020-luvun aikana vaihdellut merkittävästi. Vaikka etuudensaajia on edelleen selvästi enemmän kuin LFS-työttömiä, ero on viime vuosina kaventunut. Toisaalta, kuten muistion kuvasta 5 nähdään, eron kaventumisessa ei ole kyse historiallisesti ennen näkemättömästä ilmiöstä, vaan erot olivat karkeasti nykyisenlaisia myös aiemmin 2000-luvulla ennen finanssikriisiä.

Tapahtuneelle kehitykselle on joissain puheenvuoroissa esitetty sellaisia selityksiä, jotka eivät käytettävissä olevan aineiston perusteella uskottavasti selitä ainakaan suurta osaa tapahtuneesta kehityksestä. Selkein evidenssi aiheesta on luonnollisesti se, että yksilötason vertailuissa LFS-työttömien joukossa on kasvanut nimenomaan muiden kuin rekisteröityneiden työnhakijoiden joukko (muistion kuva 6).

Ensinnäkin työttömyysetuuksien saajien ja LFS-työttömien määrien eron kaventumista on pyritty selittämään sillä, että työttömyysetuuksien saamisen ehtoja on Petteri Orpon hallituskauden aikana kiristetty. Tässä muistiossa hypoteesi ymmärretään seuraavana kahtena väittämänä: (a) kun etuuksiin liittyviä velvoitteita kiristetään, etuudensaajista suurempi osuus kirjautuu kyselyssä työttömiksi, koska he hakevat työtä aktiivisemmin; (b) koska kasvava osa työttömistä ei pysty täyttämään ehtoja, pienempi osuus työnhakijoista näkyy etuudensaajina. Ensimmäinen kehitys siis kasvattaisi LFS-työttömien määrää mutta ei vähentäisi etuudensaajien määrää, ja toinen vähentäisi etuudensaajien määrää mutta ei pienentäisi LFS-työttömien määrää.

Merkittävimmät muutokset etuuksien *yleisiin* ehtoihin ja etuudensaajien velvoitteisiin on kuitenkin tehty viime vuosina vasta vuoden 2026 alusta lukien, mutta mittarien välisen eron kaventuminen on alkanut jo selvästi ennen tätä. Tätä ennen hallituskaudella tehdyt kiristykset⁶ työttömyysturvaan ovat koskeneet pääasiassa työttömyysturvan *tasoa* eli sitä, kuinka suurta etuutta henkilö saa. Ne ovat voineet vaikuttaa siihen, saako henkilö työttömyysturvaa *ylipäättään*,

⁶ Muutoksista lapsikorotusten poisto, muiden korotusosien poisto, eräistä ikäsidonnaisista säännöistä luopuminen, ansiosidonnaisen päivärahan porrastus ja suojaosasta luopuminen vaikuttavat etuuden tasoon. Työssäoloehdon ns. euroistaminen ja pidentäminen ovat vaikuttaneet siihen, saako henkilö peruspäivärahaa tai ansiopäivärahaa vai työmarkkinatukea, mutta ne eivät estä työmarkkinatuen saantia. Lomakorvausten huomiointi ja omavastuuajkojen pidentäminen ovat mittaluokaltaan niin pieniä, että niillä ei ole mielekäästä pyrkiä selittämään näin suuria muutoksia.

lähinnä sellaisissa tapauksissa, joissa henkilö saa merkittävää palkkatuloa työttömyyden aikana.⁷

Työttömyysetuuksia saavien henkilöiden osuus rekisteröityneistä työnhakijoista onkin pysynyt yksilötason aineistoissa vuoden 2025 loppuun asti suomalaisten keskuudessa verraten vakaana. Merkittävin poikkeus tähän ovat sellaiset maahanmuuttajat, joilla ei vielä ole oikeutta työmarkkinatukeen (tilapäiseen oleskeluun oikeuttava ns. B-lupa).

Vaikka LFS-työttömien osuus etuudensaajista näyttää jonkin verran kasvaneen (kuva L12), tämä kehitys ei ainakaan ennen vuoden 2025 loppua todennäköisesti liity hallituskauden aikana toteutettuihin uusiin velvoitteisiin. On kuitenkin mahdollista, että kehitys on liittynyt vuonna 2022 voimaan tulleisiin tiukempiin työnhakuvelvoitteisiin (ks. alla), mikäli nämä velvoitteet ovat vaikuttaneet etuudensaajiin ja muihin työnhakijoihin vasta viipeellä.

Toisena selityksenä eri mittarien välisten erojen kaventumiselle on esitetty sen voivan liittyä vuonna 2022 voimaan tulleisiin uusiin työnhakuvelvoitteisiin. Yksilötason aineistossa osuus rekisteröityneistä työnhakijoista, jotka luokitellaan työvoimatutkimuksessa työttömiksi, ei kuitenkaan ole yleisesti kasvanut. Mikäli työnhakuvelvoitteet ovat lisänneet työvoimatutkimuksessa työttömiksi luokiteltujen henkilöiden osuutta, muut tekijät ovat vastaavasti vähentäneet sitä. Toinen ja uskottavampi vaihtoehto on, että työnhakuvelvoitteet ovat lähinnä muuttaneet siinä joukossa, jotka olisivat ennenkin kirjautuneet sekä työnhakijarekisterissä että LFS:ssä työttömiksi, lähinnä työnhaun tapaa. Selvästi aiempaa useampi rekisteröityneistä työnhakijoista nimittäin ilmoittaa ”lähettävänsä työhakemuksia” eikä vain ”seuraavansa työpaikkailmoituksia”.

Toisaalta sama kehitys koskee myös niitä työvoimatutkimuksen työttömiä, jotka eivät ole rekisteröityneet työnhakijoiksi. Lisäksi myös työllisistä merkittävästi aiempaa useampi ilmoittaa hakevansa työtä. Työhakemusten aktiivisempaan lähettämiseen ovat siis voineet vaikuttaa myös muut samanaikaiset tekijät, kuten mahdollisesti madaltunut työkynnys työhakemuksen kirjoittamiseen suurten kielimallien yleistyttyä vuodesta 2022 alkaen. Työnhakuvelvoitteen itsenäisen vaikutuksen erottelu muista tekijöistä ansaitseekin omaa huolellista tutkimustaan. Erityisen kiinnostavaa on, onko velvoite mahdollisesti lisännyt työnhaun lisäksi myös työllistymistä.

⁷ Jos palkkatulon sovittelun jälkeen etuustaso on jäänyt ennen leikkauksia pieneksi, on se leikkausten jälkeen voinut tippua nollaan. Tällaisten tapausten määrä on maltillinen, ja työssä tutkimusviikolla olevat henkilöt kirjataan työllisiksi työvoimatutkimuksessa riippumatta heidän työnhaustaan.

Liite L. Työvoimatutkimuksen käyttö työssä ja huomioita tutkimuksesta

Tässä muistiossa työvoimatutkimuksesta on käytetty Tilastokeskuksen niin kutsuttua tutkijapalveluiden asiakasaineistoa. Aineisto ei sisällä kaikkia alkuperäisiä vastauksia sellaisenaan, vaan monista vastauksista on muodostettu yhdistelmämuuttujia tutkimuskäyttöä varten. Aineistoa on pyritty tämän lisäksi yhdistelemään niin, että saman luonteiset vastaukset on ryhmitelty samoiksi.

Työvoimatutkimuksen tapa päätellä henkilön työmarkkinatilanne on muuttunut vuosien varrella jonkin verran. Merkittävimmät tätä päättelyä koskevat muutokset 2000-luvulla ovat koskeneet sitä, katsotaanko henkilöt työllisiksi (a) eräiden lyhytaikaisten poissaolojen ajalta, (b) sellaisten poissaolojen ajalta, joiden ajalta henkilölle maksetaan ansiosidonnaista korvausta.

Työvoimatutkimukseen tehtiin EU:n tasolla 2021 merkittävä kokonaisuudistus⁸, jolla tutkimusta pyrittiin yhtenäistämään ja kehittämään. Suomessa vastauskaton vähentämiseksi otettiin käyttöön mahdollisuus vastata kyselyyn verkossa. Tätä ennen lähes kaikki vastaukset kerättiin puhelinhaastatteluina. Vastausprosentti työvoimatutkimukseen on laskenut läpi 2000-luvun eikä mahdollisuus vastata verkossa vaikuta pysäyttäneen laskua, mutta on voinut hillitä vähenemistä, joka olisi muutoin tapahtunut.

Henkilöt saattavat vastata puhelimesta tai verkossa samoihin kysymyksiin eri tavoin. Lisäksi tavoitelluilla henkilöillä voi olla erilainen alttius vastata puhelimesta tai verkossa. Mikäli esimerkiksi opiskelijat tai eläkeläiset ovat johdonmukaisesti halukkaampia tai haluttomampia vastaamaan kyselyyn verkossa, tämä voi periaatteessa vinouttaa tuloksia.

Vastaaajien valikoitumisen aiheuttaman mahdollisen vinoutumisen ehkäisemiseksi työvoimatutkimuksen vastaukset painotetaan rekisteritietojen avulla niin, että painotetut vastaukset edustaisivat suomalaisten koko kirjoa. Tarkemmin painotuksesta kerrotaan Tilastokeskuksen sivuilla.

Tämän projektin aikana vastausvaihtoehtojen mahdollista vaikutusta pyrittiin arvioimaan kahdella tavalla:

- Tarkastelemalla henkilöiden peräkkäisiä vastauksetoja: havaitaanko henkilöiden, jotka vastaavat yhdellä kerralla puhelimesta ja toisella verkossa, kohdalla enemmän muutoksia kuin niiden, jotka ovat vastanneet

⁸ Työvoimatutkimuksen uudistus 2021 ja sen vaikutukset aikasarjoihin.
<https://media.stat.fi/A7H6ohk0S8qafyCM4bfDaz/eOWLvkA0ToaMxf6xs6Cm?dl=true>

peräkkäisillä kerroilla samalla vastaustavalla? Merkitseviä tällaisia eroja ei havaittu.

- Auttaako vastaustapa ennustamaan tilastollisessa mielessä (painotettujen) työmarkkinatilanteita, kun keskeiset muut vastaustapaan yhteydessä olevat havaittavat muuttajat (ikä, koulutus, syntyperä) vakioidaan? Vastaustavalla havaittiin yksinkertaisessa logistisessa regressiomallissa ainoastaan erittäin pieni tilastollinen yhteys todennäköisyyteen, että henkilön vastaukset luokittelevat hänet työlliseksi, työttömäksi tai työvoiman ulkopuoliseksi.

Yllä olevien havaintojen perusteella vaikuttaa todennäköiseltä, että vuoden 2021 muutokset työvoimatutkimuksessa eivät ole ainakaan keskeisiä selityksiä sille, että työvoimatutkimuksen työttömyyden erot muihin työttömyyden mittareihin ovat kasvaneet tai että työttömyys on noussut eräissä vastaajaryhmissä (esim. opiskelijat) voimakkaasti.

Maahanmuuton tarkastelu pienissä maahanmuuttajaryhmissä työvoimatutkimuksen avulla on useista eri syistä vaikeaa ja virheille altista. Ensinnäkin mitä tahansa koko populaatiota pienempää joukkoa tarkasteltaessa puhdas tilastollinen epävarmuus kasvaa. Toisekseen maahanmuuttajien kohdalla kulttuuriset asenteet ja kielitaito voivat vaikuttaa sekä siihen, ketkä henkilöt suostuvat vastaamaan kyselyyn, että siihen, miten kysymykset ymmärretään. Koko väestön tunnusluvissa näiden tekijöiden vaikutus yleensä tasoittuu, mutta pienemmissä erityisryhmissä ne voivat vaikuttaa tuloksiin merkittävästikin. Asiaa käsitellään perusteellisemmin Tilastokeskuksen muistiossa⁹. Käytettäessä kattavia rekisteriaineistoja työllisyyden tai palkkasumman tarkastelemiseksi nämä ongelmat jäävät selvästi pienemmiksi.

Kolmanneksi viimeaikaisimman maahanmuuton tarkastelua rasittavat epävarmuudet, jotka liittyvät maassa todellisuudessa oleskelevien määrään. Virallinen väestöluku sisältää maasta todellisuudessa pois muuttaneita¹⁰, mutta ei toisaalta sisällä kaikkia maassa työskenteleviä (vrt. liitteen F viimeinen kuvaaja) tai työtä hakevia. Tämä epävarmuus on merkityksellistä, käytettiin tilastojen pohjana sitten hallinnollisia rekistereitä tai kyselyitä. Epävarmuus on toisaalta sitä pienempää, mitä kauemmin sitten maahan muuttaneista henkilöistä on kyse.

⁹ Maahanmuuttajataustaisen väestön tilastointi työvoimatutkimuksessa.

<https://media.stat.fi/A7H6ohk0S8qafyCM4bfDaz/WX6YxEcwTWMYO5PFMQ9L>

¹⁰ Esimerkiksi vuonna 2019 Tilastokeskus poisti väkiluvusta 15 555 henkilöä, joiden se katsoi muuttaneen ulkomaille ilmoitusta tekemättä. Koska tämä selvitys perustuu siihen, että henkilö ei ole saanut useaan vuoteen tuloja, se päivittyy pitkällä viipeellä. Väestörakenne 2019.

https://stat.fi/til/vaerak/2019/vaerak_2019_2020-03-24_fi.pdf

Rekisteriaineistoja käytettäessä väestöön kuulumisen rajauksille voidaan kuitenkin tehdä erillisiä herkkyystarkasteluja selvästi helpommin kuin kyselytutkimuksessa, jonka vastaajajoukon valintaa ei voida samaan tapaan varioida. Perusjoukkoa voidaan esimerkiksi laajentaa sisältämään myös väestöön kuulumattomat, joista on käytettävissä rekisterihavaintoja, tai supistaa poistamalla henkilöt, joista mitään ns. elonmerkkihavaintoja ei ole (esimerkiksi ei lainkaan tietoja tuloista, koulutuksesta, työskentelystä tai palveluihin osallistumisesta).

Datahuone Policy Brief 4/2026
URN:NBN:fi-fe20260924128517

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
VATT Institute for Economic Research
Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki

Helsinki, lokakuu 2026